

КОМУ ВИГІДНИЙ
НОВИЙ ЗАКОН
ПРО ВИБОРИ **30**

ЧОМУ ДОЛАР
КОШТУВАТИМЕ
ЧЕРВОНЕЦЬ **32**

РЕСТАВРАТОРИ
РУЙНУЮТЬ ІСТОРИЧНУ
ЛЬВІВЩИНУ **38**

Тиждень

український тижневик www.ut.net.ua

№ 36 (97)

4-10 ВЕРЕСНЯ 2009 р.

«МИСТЕЦЬКИЙ
АРСЕНАЛ». НА ЩО
ВИТРАТИЛИ
300 МЛН ГРН І 5 РОКІВ
стор. 34

спецпроект «Вибори-2010»

УКРАЇНА: ВЕРСІЯ «ЯНУКОВИЧ»

Якою буде країна, якщо його
оберуть президентом
Стор. 18

ISSN 1996-1561

9 771996 156002

36 >

НОВИЙ РІВЕНЬ ЕМОЦІЙ

SOUL

Експрес
Страховання
КАСКО БЕЗ УГОНУ від 3,5%*

KIA MOTORS
The Power to Surprise™

ФАЛЬКОН-АВТО

8 800 502 90 90

Дзвінки зі стаціонарних телефонів в межах України безкоштовні

www.kia.ua

Детальні умови гарантії та обмеження зазначені в сервісній документації

* за умови стажу водія 3-10 років; віку водія 25-65 років; зберігання автомобіля на стоянці у нічний час; кількість осіб допущених до керування - до 2-х; об'єм двигуна до 2000 куб.см; 100% сплати страхового платежу.
Експрес Страховання - Ліц. Держфінпослуг АВ 429899 від 04.11.08 р.

Образ тижня

Малюнок Володимира Казаневського

Коли відомий хам Олександр Ткаченко радить журналістам більше цікавитися, як працюють селяни,

знімальну техніку, це вже стиль політика і політики. Виникає природне запитання: навіщо нам взагалі така політика й такі політики?

медики, вчителі тощо, а не зосереджуватися на депутатських буднях, це його особиста думка. Коли ж депутат-комуніст і колишній

спікер вступає в білку з жінкою, до того ж кореспондентом загальнонаціонального каналу і ламає

Життя має сенс!

ПЕРЕДПЛАТИТЬ ТА ОТРИМУЙТЕ
ЩОП'ЯТНИЦІ
передплатний індекс – 99319

Рокове яйце Макса Вебера

Юрій
Макаров,
шеф-редактор

Чесно кажучи, мені соромно. Після 50 час би вже визначитися з так званими вічними питаннями. Вагання в засадничих, світоглядних переконаннях свідчать або про брак освіти, або про незрілий, несталый розум. Заспокоює лише те, що чимало співвітчизників вагаються разом зі мною, а ті, хто дійшли певної думки й від неї не відхиляються, не завжди здатні переконливо пояснити елементарні практичні обставини щоденного життя.

Передусім чому ми так живемо? Якщо конкретніше: ми бідні, бо дурні, чи дурні, бо бідні? Або трохи більш академічно: чи є всередині нас самих якісь фатальні вади, які перешкоджають облаштувати свою країну так, щоб економіка рухалася, соціальні механізми функціонували, а політики дбали про перспективи держави та безпеку її громадян, а не про власний добробут? Якщо нема, тоді можливі – й потрібні – реформи, які переструктурують зв'язки всіх з усіма й створюють відповідні умови мотивації, щоб українці не займалися самознищенням. Якщо є, тоді... тоді – чергова банальність про Мойсея й 40 років, хоча з якого дива покоління онуків має вирости розумнішим за дідів, себто нас?

Яйце чи курка? В «епоху історичного матеріалізму», себто не 40, а лише якихось 20 років тому, все було зрозуміло без варіантів: суспільне буття первинне, суспільна свідомість вторинна, це знали навіть найтупіші випускники ПТУ. Відповідно соціальний лад нібито визначав поведінку кожного гвинтика, а якщо не визначав, на цей випадок існували парткомі, газета «Правда» й мордовські татори. Потім настав період хитань, коли почали припускати, що ментальність нації теж має якийсь вплив на успіхи в космосі й громадській торгівлі. Потім прочитали Макса Вебера «Протестантська етика і дух капіталізму» й майже домовилися, що труднощі перехідного періоду пояснюються тим, що совок усіх розбестив, до того ж традиції православ'я нібито не сприяють правовій свідомості західного зразка. Нині майже кожен цитує Булгакова: «Розруха не в клозетах, а в головах», що насправді для гуманітарія означає тупик, бо для лікування голів найефективнішим інструментом слід визнати не шкільний підручник і навіть не телевізор, а гільйотину.

ЗНЕШКОДЖЕНЕ СУСПІЛЬНЕ БУТТЯ ЛІКУЄ СУСПІЛЬНУ СВІДОМІСТЬ

Дві публікації останнього тижня хитнули мій маятник у бік «матеріалізму»: інтерв'ю одному з інтернет-видань відомого адвоката Тетяни Монтян і виступ на радіо «Ехо Москви» російського публіциста Юлії Латиніної. До обох авторок у мене слабкість, обидві, не змовляючись, розмірковують про те саме. Латиніна, зокрема, дуже радить книжку «Загадка капіталу» перуанського економіста Ернандо де Сото. Автор, колишній голова Центрального резервного банку й радник президента Фухіморі, визнаний дослідник так званої неформальної (читай тіньової) економіки, стверджує: причини поразок капіталізму в країнах третього світу не в особливому устрої мозків тамтешніх мешканців, а в специфічному устрої економіки. Зокрема, підприємець, особливо дрібний, не є повноправним власником свого майна, він не може його закласти в банк й отримати позику, отже, його майно не є капіталом. Грошей у третьому світі чимало, просто створено такі умови, коли ці гроші не можуть працювати на розвиток бізнесу. А ось що каже Тетяна Монтян: «У нас відсоток формалізації власності, за різними методиками підрахунку, становить від п'яти до восьми»... Тобто насправді захистити 92 – 95% українських активів без додаткового неформального прикриття, без «даху» практично неможливо. Це означає зелене світло рейдерству та дерибану.

Інакше кажучи, якщо зовнішні об'єктивні обставини штовхають бізнесмена на те, щоби розвинути свою справу, інвестувати в

довгострокові проекти, він це робитиме. Якщо ж ні, то поводитиметься так... як поводитиметься будь-який «новий українець»: підгодує свій «дах» відкатами й за першої ж нагоди переводить те, що залишилося, у валюту, ховає її десь за кордоном, купує кретинські предмети розкошів, живе так, ніби після нас потоп і т. ін. – та що я кажу, озирніться навколо.

Висновок: створення рівних і прозорих умов для всіх громадян все ж таки дещо асенізує клозет у голові. Ретельно знешкоджене суспільне буття здатне лікувати суспільну свідомість. Не таке вже порочне це коло. Розірвати його можна (в демократичних країнах, наприклад, це відбувається раз на чотири-п'ять років шляхом звичайних, банальних виборів). Але бажано самому визначитися, ким ти хочеш бути: куркою чи яйцем... ■

Образ тижня
Малюнок
Володимира
Казаневського

3

Фото тижня
Рінат-арена

6

Гітлер, Сталін, Путін
та інші.
До 70-річчя від початку
II Світової війни замість
вибачень від Росії поляки
почули звинувачення

8

ВПРИТУЛ

Контрастна свобода
Росія демонструє су-
веренну демократію:
закликати до вбивства
можна, до свободи –
зась

10

Усе,
що треба
знати про
вакцинацію

12

Останній шанс Януковича
Президентські вибори 2010 року стануть, вочевидь, остан-
німи у політичній кар'єрі лідера Партії регіонів. Електораль-
ний ресурс Януковича поступово вичерпується, за віком він
переходить у категорію пенсіонерів, ГР переживає період
напіврозпаду, на орбіту виходять нові політичні гравці

17

Непідсудні
Третього туру наступних президент-
ських виборів не буде: Партія регіо-
нів і БЮТ – автори нової редакції
виборчого закону – унеможливили
оскарження їхніх результатів

30

В десяtku
Серпнева девальвація
гривні не остання цього року.
Наприкінці грудня
американський долар може
коштувати понад 10 грн

32

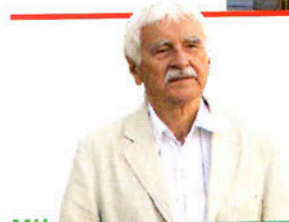
Мистецтво
в арсеналі
Коли нарешті
збудують
«український
Лувр»

34

Ліквідація історії
Реставрація руйнує
історичні пам'ятки
Львівщини

38

Євген
Сверстюк:
«Сьогоднішні проблеми
освіти родом
із минулого»

42

Афганський фатум
Для чого США
потрібна війна
в Афганістані

44

Шоу п'яти гір
Кам'яні могили – заповідне місце
на Донбасі, де кургани практично
не змінилися з часів битви на
Калці

48

Роман
Кабачій
оцінює махнов-
ський сейшн у
Гуляйполі

52

НАВІГАТОР

Велькопольський закордон
У Познані *Тиждень* перевіряв
готовність до Євро-2012, згаду-
вав римську богиню Ювенту та
слухав українські пісні

54

Ріаліті-шоу
Чим здивував
«Тиждень» актуального
мистецтва»

58

Відгуки/анонси
Вистави, фільми, виставки,
книжки, записи

62

Кілька слів від
журналістів
Тижня

66

Перше українське пиво

з 1715 року

Рінат Арена

Найбагатша людина країни втілила ще одну свою мрію. Свято з нагоди відкриття найдорожчого та найсучаснішого в Східній Європі стадіону «Донбас Арена» вийшло строкатим і багатогранним. Винуватець торжества мультимільйонер Рінат Ахметов світився щастям і гордістю ледь не яскравіше, ніж феєрверк, що прикрашав

небо Донецька. Ахметов цього заслужив – як-не-як з власної кишені виклав \$400 млн на будівництво. Попіклувався Рінат Леонідович і про культурну програму – вдячну публіку розважали танцюристи й каскадери, накокаїнений учасник Євробачення, грудасті попдіви. Статусу концерту додали співачка з Америки Веуонсе, в міру довга промова президен-

та Віктора Ющенка (щоправда, не всім вона сподобалася) та віршик у виконанні лідера опозиції Віктора Януковича, який традиційно переплутав прізвище автора. Прем'єр Юлія Тимошенко не виступала, проте дала Ахметову пообніматися досхочу. Словом, свято вдалося.

Фото: УНІАН

27 серпня

Встановлено, що череп, знайдений на вказаному Пукачем місці, належить журналістові Георгію

28 серпня

Донецький «Шахтар» програв каталонській «Барселоні» матч за Суперкубок UEFA

29 серпня

У Казахстані відзначили 60-річчя з дня вибуху першої радянської атомної бомби у Семіпалатинську

КОЛАЖ: ГЛАВНО-НЦ

Гітлер, Сталін, Путін та інші

До 70-річчя з початку II Світової війни замість вибачень від Росії поляки почули звинувачення

Вахтанг Кіпіані,
спеціально
для Тижня,
Гданьск

Війна почалася 1 вересня о 4.40 з атаки німецької авіації на Велюнь. Містечко було перетворено на порох, а 1200 мирних мешканців стали першими жертвами II Світової. О 4.45 гармати німецького лінкора «Шлезвіг-Гольдштейн» розпочали обстріл польського гарнізону, який розташовувався на півострові Вестерплатте. Але насправді найжахливіша в історії масакра розгорілася не на балтійському Помор'ї, а тижнем раніше, 23 серпня, у Москві під час підписання договору між СРСР і Німеччиною. «Про ненапад» — це для підручника з дипломатії, бо йшлося якраз про напад. На слабшого сусіда, територію якого нацисти розглядали як частину свого життєвого простору, а Кремль — як можливість розширити межі Країни Рад шляхом советизації польських «кресів східних», заселених переважно українцями та білорусами. Долю мільйонів поляків винесли за дужки, бо на тодішній європейській шахівниці малим фігурам місця не було. Апетити обох лоджерів було задоволено впродовж місяця. Тільки напад вермахту на Польщу

чомусь вважається початком Другої світової, а невмотивована агресія Червоної армії досі трактується як «визвольний похід». Кожен може прочитати текст додаткового протоколу до угоди. Саме на тому папірці, підписаному міністрами закордонних справ Молотовим і Ріббентропом, зафіксовано згоду керівництва СРСР взяти участь у дербані Польщі. «Границя сфер інтересів Німеччини і СРСР буде приблизительно проходить по лінії рек Нарева, Вислы и Сана», а питання про вірогідне існування Польської держави у майбутньому мало б вирішуватися пізніше, «в порядку дружественного обоюдного согласія». «Договор о ненападении между СССР и Германией является поворотным пунктом в истории Европы, да и не только Европы», — це слова Вячеслава Молотова. Цитата з «Правды» від 1 вересня 1939-го! Першого дня війни... Сталінський тост за фюрера: «Я знаю, как сильно германская нация любит своего вождя, и поэтому мне хочется выпить за его здоровье», а також передане через Ріббентропа запевнення: «Честное

30 серпня

Опозиційна Демократична партія Японії вперше за 55 років виграла вибори

31 серпня

ФК «Шахтар» підтвердив продаж «Барселоні» Дмитра Чигиринського за рекордну для українського футболу суму – €25 млн

1 вересня

Депутати зірвали роботу Верховної Ради у перший же день після парламентських канікул

2 вересня

Керманч Молдови Володимир Воронін оголосив про намір піти у відставку

слово, что Советский Союз никогда не предаст своего партнера» – і є реальним початком війни. Якщо взяти на віру думку, що зв'язку між пактом і початком війни немає, на чому наполягають кремлівські історики, то події вересня 1939-го мали б призвести до погіршення радянсько-німецьких відносин. Аж ніяк, далі були спільні військові паради, поживалення торгівлі, припинення антинімецької пропаганди в радянській пресі. Роман із розрахунку обірвався проти ночі 22 червня 1941-го. Сталін був уражений зрадою Гітлера. У перші дні війни народ так і не почув голосу вождя. Мобілізацію на «священну війну» оголосив нарком Молотов, який ще кілька місяців тому переконував усіх у непорушності радянсько-німецької дружби. День 1 вересня переповнений образами і образами. У Польщі – це день пам'яті. Візит лідерів 20 держав. Спільний вінок оборонцям Вестерплатте з польським, російським і німецьким текстом. У Москві ж – це день презентації книжки, випущеної однієї зі спецслужб, в якій ідеться про співпрацю Польщі з нацистською Німеччиною.

Владіміра Путіна в Польщі дуже чекали. Розкупили весь наклад Gazeta Wyborcza з його «Листом до поляків». У Сопоті російський прем'єр сказав дуже правильні слова: «Ми завжди сприймали поляків як братів по крові у цій спільній боротьбі», але водночас порівняв спроби дізнатися правду про війну з пошуком родзинок у пліснявій булці. Слів «вибачаємо і просимо вибачити», на які чекали поляки, він так і не сказав.

Потреба у відновленні історичної пам'яті – це саме те, що відрізняє нас від поляків. Тут, у Польщі, навіть супержовтий таблоїд Super Express робить величезний винос: «Чинна російська влада фальсифікує історію. Досить брехні, Росіє! Попроси вибачення за свої злочини». І все це на тлі фотографій тіл розстріляних у Катині польських офіцерів. До речі, з Катинню є прогрес. Путін пообіцяв, що за умови взаємності польських дослідників пустять у російські архіви. Але визнати злочинне рішення про знищення польських офіцерів, які так були потрібні польській армії для боротьби з німецькими окупантами, Путін не спромігся. Україна не оголошує себе спадкоємцем сталінської геополітики. Отже, вільна формулювати власну, незалежну позицію. Юлія Тимошенко прийшла на Вестерплатте. Але для того, щоб поговорити з Путіним про авіабудування і газ. Дикість якась, інших слів не знайти.

Сопот-2009

Попри скандальний обмін заявами між президентами Росії та України, прем'єри цих держав показують небувалий досі приклад порозуміння. Після зустрічі в польському Сопоті Владімір Путін і Юлія Тимошенко оголосили про досягнення домовленостей щодо спільного виробництва літаків Ан-70 та коригування газових угод, причому на користь України. Так, Київ може більше не перейматися необхідністю викупу обумовлених раніше обсягів газу, а купувати тільки те, що буде спожито. Прем'єри також нарешті домовилися

упорядкувати міждержавну співпрацю з виробництва літаків Ан-70 на організаційно-правовому рівні. Якщо це буде зроблено, надалі будь-які зриви домовленостей у межах виробництва та закупівлі літаків, як, приміром, у 2006 році, коли РФ скасувала своє замовлення на 160 Ан-70, матимуть юридичні наслідки, насамперед у вигляді грошової компенсації. Зустріч у Сопоті дала привід одним політологам знову стверджувати, що Росія зробила ставку на Тимошенко, іншим – що в Путіна і Медведєва конфлікт інтересів.

Місія нездійсненна

Чергова місія Міжнародного валютного фонду незадоволена бюджетною політикою українського уряду, і це ставить під загрозу надання нашій країні четвертого траншу МВФ у розмірі \$3,8 млрд. Деякі ЗМІ стверджують, що представники фонду вкрай негативно поставилися до відмови уряду підвищити з 1 вересня ціни на газ для населення та можливої емісії 9,8 млрд грн для фінансування Євро-2012. У Кабміні цю інформацію спростовують. Та в будь-якому разі, якщо урядовці найближчим часом не скоротять державних видатків, реальний розмір дефіциту бюджету може значно перевищити дозволені фондом 6% ВВП. Відтак четвертого траншу може і не бути.

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕРМЕНЬОВ, МИХАЙЛО ЧЕРНІШКІН, УІАН

ДЕПОЗИТИ ГРУПИ «СТАНДАРТ»

на термін **1, 3, 6, 12 місяців**, а також на **7 та 14 днів**

- мінімальна сума 500 грн.
- висока дохідність
- виплата відсотків щомісяця
- гарантія отримання коштів

Львівська НБУ № 43 від 27.01.2006 р.

КРЕДОБАНК
PKO BP GROUP
PKO BANK POLSKI

Київська філія ВАТ «КРЕДОБАНК»
м. Київ, вул. Горького 91/14
тел.: 230-12-09, 230-12-81, 279-43-63
тел.: 481-21-19, 400-12-56

185 млрд грн

сягнув державний борг України. У серпні минулого року він становив 71,1 млрд грн

4,1 млрд грн

збитків завдала громаді Києва міська влада обладнаннями із земельними ділянками – дані КРУ

\$1500

втратив кожен житель Землі унаслідок світової фінансової кризи. Загальні збитки людства становлять \$10,5 трлн

5 ОБЛИЧ

ВАЛЕНТИН КРИЖАНІВСЬКИЙ
арештований

Суд дозволив Генпрокуратурі арештувати екс-полковника СБУ. Його звинувачують у використанні підроблених документів.

ОЛЕКСАНДР БАНДУРЧЕНКО
вийшов на свободу

Суд звільнив співзасновника фінансової піраміди King's Capital під підписку про невиїзд. Волю він заслужив співпрацею зі слідством.

АНДРІЙ ШЕВЧЕНКО
повернувся

Через 10 років після переходу до італійського «Мілана» найтитулованіший український футболіст повернувся у київське «Динамо».

ОЛЕКСАНДР ТКАЧЕНКО
направ на мікрофон

Народний депутат-комуніст поламав мікрофон журналістки телеканалу СТБ. Ткаченко вважає, що журналістам не місце в парламенті.

СЕРГІЙ МІХАЛКОВ
пішов із життя

Автор «Дяді Стьопа» і гімну СРСР помер на 97-му році життя. Його поховали на Новодівичому цвинтарі в Москві.

РОСІЯ

Контрастна свобода

Росія демонструє суверенну демократію: закликати до вбивства можна, до свободи – зась

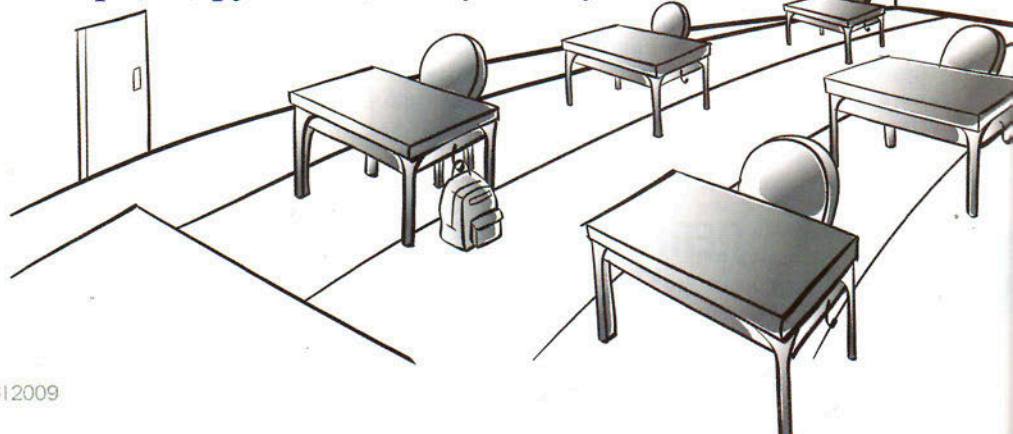
Традиційно завершився черговий «марш незгодних» у Москві: активістів опозиції міліцейські спецпризначенці арештували ще на підступах до місця збору. Від початку на Триумфальній площі хапали кожного, хто намілювався спілкуватися з журналістами. Згодом схаменулися і за інтерв'ю преси не чіпали. «Більш ніж годину журналісти й опозиція гуляли майданом, – пише Газета.Ru. – Подекуди хтось не втримувався і вигукував: «Свободу!». Небезпечно порушника відразу ж нейтралізували в автозак». Тим часом психолого-лінгвістична експертиза, проведена на замовлення Слідчого комітету при прокуратурі РФ, дійшла висновку: гасла «Росія для росіян!» і «Вбивай хача!» не є націоналістичними. Відповідно їх можна вигукувати хоч на Червоній площі.

ОПИТУВАННЯ

Труднощі навчання

Дорослі назвали проблеми сучасної школи: побори, підручники, байдужість учителів

520 тис. студентів **17** мільйонерів

вступили на перший курс українських вишів, з них 199,3 тис. навчатимуться державним коштом

покарав звільненням очільник МВС Юрій Луценко за катування затриманих струмом

КОРОТКО

Морський бій

Топити грузинські кораблі, якщо ті зайдуть у територіальні води Абхазії, наказав президент республіки Сергій Багапш. На такий крок влада невизнаної світовою спільнотою країни пішла у відповідь на арешти грузинською береговою охороною торгових суден, що прямували до Абхазії. У морському протистоянні з Тбілісі Сухумі сподівається на сили російських військових.

Дійшли до лампочки

Ажіотажний попит на лампочки розжарювання виник у країнах євроспільноти. Лише в Німеччині їх купують на 34% більше, ніж торік, оскільки скоро вони зникнуть із прилавків. ЄС планує до 2020 року відмовитися від ламп розжарювання, поступово впроваджуючи заборону на їх продаж і замінюючи їх на енергозберігальні. Це дасть змогу заощаджувати 39 тераватт-годин електрики на рік.

Дешевий газ

Незаконною визнав постанову Національної комісії з регулювання електроенергетики про збільшення цін на газ для населення Окружний адміністративний суд Києва. Планувалося, що з 1 вересня 1 тис. м³ газу коштуватиме пересічному українцю 744 грн (зараз 620 грн). Очікується, що ціна все ж таки зросте після президентських виборів.

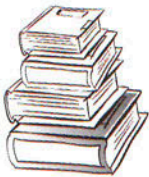
Журналістку зробили наркодилером

У зберіганні наркотиків і спробі згвалтування міліцейського чиновника оперативники Гололівського РУВС Києва звинувачують репортера телеканалу ICTV Тетяну Крутлову. Обвинувачення виникли після того, як журналістка виявила у центрі столиці плантацію конопель і поділилася знахідкою з правоохоронцями.

49,4%

Збирання грошей на ремонт і подарунки вчителям

35,2%

Дорогі підручники і навчальні матеріали

25,8%

Байдуже ставлення педагогів до дітей

22,4%

Некомпетентність учителів

20,8%

Низький рівень безпеки

19,5%

Переповнені класи

15,3%

Несучасна навчальна програма

За результатами опитування Київського інституту проблем управління імені Горшеніна. Опитано 1000 респондентів віком від 18 років. Респонденти, відповідаючи на запитання «З якими проблемами найчастіше стикаються батьки школярів», мали можливість вказати кілька варіантів відповіді.

ФОТО: УНАН, АР. РНЛ, УКРІНСОРМ
ІЛЮСТРАЦІЯ: ПАВЛО НІЦ

ВСЕ, ЩО ТРЕБА ЗНАТИ ПРО

ЩЕПЛЕННЯ

Смерті чотирьох немовлят на Сході країни знову порушили питання про безпеку щеплень. Незадовго до смерті всі діти були вакциновані дорогим, сучасним і нібито абсолютно безпечним препаратом «Пентаксим»

1 Чи безпечний препарат «Пентаксим», який зараз активно використовують в Україні?

Фахівці-імунологи стверджують, що препарат є абсолютно безпечним, а компанія, яка його випускає, – провідним виробником вакцин на світовому ринку. Такі препарати використовують у найрозвиненіших державах світу: США, Японії, країнах Європи. Також «Пентаксим» значно рідше спричиняє побічні реакції, ніж його попередники. Проте говорити про безпечність цього препарату можна буде лише після завершення розслідування смертей немовлят.

2 Чи може бути збігом, що після щеплення «Пентаксимом» померли чотири дитини протягом двох тижнів?

Навряд. Або препарат все ж таки виявився неякісним, або проти нього ведеться кампанія чорного піару. Ринок постачальників вакцин в Україні невеликий, він давно сформувався і діє за чіткими правилами. Закупівлі «Пентаксиму», як стверджують джерела **Тижня**, здійснюються в обхід усталеної корупційної схеми. Тож, можливо, ці кілька випадків смертей немовлят стали відомі громадськості саме завдяки тому, що йдеться про «Пентаксим». За перші сім місяців 2009-го тільки в Донецькій області на першому році життя померли 307 дітей. Головна причина – травматизм, проте є випадки, які цілком можуть бути пов'язані зі щепленнями. За кожним таким випадком проводиться розслідування, але ця інформація рідко потрапляє в пресу.

НА ГОЛЦІ. Після смерті немовлят вакцинацію «Пентаксимом» призупинили лише на Сході України

3 Чи дізнається громадськість, що насправді стало причиною смерті немовлят?

Швидше за все, ні. Розслідуванням Мінохоронздорів'я та компанії-виробника навряд чи можна цілковито довіряти, та й до прокуратури довіра в суспільстві невелика.

4 Що робить щеплення небезпечним?

Є низка медичних протипоказань до проведення вакцинації. Лікар має оглянути дитину перед щепленням, проте не всі медики завжди дотримуються цієї норми. Крім того, може виявитися неякісним препарат, яким проводиться щеплення. Часто, коли після вакцинації виникає ускладнення, батьки не звертаються до лікарів, а медики не завжди можуть надати адекватну допомогу.

5 Чи можна відмовитися від обов'язкових щеплень?

Так, але це дуже складно. Дитину без щеплень не візьмуть до школи чи дитячого садочка, якщо тільки директор цього закладу не виявить поваги до антивакцинальної позиції батьків. Утім, на таких директорів тиснуть са-непідстанції. Тож реально відмовитися від щеплення можна тільки на підставі серйозних медичних протипоказань.

Крім того, щеплення є перевіреним засобом захисту від багатьох серйозних хвороб, як-то кір чи поліомієліт.

6 Чи правда, що щеплення може стати причиною аутизму?

Зв'язок між щепленням і аутизмом не доведений. Відоме дослідження британського вченого Ендрю Вейкфілда, який нібито доводив існування такого зв'язку, було розвінчано: співавтори Вейкфілда відмовилися від дослідження, а науковий журнал «Ланцет», у якому з'явилася стаття про працю вченого, надрукував спростування. Проте це дослідження поклало початок розмовам про аутизм як наслідок щеплення.

7 Як зробити щеплення безпечним?

Вакцинацію не обов'язково проводити у стінах шкіл і садочків. Батьки можуть звернутися до імунолога або педіатра, якому довіряють. Той не тільки розпише детальний календар щеплень, а й порадить вакцини, які можна придбати в аптеках. Таким чином щеплення гарантовано буде зроблено після медичного огляду і якісною вакциною. ■

Звук та відео

для всіх видів комерційних приміщень

- | Фонове озвучування приміщень
- | Обладнання для відображення відео
- | Програмне забезпечення
- | Встановлення, налагодження, сервіс

на фото співробітники ТОВ "ПрессКом" (С. Шаблій, В. Волгарь, А. Щербак, Д. Вдовиківський, А. Саварчук, С. Шинь)

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.avinstall.com.ua

**ОФІЦІЙНИЙ ГОЛОС
АВТОШОУ НА СТОЛИЧНОМУ**

UA
У мене таке враження, що Україна не має іншого шляху, ніж стати щасливою країною...

що б не робили ми і наші політики, ми приречені і на свої 40 років, і на свого Мойсея... Незалежність ми одержали просто неймовірно всупереч всім законам логіки... комуніст посприяв найвищому результату в голосуванні за незалежність... чим більше слухаєш російські ЗМІ, тим більше цінуєш Україну... навіть любов деяких прошарків українців до свого колишнього сюзерена береже Україну від бомбардування, а нібито низький рівень життя – від заздрощів пихатого «брата»... тож ми приречені бути вільними і щасливими... а історія всіх імперій рано чи пізно закінчується...

Олеся

Давайте поглянемо правді в очі: Україна не просто співпрацює з Росією, вона досі є найпотужнішим донором Росії. При цьому і американсько-європейський капітал теж робить Україну донором, для цього і гроші вливає, аби потім витягнути в сотні разів більше та заявити свої права на нашій землі. Українські можливо-владці (всі), щоб залишитися при владі, в'ються між двома економічними системами: російською та американською. Втягують Україну в непомірні валютні борги і водночас тримають на плаву російських олігархів за рахунок власного народу. Може, нахапатися боргів якнайбільше – логічна

Найбільш дискусійні матеріали 35 (96), 28 серпня – 3 вересня 2009 року

Примус до співпраці

Авторська колонка шеф-редактора Тижня Юрія Макарова

Тепла війна

Ігор Лосев, доцент НаУКМА, про те, чому Україна є значно вразливішою, ніж Грузія

На щиті

Валентин Бардак, експерт Центру досліджень армії, конверсії та роззброєння, про те, що Україна не готова протистояти зовнішній агресії

Слабкі місця

Внутрішні та зовнішні чинники, які можуть загрожувати національній безпеці України

поведінка на поточний час. Бо якщо ваш сусід винен вам дуже багато грошей, то ви перший будете молитися за його здоров'я, аби сусід не помер несподівано. Зазнала краху американська економічна модель – світова криза це довела. Зазнала краху російська економічна модель, бо копіювала американську. Для України найкраще було б ізолюватися від всього світу і будувати власну незалежну економіку – все необхідне ми для цього маємо. Але олігархи (і наші, і російські, і європейські, і американські) не хочуть справжньої незалежності економіки України, бо тоді вони втрачать можливість господарювати в центрі Європи. І всі вони разом будуть вигадувати і війни, і свинячо-пташині віруси, і ще багато чого, аби запевнити нас у необхідності їхнього олігархічного існування.

Бугай

Війну з москалями ми програємо, і Тягнибок не допоможе. Посполите рушення, себто народне

ополчення, проти добре озброєного війська з авіацією, важкою артилерією, танками, панцерниками та купою вже готових диверсантів у нашому тилу не встоїть. Люди гинуть героїчно, але знову без корисних для Русі наслідків. Схоже, історія УПА повториться, тільки тепер захисників нашої Батьківщини в Європі називатимуть екстремістами та терористами. Крім того, більшість із тих людей, які зараз говорять, що готові захищати

Вітчизну зі зброєю в руках, після першого ж обстрілу дадуть драла. Військові ж наші, навіть маючи достатньо озброєння для оборони, в більшості своїй непатріотичні – вони під час служби не готуються захищати нас з вами, а просто «ходять на службу». Як сказала одна розумна людина, «у випадку агресії з боку сусідів наші військові усі візьмуть лікарняний». Так само за Д. Корчинським можна повторити з деякими поправками: «Коли натівські [москальські] літаки бомбардуватимуть Київ, нам у першу чергу слід буде відстріляти увесь генеральський склад нашого війська, а тоді вже братися за янків [москалів]» (цитата може бути подана неточно). І знову ж таки повертаюся до тієї ж теми: нам потрібна не еліта, а шляхта. Шляхта ж без зброї в руках ніколи не викристалізується, бо зброя – це найвища відповідальність, і найперша ознака шляхтича – загострене почуття відповідальності.

Славко

Якщо Росія піде на провокацію проти України, то як держава вона припинить існування. Тоді Конотоп виглядатиме як дитяча забавка. Українці воювати вміють. Щодо наших продажних політиків, то вони заплачуть першими. Українці дуже швидко міняють любов на ненависть.

Олежко

Єдиний рецепт, який врятує нашу країну, – це посилення відповідальності влади. Починаючи від щомісячного публічного звітування й закінчуючи повною конфіскацією майна на користь держави. Залізна рука потрібна саме для можливо-владців.

Свої зауваги та коментарі до статей Ви можете залишати в блозі Тижня – ut-magazine.livejournal.com та на нашому сайті www.ut.net.ua

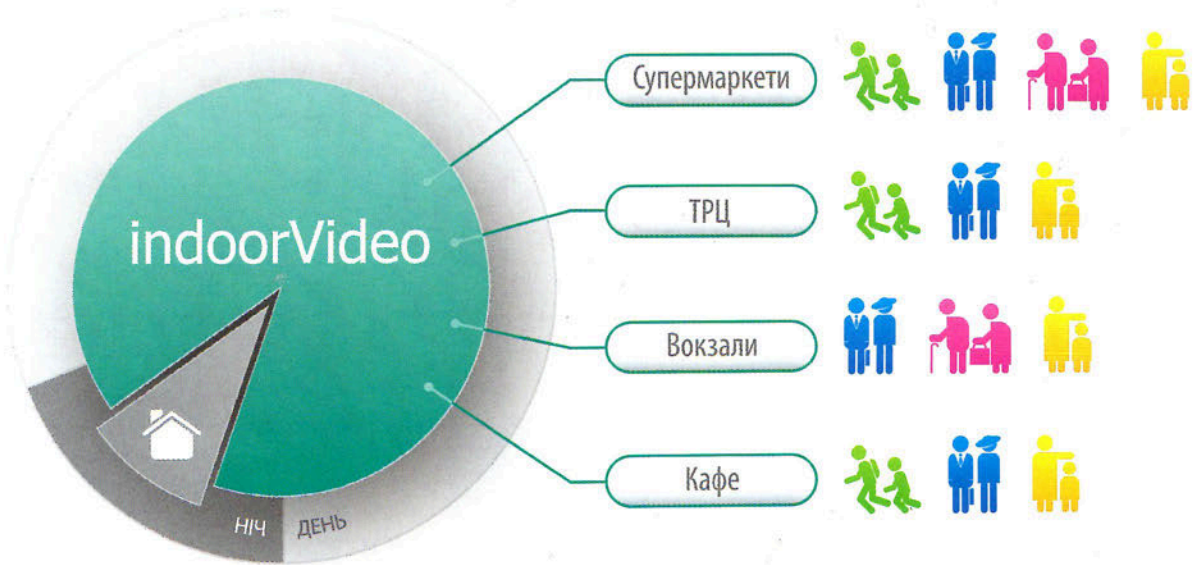
Засновник ЕСЕМ Медіа ГмБХ
Видавець
ТОВ «Український Тиждень»
Шеф-редактор Юрій Макаров
Головний редактор Сергій Литвиненко
Заступник головного редактора
Наталія Васютин
Редактори Анатолій Астаф'єв,
Вікторія Герасимчук,
Дмитро Губенко, В'ячеслав Дарпінянц,
Ігор Кручик, Андрій Лаврик, Катерина Липа,
Мар'яна Олійник, Вікторія Поліненко

Генеральний директор Микола Шейко
Виконавчий директор Роман Чигрин
Фінансовий директор Андрій Решетник
Директор зі збуту Олександр Грищенко
Директор з реклами Світлана Єгорова,
(097) 962-55-42, e-mail: yes69@ut.net.ua
Відділ маркетингу Ганна Кашеїда
Голова редакційної ради Роман Цуприк
Свідцтво про державну реєстрацію
КВ №13005-1889Р від 13.08.2007 р.
Друк ТОВ «НОВИЙ ДРУК»,
Київ, вул. Магнітогорська, 1

№ зам. 095290
Наклад 30 700
Адреса для листування
03067, Київ, а/с №2
E-mail: office@ut.net.ua
Телефон (044) 351 1300
Виходить щоп'ятниці
Розповсюджується в роздрібній торгівлі
та за передплатою
Ціна договірна
Передплатний індекс 99319

Матеріали, позначені літерою «Р», публікуються на правах реклами. Редакція залишає за собою право на літредування надісланих матеріалів без узгодження з автором. Рукописи не повертаються й не рецензуються. За зміст рекламних матеріалів та листів, надісланих читачами, редакція відповідальності не несе

ХТО ДИВИТЬСЯ РЕКЛАМУ ВДОМА?

ПресКом® ADVERTISING

Всеукраїнський IndoorVideo оператор

www.presscom.ua

ПЕРЕДПЛАТИТЬ «УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ»

Вартість редакційної передплати журналу «Український тиждень»:

- 1 місяць – 14 грн;
- 2 місяці – 28 грн;
- 3 місяці – 42 грн.

За детальною інформацією звертайтеся за тел. (044) 351-13-00.
Менеджер з передплати Семяновська Каріна
K.sem@ut.net.ua

повідомлення	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656
			поточний рахунок отримувача	код отримувача
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»		
			322012	МФО банку
	Прізвище, ім'я та по батькові платника			
	Адреса платника, телефон			
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»			
	період:			
	платник (підпис)			сума, грн
	касир			

квитанція	отримувач платежу	ТОВ «Український тиждень»	26007026823721	35392656
			поточний рахунок отримувача	код отримувача
	назва установи банку	Печерське відділення КМФ АКБ «УКРСОЦБАНК»		
			322012	МФО банку
	Прізвище, ім'я та по батькові платника			
	Адреса платника, телефон			
	вид платежу: за передплату на журнал «Український ТИЖДЕНЬ»			
	період:			
	платник (підпис)			сума, грн
	касир			

К Н И Г А Р Н Я

Книгарня "Є" у Львові!

УРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ - 5 ВЕРЕСНЯ

12:00 ДИТЯЧІ ЧИТАННЯ та КАЗКОВІ ПЕРЕТВОРЕННЯ
з Мар'яною САВКОЮ.

16:00 ЧИТАННЯ-ДІАЛОГ на тему: «МЕЖІ ЛІТЕРАТУРНОГО
ЛЬВОВА ТА БЕЗМЕЖНІСТЬ МІСЬКОЇ ТЕМАТИКИ»
з Василем ГАБОРОМ, Тимофієм ГАВРИЛІВІМ,
Маріанною КІЯНОВСЬКОЮ, Віктором НЕБОРАКОМ,
Остапом СЛИВИНСЬКИМ, Наталкою СНЯДАНКО.

ЧЕКАЄМО НА ВАС!
ВХІД ВІЛЬНИЙ

ТУТ Є ВСЕ:

- ЛІТЕРАТУРА УКРАЇНСЬКОЮ ТА ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ
- ПОДАРУНКОВІ ВИДАННЯ ТА АЛЬБОМИ
- ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА
- МУЛЬТИМЕДІА
- ЛІТЕРАТУРНІ ЗАХОДИ
- МІСЦЯ ДЛЯ ЧИТАННЯ
- БЕЗКОШТОВНИЙ WI-FI

НАША АДРЕСА:

м. ЛЬВІВ, просп. Свободи, 7; тел.: +38 (032) 272 85 74

ПРЕЗИДЕНТСЬКІ ПЕРЕГОНИ 2010

До офіційного старту президентських перегонів ще півтора місяця, але коло тих, з кого ми обиратимемо майбутнього чільника держави, вже окреслено. Звичайно, воно дещо розшириться, але всі серйозні гравці, схоже, висловили готовність поборотися за головний приз виборів-2010. Попри всі публічні заяви майбутніх кандидатів, до них залишається чимало запитань. Якою вони бачать Україну після 2010 року? Які реформи мають намір здійснити (і чи здатні це зробити)? Яку команду мають намір привести до влади?

Тиждень розпочинає серію політичних портретів основних претендентів на президентське крісло. Наш перший персонаж – політик, який, за даними соціологічних опитувань, має на сьогодні найвищий з-поміж потенційних учасників виборів-2010 рейтинг. Наступними головними дійовими особами наших публікацій стануть Юлія Тимошенко, Арсеній Яценюк, Віктор Ющенко, Володимир Литвин, Петро Симоненко, Анатолій Гриценко, Олег Тягнибок, Сергій Тігіпко

Останній шанс ЯНУКОВИЧА

Президентські вибори 2010 року стануть, вочевидь, останніми у політичній кар'єрі лідера Партії регіонів. Електоральний ресурс Януковича поступово вичерпується. За віком він переходить у категорію пенсіонерів, ПР переживає період напіврозпаду, на орбіту виходять нові політичні гравці

Автор:
Сергій
Руденко

Про Віктора Януковича написано і розказано чимало. Важке дитинство, босяцька юність, два терміни ув'язнення, несподівана карколомна кар'єра у владі. Дотепер залишається загадкою, як Віктору Федоровичу із його кримінальним минулим вдалося зійти на політичний олімп. Розповіді про

вирішальну роль космонавта Георгія Берегового, який начебто змусив радянську систему по-іншому поглянути на двічі засудженого Януковича, видаються непереконливими. У СРСР людину, яка відбувала покарання, не брали навіть до армії – боялися давати їй до рук зброю. А у владні ешелони

й поготів. І жоден космонавт допомогти у цьому не міг.

Хай там як, а Віктор Янукович все ж зумів реабілітуватися перед радянською системою, а за новітньої України розпочати кар'єрне сходження. Реперною точкою для нього стало крісло глави уряду, яке за активної підтримки донецької фінансово-промислової групи він

ЗЛЕТІ І ПАДІННЯ

21 листопада 2002 року

Призначений президентом Леонідом Кучмою на посаду прем'єр-міністра України **5,2%**

Тут і далі – рейтинг Януковича за результатами опитувань, проведених Київським міжнародним інститутом соціології

Квітень 2003-го Стає головою Партії регіонів **14%**

Липень 2004 року Висунутий однопартійцями кандидатом у президенти України **31,4%**

24 листопада 2004 року За результатами другого туру президентських виборів оголошений Центрвиборчком президентом України

3 грудня 2004 року Верховний Суд України визнав результати другого туру недійсними у зв'язку з численними системними порушеннями на користь Віктора Януковича. Під час переголосування 26 грудня 2004 року більшість голосів, за висновками ЦВК (склад якої було змінено), отримав Віктор Ющенко

20 січня 2005 року Верховний Суд України відхилив скаргу на рішення ЦВК кандидата у президенти Віктора Януковича за відсутністю доказів. Того самого дня ЦВК офіційно оприлюднила в пресі результати третього туру: Віктор Ющенко – 51,99% голосів; Віктор Янукович – 44,20%. Лідер ПР заявив про намір бути в жорсткій опозиції до нової помаранчевої влади, проте насправді більше ніж на півроку «пішов у тінь», у зв'язку з чим деякі політологи заговорили про можливу його відставку з поста голови Партії регіонів і крах політичної кар'єри

Весна 2006 року Партія регіонів на чолі з Януковичем на виборах до Верховної Ради набирає найбільшу кількість голосів виборців – **32,14%** **32,7%**

отримав від Леоніда Кучми у листопаді 2002 року. Вже за два роки – 24 листопада 2004-го – ЦВК оголосив Віктора Федоровича обраним главою держави. Щоправда, у цій ролі він побув недовго: результати другого туру президентських виборів було оскаржено в суді.

Потім були Помаранчева революція, третій тур виборів, обрання президентом Віктора Ющенка і майже піврічне мовчання Віктора Януковича. До активної політичної діяльності він повернувся наприкінці 2005 року. 2006-го Партія регіонів перемогла на парламентських виборах. Далі були: розпад помаранчевої коаліції, друге прем'єрство Віктора Федоровича, підписання із Віктором Ющенком Універсалу єдності. Друге прирештя Януковича у прем'єрське крісло чимось особливим не запам'яталося: практично ті самі обличчя в уряді, що й у 2002 році, та сама риторика, ті самі методи керування.

Після дострокових парламентських виборів 2007 року

ЗАЛИШАЄТЬСЯ ЗАГАДКОЮ, ЯК ЯНУКОВИЧУ ІЗ КРИМІНАЛЬНИМ МИНУЛИМ ВДАЛОСЯ ЗЙТИ НА ПОЛІТИЧНИЙ ОЛІМП

та обрання прем'єр-міністром Юлії Тимошенко Янукович знову зник із телефірів і шпальт газет. Якби не перманентні сварки Юлії Тимошенко з Віктором Ющенком та загострення фінансової кризи, про нього, можливо, швидко забули б.

Ініціатива зі створення у державі єдиного антикризового центру, з якою Віктор Федорович виступив у серпні цього року, просто запізнилася в часі. Точніше, нагадує звичайний передвиборчий піар.

ФЕНОМЕН ЯНУКОВИЧА

Останнім часом Янукович рідко бере участь у політичних дебатах, уникаючи публічності. Кажуть, більшу частину свого вільного часу Віктор Федорович насолоджується життям,

займаючись тенісом і гольфом. Проте він і далі має стабільно високу популярність поміж майже третини співгромадян, причому як на Сході, так і на Заході України. Частково цей феномен можна пояснити не виправданими надіями, які поклали на Віктора Ющенка та Юлію Тимошенко, а також сподіванням на «залізну руку». Але лише частково.

Віктор Янукович опинився в потрібний час (у листопаді 2002-го) в потрібному місці – у прем'єрському кріслі. Значною мірою голова Донецької облдержадміністрації завдячує цим Леонідові Кучмі, який, по-перше, не забув, що в другому турі президентських виборів 1999-го Донеччина віддала перевагу йому (52,9% голосів), а не Петру Симоненку (41,23%). По-друге, Кучмі, з огляду на дану ним на початку його другої каденції обіцянку стати «новим» президентом, вочевидь, на прем'єрській посаді був потрібний не політик, а господарник, до того ж бажано дис-

7 липня 2006 року
ПР, Соцпартія та КПУ створили Антикризову коаліцію – лідер СПУ Олександр Мороз заради спікерського крісла зрадив колег по Майдану. Президент Віктор Ющенко закликав до створення так званої ширки – коаліції за участю Нашої України, Партії регіонів та СПУ, але з цього нічого не вийшло

3 серпня 2006 року
За ініціативою президента Ющенка, всіма політичними силами Верховної Ради, крім БЮТ, підписано Універсал національної єдності. Партія регіонів пропонувала свій варіант документа – Пакт національної єдності, який відрізнявся від президентського Універсалу позицією щодо НАТО (замість слів з Універсалу про «приєднання до Плану дій для здобуття членства в Альянсі» в Пакті було «вступ за підсумками референдуму»), мовного питання (пропонувалося формулювання про надання російській мові статусу регіональної мови у тих регіонах, де ці позиції обстоює місцева громада), відносин із Росією і ЄЄП (у тексті Універсалу про це взагалі не згадувалося)

4 серпня 2006 року
Віктор Янукович удруге стає прем'єр-міністром Майже одразу Антикризова коаліція починає зазіхати на повноваження президента, погрожуючи відібрати частину їх на користь уряду. Наслідком протистояння стали декілька президентських указів про дострокове припинення повноважень Верховної Ради V скликання й позачергові парламентські вибори. В результаті складних переговорів конфліктуючі сторони призначили вибори на 30 вересня 2007 року.
31,7%

Жовтень 2007 року
За підсумками дострокових виборів ПР здобула 175 депутатських мандатів. Проте парламентську коаліцію сформували БЮТ і «Наша Україна», а ПР знову стала опозицією. Янукович очолив парламентську фракцію, згодом – сформований регіональними тіньювими уряд

18 грудня 2007 року
Янукович звільнений Верховною Радою від обов'язків прем'єр-міністра України у зв'язку з призначенням нового прем'єр-міністра – Юлії Тимошенко.
23%
Упродовж тривалого часу лідер Партії регіонів був у підпіллі – не робив помітних заяв, не відвідував великих політичних, громадських заходів тощо. Однак його рейтинг, за даними різних опитувань, лишився на рівні 22–24%

Червень 2009 року
Шанси на створення коаліції ПР і БЮТ, про загрозу якої Віктор Ющенко попереджав ще з вересня минулого року, високі як ніколи. Ющенко інкримінує потенційним союзникам намір внести зміни до Конституції, зокрема щодо обрання президента в парламенті

7 червня 2009 року
Янукович заявив, що балотуватиметься в президенти, «а досвід переговорів із БЮТ про створення широкі коаліції буде використано після президентських виборів».
23,4%

танційований від Печерських пагорбів.

Утім, говорити, що на Януковича просто «впала доля» (саме так колись схарактеризував своє обрання на посаду спікера Верховної Ради комуніст Олександр Ткаченко), було б спрощенням. Вікторові Федоровичу не можна відмовити в певній харизмі, здатності підкоряти людей своєму впливу, яку він уповні проявив згодом, очоливши Партію регіонів.

Це сталося на V з'їзді ПР у квітні 2003-го, через три роки після того, як п'ять політичних сил об'єдналися в одну, що згодом скоротила свою першу назву «Партія регіонального відродження «Трудова солідарність України» до місткої «Партія регіонів». ПР завжди прагнула бути партією якщо не влади, то максимально наближеною до влади. У 2001 році її очолював Микола Азаров – на той час голова Державної податкової адміністрації України. Азаров передав естафету Володимирові Семиноженку, на той час віце-прем'єр-міністру. Нічого дивного, що наступним лідером ПР став тодішній прем'єр-міністр Янукович, тим більше, як і співзасновники партії Володимир Рибак та Валентин Ландик, – свій, донецький!

Напевне, методи управління, які Віктор Янукович застосовував, керуючи наприкінці 1970-х автопідприємством у Єнакієвому, стали йому в нагоді і в політиці. Він зумів стати обличчям Партії регіо-

нів, її уособленням, спромігся переконати спонсорів ПР (насамперед Ріната Ахметова) у своїй незамінності. Джерела в ПР розповідають, що нинішній лідер навіть привласнив лаври «батька-засновника» партії, причому розповідає про своє подвижництво так переконливо, що, схоже, змусив повірити у це навіть справжніх засновників ПР.

Можливо, саме завдяки вміню Януковича переконувати у своїй безальтернативності на президентських виборах 2004 року Кучма призначив своїм наступником саме його, а не, приміром, Сергія Тігіпка (тоді розглядався і такий варіант). Хтозна, чим закінчилися б вибори-2004 і чи відбувся б узагалі Майдан, якби тодішня влада зробила ставку на молодого фінансиста, а не на людину з темним минулим...

Утім, стабільно високий рейтинг – це заслуга не тільки Януковича та політтехнологів. Його, як і Партію регіонів, на Донбасі, в їхньому основному електоральному полі, вже тривалий час асоціюють із Рінатом Ахметовим. Де-факто він є не тільки головним спонсором партії, а й її лідером. На Сході України олігарха звели до рангу святого, для багатьох донеччан він є еталоном успішності – така собі американська мрія по-донецьки. Тому допоки Ахметов залишатиметься в Україні олігархом №1, а для донеччан – «своїм у дошку», 25–30% голосів Партії регіонів і її лідерів (хай там ким він був) гарантовані.

Але саме через «чинник Ахметова» Партія регіонів не є партією одного лідера, на відміну від того самого БЮТ, який без Тимошенка неможливий апріорі. ПР знищують внутрішні протиріччя та конфлікти між представниками різних груп впливу. «Група Фірташа» (Сергій Львовчкін, Юрій Бойко) воює з Борисом Колесниковим та Сергієм і Андрієм Ключевими. Представники донецького крила ПР – з луганськими регіоналами. Борис Колесников дозволяє собі неделікатні публічні висловлювання на адресу Дмитра Табачника, а Нестор Шуфрич б'є

в обличчя Сергія Львовчкіна, особливо наближеного до Януковича. Сьогодні, коли всі групи націлені на спільний результат, суперечності між ними не є прямою загрозою. Виборчі перегони змушують сторони, що ворогують, стримувати емоції. Проте можлива перемога на виборах-2010 навряд чи тонізує ситуацію всередині ПР, адже конфлікти вже давно вийшли за межі внутрішньопартійної дискусії. Завершення президентських виборів, вочевидь, поставить крапку в цьому протистоянні: донецьке крило не звикло поступатися і зрештою покаже іншим партійним «течіям», хто в домі господар. Відтак уже найближчим часом можлива поява наступника Януковича: програвши Віктора Федоровича на президентських виборах пришвидшить пошук спадкоємця.

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Головна конкурентна перевага Віктора Януковича на нинішніх перегонах – велика команда досвідчених фахівців, яка в разі його перемоги здатна дуже швидко взяти під контроль всю владну вертикаль.

Микола Азаров, Андрій Ключев, Василь Джарти, Нестор Шуфрич, Віктор Слаута, Дмитро Табачник, Анатолій Толстоухов, Святослав Піскуп, Юрій Бойко, Анатолій Кінах, Олександр Лавринович, Олександр Кузьмук, Сергій Головатий, Володимир Рибак. Це аж ніяк не весь список тих, хто має великий досвід роботи у виконавчій владі. Більшість із них працювали з Віктором Федоровичем спершу на Донеччині, а потім у двох його урядах. Звісно, щодо кваліфікації чи моральних якостей згаданих членів команди Януковича можна сперечатися. Втім, очевидно, що ні Юлія Тимошенко, ні Арсеній Яценюк, ні Сергій Тігіпка не можуть похвалитися довгою кадровою лавою основних і запасних гравців.

ФАКТОР ТИМОШЕНКО

Майбутнє Віктора Федоровича, хоч ким він стане після виборів – президентом, прем'єр-міністром чи лідером опозиції, буде тісно пов'язане з Юлією

Тимошенко. Якщо Юлія Володимирівна програє вибори, Віктор Федорович зіткнеться з дуже дієвою і жорсткою опозиційною силою на чолі з Тимошенко. Навіть прем'єрське крісло (як показує досвід із президентом Ющенком) не зможе задовольнити її владних амбіцій. А це означає, що в разі перемоги на виборах-2010 Януковича наступні п'ять років Україна проживе у перманентних сварках тепер уже Віктора Федоровича та Юлії Володимирівни. Попередні спроби БЮТ і ПР знайти точки дотику і зіграти у монополію зазнали фіаско. Лідер Партії регіонів завжди підозрював, що Юлія Володимирівна хоче його «кинути». А Тимошенко переконувала всіх, що їхнім домовленням заважали зовнішні сили: то президент Ющенко, то Віктор Балого, то засновник RosUkrEnergo Дмитро Фірташ зі своєю групою у фракції ПР. ТанDEM Янукович – Тимошенко можливий лише у випадку, якщо олігархи з обох таборів одного чудового дня дійдуть згоди, що в країні ділити вже нічого, відтак олігархічне змагання втрачає сенс. Але чи можна уявити Ахметова, який раптом вирішить «злити» всі матчі «Шахтаря» на користь «Дніпра» Коломойського, «Ворскли» Жеваго чи «Металіста» Ярославського? Або навпаки?

ЯКОЮ БУДЕ УКРАЇНА З ЯНУКОВИЧЕМ

Якщо Віктор Янукович стане президентом, в країні, найімовірніше, мало що зміниться. Обидва пришествия Януковича на посаду глави уряду не запам'яталися рішучими реформаторськими діями, окрім хіба що скромних підвишень соціальних виплат напередодні виборів і стабільної економіки. Щоправда, до зростання ВВП і промислового виробництва в 2002–2004, 2006, 2007 роках

**ДОПОКИ АХМЕТОВ
ЗАЛИШАТИМЕТЬСЯ
ОЛІГАРХОМ №1, 25–30%
ГОЛОСІВ ПАРТІЇ РЕГІОНІВ
І ЯНУКОВИЧУ ГАРАНТОВАНІ**

уряд Януковича не має жодного стосунку. Вітчизняну економіку тоді рухали зовнішні ринки з їхнім високим попитом на українську сировину і метал, а також споживацький бум, який підігрівали «лояльні» кредитні програми банків.

Регіоналам не потрібні будь-які зміни, тим більше кардинальні, – головне, щоб ніщо не заважало їхньому бізнесу. Принаймні реформ не буде, доки економічним блоком опікуватиметься Микола Азаров. Він славиться своїм консерватизмом, який Валерій Хорошковський колись назвав «азаровщиною». За президента Януковича Микола Янович може бути одним із реальних претендентів на крісло прем'єр-міністра. За таких умов українську економіку очікує період жорсткого держрегулювання, посилення податкового тиску, преференцій для окремих підприємств etc. У своїй заяві про відставку з посади голови Держкомітету з питань підприємництва у 2004 році Інна Богословська дала ще кілька визначень «азаровщини»: «Розпорядження бюджетними грошми, як своїми власними. Варто лише пригадати «палаці» податкових адміністрацій й «хатинки» центрів соціальної допомоги, 30% податкових надходжень, які витрачалися за вказівкою Аза-

рова «на розвиток податкової системи». Подвійні стандарти. З одного боку, жорсткі вимоги сплати податків, з іншого – порушення закону й неповнення мільярдів оборотних коштів підприємств у вигляді ПДВ. З одного боку, декларування власної святості, з іншого – повсякденні відкати при поверненні ПДВ».

Одним із головних гасел Партії регіонів загалом і її лідера зокрема починаючи з 2004 року було декларування наміру надати російській мові статус другої державної. «...Ми категорично проти використання державних інститутів для насильницької українізації і витіснення інших мов, насамперед російської, зі сфер офіційного спілкування, засобів масової інформації, науки, освіти і культури, – записано в партійній програмі. – ...Виходячи з культурних реалій ми домагатимемося для російської мови статусу другої державної при законодавчому закріпленні права регіонів вводити на їхній території додаткову офіційну мову, що матиме рівні з державною мовою права. Ми – послідовні прихильники гасла «Дві мови – один народ!» ПР особливо наполягає на закріпленні за регіонами права визначати мовні пріоритети для державної (!) підтримки. Держава ж має, йдеться в програмі, фінансувати програми розвитку

РЕГІОНАЛАМ НЕ ПОТРІБНІ БУДЬ-ЯКІ ЗМІНИ, ТИМ БІЛЬШЕ КАРДИНАЛЬНІ, – ГОЛОВНЕ, ЩОБ НИЩО НЕ ЗАВАЖАЛО ЇХНЬОМУ БІЗНЕСУ

регіональних мов (читай – російської?) нарівні з розвитком державної. Нагадаємо, три роки тому Україною вже прокотилася хвиля мовного сепаратизму: місцеві ради Донецької, Запорізької, Харківської, Миколаївської, Луганської областей, а також Харкова, Севастополя, Дніпропетровська, Донецька й Луганська прийняли рішення про надання на своїх територіях російській мові статусу регіональної, які потім суди визнавали протиправними. Вочевидь, заклики ПР можуть призвести до рецидиву.

З подачі російських, а згодом і американських політтехнологів регіонали вважають, що обіцянка підвищити статус російської допоможе їм здобути прихильність більшості жителів Сходу і Півдня України. Проте за підсумками дострокових парламентських виборів 2007 року ця теза, схоже, була спростована. В інтерв'ю *Тижню* екстремал Тарас Чорновіл признався, що Донецька область, на яку було зорієнтовано питання «другої державної», дала на 130 тисяч голосів менше, ніж на по-

ПИШНОТИ І ЗЛИДНІ

Починаючи з 2002 року Віктор Янукович оприлюднив чотири декларації про доходи (див. таблицю). В квітні 2002-го, перед призначенням на пост прем'єр-міністра України, голова Донецької облдержадміністрації задекларував за 2001 рік... 17,5 тис. грн доходу у вигляді зарплати. 2004 року Віктор Янукович подавав декларацію про доходи вже як кандидат

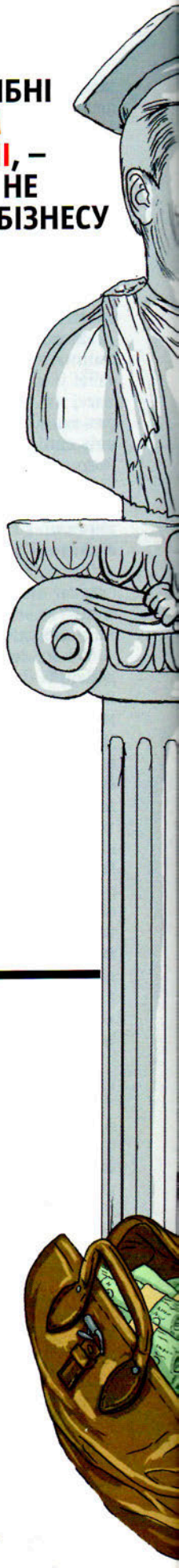
у президенти України. У 2003 році він та його дружина стали відчутно заможнішими – аж на 60 тис. грн. Але «помаранчевий» рік виявився фінансово невдалим для Януковича – якщо вірити декларації, у 2005 році лідер Партії регіонів, кандидат у прем'єр-міністри, отримав трохи більше 38 тис. грн зарплати, яка і склала його річний дохід.

Зате 2006 рік був набагато пліднішим для прем'єр-міністра Віктора Януковича – офіційний дохід становив понад 290 тис. грн. На той час він володів акціями на суму 6 567 грн і мав на банківському рахунку 211 712 грн. Згідно з деклараціями, ні Віктор Янукович, ні його дружина не мали на той час у приватній власності транспортних засобів і земель-

них ділянок. Водночас інтернет-сайт «Українська правда» 2007 року звернув увагу на два броньовані автомобілі Mercedes вартістю не менше ніж 3,3 млн грн кожний, якими пересувався Віктор Федорович. Окрім того, ЗМІ приписували лідерові ПР розкішну дачу в Криму. А днями Юлія Тимошенко, головний конкурент Януковича на виборах, заявила про повернення в

ДОХОДИ, ОДЕРЖАНІ (НАРАХОВАНІ) З ДЖЕРЕЛ В УКРАЇНІ ТА ЗА ЇЇ МЕЖАМИ

Рік	2001		2003		2005		2006	
	Януковича	членів сім'ї	Януковича	членів сім'ї	Януковича	членів сім'ї	Януковича	членів сім'ї
Загальна сума сукупного доходу, грн	21363,35	-	42656,4	39382,65	38036,89	4920,48	290725,01	14058,61
Заробітна плата, грн	17526,43	-	33600	39382,65	38036,89	4920,48	290514,43	14058,61
Дивіденди, відсотки, роялті, грн	-	-	402,5	-	-	-	210,58	-
Матеріальна допомога, грн	1288	-	4800	-	-	-	-	-
Дохід від наукової, викладацької, творчої діяльності, грн	2548,92	-	3853,9	-	-	-	-	-

передніх виборах. «Ми недо- брали на Сході України близько півмільйона голосів і цілковито втратили Захід і Центр. Цей дурний принцип фактично позбавив нас шансу самостійно створити більшість у ВР», – вважає Чорновіл.

Деякі регіонали не на диктофон зізнаються, що мовне питання у їхній риторичі – чистої води популізм. А вже на ділі змінити прописаний у Конституції статус державної мови вкрай складно. Щоб внести зміни до Основного Закону, потрібні дві послідовні сесії Верховної Ради і 300 депутатських голосів (конституційна більшість). Навіть якщо це рішення буде ухвалено, ймовірним є успішне оскарження його в Конституційному Суді.

У сфері культурної політики Партія регіонів пропонує також «протидію нав'язуванню моноетнічної формули громадянського і державного розвитку, мовної та культурної уніфікації». Це може означати, що «шароварщина», до якої іноді скочувався у своїх зусиллях відродити в державі українськість Віктор Ющенко, поступиться місцем іншій крайності: ігноруванню усього українського, принаймні того, на чому не можна зробити бізнес або піар. Проекти Ющенка з відродження історичних та архітектурних пам'яток, на-

певне, буде щонайменше заморожено, можливо, з поясненням «до кращих часів». Мовляв, під час фінансової кризи є важливіші речі...

Фішкою президента Януковича може стати реалізація одного з пунктів програми ПР щодо посилення в державі ролі регіонів. Будь-які кроки назустріч місцевій еліті, яка впродовж останніх кількох років була змушена сідати на шпагат між президентом Ющенком та прем'єр-міністром Тимошенко, можуть посилити позиції Віктора Федоровича, оскільки об'єкційної помаранчевими децентралізації влади так і не відбулося.

Зовнішня політика України у разі перемоги Януковича на президентських виборах 2010 року, попри побоювання проєвропейськи налаштованих політиків, навряд чи зазнає кардинальних змін. Фінансово-промислові групи, які зробили на нього ставку, давно вже зрозуміли: їм треба мати добрі відносини і з Росією, і з Європою, і зі США. Для них західний ринок збуту не менш важливий, ніж російський. Янукович, як і Леонід Кучма у 1994 році, вочевидь, намагатиметься використати в передвиборчій риторичі й ідею російської мови як другої державної, і тему тісної інтеграції України з Росією, і антинатовські мотиви. Але більш ніж очевидно:

ті самі Рінат Ахметов, Борис Колесников, Андрій та Сергій Ключєви, які підтримують Віктора Януковича, ділитися своїм впливом із росіянами на українську економіку не стануть. Вони давно вже окреслили «свою» територію.

Щоправда, останніми днями лідер ПР зробив кілька проросійських заяв, зокрема пообіцяв, що його політична сила відновлюватиме «нормальний гуманітарний простір і історичний зв'язок народів України та Росії». А також спрогнозував підписання нової угоди про перебування Чорноморського флоту Росії в Криму. Як відомо, чинне керівництво України наполягає на виведенні ЧФ Росії з Кримського півострова після 2017 року, коли закінчиться дія угоди про його базування там, а також на поверненні об'єктів, які ЧФ РФ взяли в оренду.

Віктор Янукович і Ко все ж сподіваються на підтримку Москви. Метою ж Кремля, на думку керівника соціологічної служби «Український барометр» Віктора Небоженка, є не провести «свого» президента України, а зробити зі всієї частини Партії регіонів монолітну проросійську політичну силу. Якщо ж Янукович все ж стане президентом, він, за прогнозом Небоженка, «зрадить Росію раніше, ніж вона може очікувати». ■

державну власність резиденції «Межигір'я», яку, за її словами, разом із 140 га землі Віктор Янукович привласнив за часів свого прем'єрства. Хоча навесні Київський апеляційний суд визнав законною передачу резиденції в приватну власність. 2007 року Янукович-прем'єр зізнався журналістам, що орендує будинок за 11 тис. грн щомісяця. Це 132 тис. грн на рік, тобто майже половина річного доходу сім'ї Януковича, якщо вірити його декларації за

2006 рік. На життя практично нічого не лишається. Газета «Дело» тоді стверджувала, що власником «Межигір'я» насправді є підприємець із ОАЕ, компанія якого збирається збудувати на місці урядової резиденції та 130 га прилеглих земель (оцінюються в \$200 млн) Центр сімейного відпочинку і здоров'я. Саме в нього Янукович орендує колишню урядову дачу й 5 га землі. Однак днями на прес-конференції Янукович зізнався, що в 2007 році на

законних підставах викупив будинок площею 600 м² у резиденції «Межигір'я» за ринковою ціною в колишнього орендодавця, оскільки «орендна плата була для нього занадто високою». При цьому лідер регіоналів відмовився назвати суму, яку йому довелося викласти за будинок. За оцінками ріелтерів, без урахування вартості землі такий будинок 2007 року коштував не менше \$1,5 млн. Янукович не оприлюднював декларації про доходи за 2007 рік,

але зважаючи на обладнання, яку він провернув із будинком у «Межигір'ї», і 290 тис. грн доходу за 2006 рік, з яких половина пішла на оренду, виходить, що 2007 року його доходи зросли в сотні разів (!?).

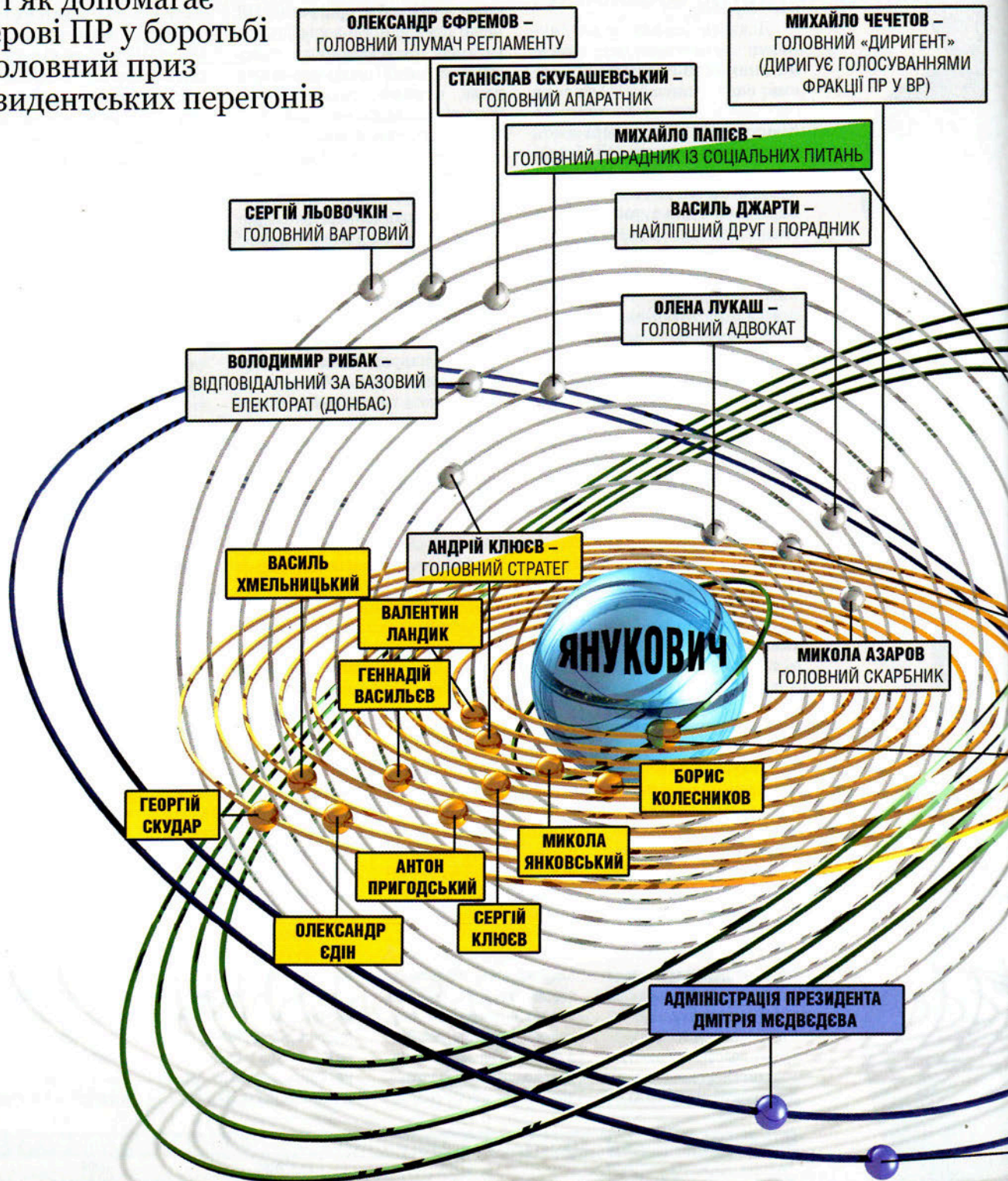
До речі, днями «Газета по-київськи» здійснила фотозйомку резиденції «Межигір'я» з висоти пташиного польоту. На знімках чітко видно, що на місці будинку, який начебто викупив Янукович, – біта цегла й будівельна техніка.

ВІДОМОСТІ ПРО НЕРУХОМОМЕ МАЙНО, ЩО ПЕРЕБУВАЄ В ПРИВАТНІЙ ВЛАСНОСТІ

Рік	2001		2003		2005		2006	
	Януковича	членів сім'ї	Януковича	членів сім'ї	Януковича	членів сім'ї	Януковича	членів сім'ї
Об'єкти								
Квартира, м ²	108		140		140		162	
Гараж, м ²			22		22		22	

Орбіти Януковича

Хто і як допомагає лідерові ПР у боротьбі за головний приз президентських перегонів

ДОСЛІВНО

«ОДЕСА – ЦЕ СПРАВЖНИЙ РАЙ ДЛЯ ТАЛАНТІВ. ДЕСЯТКИ ЗНАМЕНИТИХ, ПОПУЛЯРНИХ І ПРОСТО ПРЕКРАСНИХ ЛЮДЕЙ ЗУМІЛИ РОЗКРИТИ СВОЇ ТАЛАНТИ У МІСТІ ПОБІЛЯ САМОГО СИНЬОГО МОРЯ. Я ХОТІВ БИ ПРО ДЕКОГО З НИХ ЗАРАЗ СКАЗАТИ – ЦЕ ПОЕТЕСА АННА АХМЕТОВА».

Іншим разом, вирішивши реабілітуватися перед одеситами, Віктор Янукович процитував їхнього земляка Ісаака Бабеля. Щоправда, переплутавши письменника Бабеля з революціонером Бебелем:

«Я ХОЧУ ПРИВЕСТИ ОДНУ ФРАЗУ ОДНОГО З ГЕРОЇВ БЕБЕЛЯ. ЯКЩО ХОЧЕТЕ ЩО-НЕБУДЬ СПОСТЕРІГАТИ З ЖИТТЯ, ТО ЗАЙДІТЬ ДО НАС НА ДВІР – ТУТ Є З ЧОГО ПОСМІЯТИСЯ»...

На зустрічі у Львові лідер ПР по-своєму інтерпретував вислів Достоевського «Краса врятує світ»:

«ПРОЙШЛИ ВЖЕ ЧАСИ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, КОЛИ МИ БУЛИ СВДКАМИ ПОЛІТИЧНОГО ПРОТИСТОЯННЯ СХОДУ І ЗАХОДУ. З ІСТОРІЇ НІЧОГО ЗАБРАТИ НЕ МОЖНА, ВОНО В ІСТОРІЇ ЗАЛИШИТЬСЯ... Я ВПЕВНЕНИЙ... Я НЕ ПАМ'ЯТАЮ, ХТО ЦЕ СКАЗАВ – ЩО «ЗАВЖДИ ПЕРЕМАГАЄ КРАСА»...

Не оминув Янукович увагою і творчість Івана Крилова:

«ЛЮБИ ДРУЗИ СЛУШАЮТ... КАК ГОВОРЯТ... КАК ЭТО ПОСЛОВИЦА ЕСТЬ... А МИШКА СЛУШАЕТ, ДА ЕСТЬ, ДА?»

Зрозуміло, чому творчість російських класиків лідерові ПР ближча, ніж українських. Його мовні пріоритети залишаються незмінними:

«СЬОГОДНІ У ПЕРШИЙ КЛАС ЙДУТЬ ДІТИ, ЯКІ НЕ ЗНАЮТЬ ЖОДНОГО СЛОВА УКРАЇНСЬКОЮ! А ЇХ ЗМУШУЮТЬ РОЗМОВЛЯТИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ. ДІТИ ПРИХОДЯТЬ ДОДОМУ І ПЛАЧУТЬ! ОТ УЖЕ ДО ЧОГО ДІЙШЛО!»

«МИ НЕ ДОЗВОЛИМО НАМ ВСТАВЛЯТИ, ЯК КАЖУТЬ, ШПИЛЬКИ В КОЛЕСА НА РІЗНИХ РІВНЯХ. МИ РУКИ ПОВІДБИВАЄМО ТИМ, ХТО ЦЕ БУДЕ РОБИТИ. ЧОМУ? ТОМУ ЩО МИ НЕ ЗА СВОЄ БОРЕМОСЯ. МИ БОРЕМОСЯ ЗА ТЕ, ЩОБ У КРАЇНІ БУВ ПОРЯДОК».

«ЯК НА УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ «КОНЬКИ»? КОВЗАНИ... ЯК ВОНИ НА КОВЗАНАХ КАТАЛИСЯ... Я ПОДИВИВСЯ НА НЕЇ, ЯК ВОНА КАТАЛАСЯ. І ПОДУМАВ, ЩО ТРЕБА СПІВСТАВИТИ ЇЇ ЯК ПРЕМ'ЄРА ТА ЛЮДИНУ, ЯКА КАТАЄТЬСЯ НА КОВЗАНАХ. ТАК ОТ ВОНА – ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР, ЯК КОРОВА НА ЛЬОДУ»...

АНДРІЙ ДЕРКАЧ –
ТРК «ЕРА»,
«КИЕВСКИЙ ТЕЛЕГРАФ»,
«ВЕРСИИ»,
РАДІО «ЕРА» FM

- **БІЗНЕС**
- **ІДЕОЛОГИ-ОРГАНІЗАТОРИ**
- **МЕДІА-ПІДТРИМКА**
- **ЗОВНІШНЯ (НЕПРЯМА) ПІДТРИМКА**

ГАЗЕТА «ВРЕМЯ РЕГИОНОВ» –
ПАРТІЙНА ГАЗЕТА ПР

ГАННА ГЕРМАН –
ГОЛОВНИЙ ФАХІВЕЦЬ
ПО ЗВ'ЯЗКАХ ЗІ ЗМІ

РІНАТ
АХМЕТОВ

ВХ «СЕГОДНЯ МУЛЬТИМЕДІА»
(«СЕГОДНЯ»,
«САЛОН ДОНА И БАСА»,
«ДОНЕЦКИЕ НОВОСТИ»,
«ВЕЧЕРНИЙ ДОНЕЦК»,
«ПРИАЗОВСКИЙ РАБОЧИЙ»,
«РИО»), ТРК «УКРАЇНА»)

РОСІЙСЬКА ПРАВОСЛАВНА
ЦЕРКВА (ПАТРІАРХ МОСКОВСЬКИЙ
І ВСІЇ РУСІ КІРІЛ)

ПРОГНОЗ

Володимир Фесенко,
керівник Центру політичного
аналізу «Пента»

ПОЛІТИЧНИЙ

У разі перемоги Віктора Януковича на президентських виборах насамперед, думаю, виникне проблема легітимності його перемоги. Навряд чи Юлія Тимошенко легко визнає свою поразку. Розв'язання цього конфлікту вимагатиме переговорів між ключо-

вими політичними гравцями. Можлива така комбінація: Тимошенко визнає перемогу Януковича лише за умови, що вона залишиться прем'єр-міністром. Проте навіть у цьому випадку якщо не в самого лідера ПР, то в його оточення може виникнути спокуса захопити всю владу. Тому ідея проведення дострокових парламентських виборів витатиме в повітрі. Добре, що ПР і БЮТ зараз нібито домовилися про правила гри, ухваливши спільними зусиллями нову редакцію закону про вибори президента. І на майбутнє також варто було б домовлятися про правила гри, а ще краще – дотримуватися їх. БЮТ і ПР, з одного боку, є конкурентами, зокрема на наступних виборах, з іншого – вони приречені домовлятися як мінімум про співіснування. Під знаком цієї єдності та боротьби, зіткнення інтересів і водночас намагання знайти компроміс розвиватиметься політична ситуація в найближчому майбутньому.

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИЙ

Звичайно, буде спроба нормалізувати відносини з Росією. Стосовно Росії Янукович поводитиметься обережніше. Буде зроблено абсолютно чітку установку на те, щоб не дратувати Росію, усунути ідеологічно-політичні приводи, що спричиняють конфронтацію. Проблеми, звісно, залишаться – не думаю, що Януковичу вдасться їх одразу вирішити. Та принаймні від гасла використання ідеологічної війни з Росією як чинника формування української національної свідомості відмовляться.

Сергій Толстов,
директор Інституту
політичного
аналізу
і міжнародних
досліджень

ДАЄШ ПРЕЗИДЕНТСТВО!
Наступна мета – 2010

ФОТО: УНАН

ЕКОНОМІЧНИЙ

Олександр Жолудь,
провідний економіст
Міжнародного центру
політичних досліджень

Якщо на виборах переможе Янукович, на мій погляд, не варто. Чого можна очікувати, то це перерозподілу на користь регіоналів керівних посад на підприємствах і грошових потоків. Що ж до сприяння малому і середньому бізнесу, яке декларує ПР, то під час обох прем'єрств Януковича ми його не бачили, як, на жаль, і в інші періоди... Незалежно від того, хто в нас очолював уряди впродовж останніх щонайменше восьми років, казати, що його діяльність вплинула на осно-

вні макроекономічні показники, було б, м'яко кажучи, перебільшенням. На темпи зростання української економіки впливають насамперед світові ціни на основні продукти українського експорту. Під час першого прем'єрства Януковича – 2003–2004 роки – справді спостерігалось доволі суттєве зростання обробної промисловості (на 17%) та оптово-роздрібної торгівлі (на 21%). Це пов'язано з тим, що саме в 2003-му ціни на метал на світових ринках значно підвищилися. Відповідно це привело до збільшення випуску продукції підприємствами металургійного комплексу і водночас до зростання оптової торгівлі, тому що підприємства не експортують метал напряму, а продають посередникам. Найсуттєвіше зростання було, зокрема, в будівництві (різноманітні проекти – добудова другого блоку Хмельницької АЕС, спорудження автобану Київ – Одеса, мостів через Дніпро тощо). Щоправда, новий блок на ХАЕС

не може працювати на повну потужність, автобан Київ – Одеса досі недобудований, те саме з мостом через Дніпро... Гроші вклали, а кінцевого результату не отримали. Виникає за питання: чи не були ці проекти зручним засобом відмивання коштів? Питання тут навіть не до найвищого керівництва – цілком можливо, що на цьому заробляла так звана середня ланка. Не хотілося б, щоб ця практика відновилася.

У 2004 році спостерігалось значне роздування оптової торгівлі, що супроводжувалася фіктивними операціями, зокрема з поверненням ПДВ, тобто прокручувалися великі суми, які існували лише на папері. Можна згадати занижені експортні ціни або штучний імпорту, якого насправді не було: тоді суттєво зросли обсяги виведених коштів за кордон.

Приватне споживання за прем'єра Януковича зростало навіть швидше, ніж виробництво: наприкінці 2004-го було підвищено пенсії до прожиткового мінімуму, збільшилися інші соціальні виплати. Тобто добробут громадян трохи поліпшився, однак завдяки не так зусиллям уряду, як сприятливим для вітчизняної економіки зовнішнім обставинам.

Що стосується курсу гривні, то його штучно стримували, але не від падіння, а від зміцнення, оскільки дешевий долар був не вигідний експортерам, за якими здебільшого стояли регіонали. Якби у 2003 році Нацбанк не займався друкуванням гривні, ми, можливо, мали б курс гривні не 5,33 за долар, як було, а приблизно 4,5. Зростання цін на метал призвело до суттєвого припливу іноземної валюти в Україну, яку викупував НБУ, друкуючи гривню, що, зокрема, впливало на ціни.

Павло Мовчан,
голова підкомітету з питань творчої діяльності, мистецтва, культурно-просвітницької та мовної політики Комітету ВР з питань культури і духовності, голова ВУТ «Прочісвіта» імені Тараса Шевченка

КУЛЬТУРНИЙ

У культурній і мовній сферах за президентства Януковича однозначно відбудеться відкат назад. Це люди, які не мислять стратегічно, не уявляють, що можна і треба робити задля українськості в Україні. Вони можуть лише протиставляти Схід і Захід країни. На жаль, штучний поділ і конфронтація підігруються соціальними чинниками. Свій бізнес регіонали, треба віддати їм належне, розвивали самостійно, без участі Москви, однак єдина культурно-мовна сфера їх цілком влаштувала б. Так би мовити, біз-

нес окремо, культура спільна. До речі, навіть не культура в повному розумінні, а масова культура, попса, низькопробщина... Вони ностальгують за радянщиною, співають радянських пісень, як це було на ювілеї Леоніда Кучми... Їхній культурний рівень – це рівень жартів «95-го кварталу»... Відверто кажучи, а хто коли-небудь переконував Януковича в тому, що бути в Україні й представляти Україну треба, хоча б знаючи її історію, культуру? Я не здивуюсь, якщо їм диктуватиме умови Москва, адже в Партії регіонів є депутати, готові вже завтра русифікувати все підряд.

На жаль, Віктор Ющенко небезпечно усвідомив надто пізно, не скористався нагодою за підтримки абсолютної більшості ухвалити закони про мову, про статус української мови як державної... За п'ять років можна було б забути мовну тему і мовну карту, вона не розігрувалася б... А так цей бульйончик підігрівается, і в ньому зручно почуваються ті, хто хоче інкорпорувати Україну в Російську імперію... Ми, звичайно, протидіятимемо. Зрештою, вірю, що переможе україноцентричний президент – той, хто скаже, що він за українські інтереси.

Якою буде Україна за Януковича*

* Припущення зроблені на основі попередніх заяв представників Партії регіонів та її лідера, коментарів експертів, а також з урахуванням рішень урядів Януковича.

У ПОЛІТИЦІ:

- формування у Верховній Раді нової більшості (пропрезидентської). Якщо не вдасться домовитися про це з БЮТ, можливі дострокові парламентські вибори
- жорстке протистояння з Юлією Тимошенко, амбіції якої не задовольнить навіть прем'єрське крісло
- внесення будь-яких змін до Конституції можливе лише за умови, знову ж таки, досягнення домовленості про це з Тимошенко
- повернення своїх кадрів у чиновницькі крісла по всій владній вертикалі
- посилення ролі регіонів, що може призвести до сепаратизму

У ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ:

- русифікація
- можлива чергова хвиля мовного сепаратизму, яку збурять обіцянки Партії регіонів домогтися для російської мови статусу другої державної за законодавчого закріплення права регіонів вводити на їхній території додаткову офіційну мову
- ігнорування порушень телеканалами та іншими ЗМІ законодавства щодо співвідношення української та російської мов
- замороження проектів Віктора Ющенка з відродження історичних та архітектурних пам'яток

В ЕКОНОМІЦІ:

- замість структурних реформ «азаровщина» (жорстке адміністрування податків, посилення податкового тиску, преференції для окремих підприємств)
- сприяння «своїм» бізнес-групам
- перерозподіл контролю над грошовими потоками на користь найближчого оточення президента
- попри декларації ПР щодо сприяння малому і середньому бізнесу, податковий тиск на підприємців навряд чи зменшиться

У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ:

- законодавче закріплення позаблокового статусу України
- намагання підігріти охолоджені відносини Києва з Москвою
- розробка нової угоди про перебування в Криму Чорноморського флоту Росії

Римейк 2004-го

У виборі політтехнологій опозиційний лідер буде консерватором

Автор:
Тарас
Березовець

Виборча кампанія Віктора Януковича багато в чому стане римейком 2004 року. Хоча буде й ключова відмінність – цього разу лідер регіоналів стартуватиме не з крісла прем'єра, а з дещо незвичної для нього опозиційної ніші. В усьому іншому Янукович і білоблакитний штаб традиційно сповідують принцип «нове – це добре забуте старе», тому робитимуть ставку на перевірені кадри й політтехнології.

Головні меседжі Януковича-кандидата знову, як і 5 років тому, крутитимуться навколо таких тем, як соціальний популізм (зокрема ПР уже задекларувала на рівні законопроекту підвищення пенсій та мінімальної зарплати – і це в умовах глибокої економічної кризи), мовне питання і союз із Росією. А також – тема наведення порядку крізь призму боротьби з кризою, яку помаранчеві (Ющенко, Тимошенко і Ко), як стверджує Янукович, «бездарно програли». Все це вкупі зі значними медійними та кадровими можливостями Партії регіонів дає лідереві опозиції найкращі стартові можливості.

Безперечно, управління таким розгалуженим механізмом вимагатиме від керівників виборчої кампанії Віктора Януковича неабиякої мобільності та оперативності. Формальний глава виборчого штабу Микола Азаров не готовий нести подібний тягар. Особливо враховуючи різновекторність інших менеджерів регіонів та їхній конфліктний потенціал. Призначення колишнього шефа ДПА на роль керівника кампанії – радше жест відчаю з боку Януковича, який змушений шукати баланс між рівновеликими угрупованнями Фірташа-Львовичкіна-Бойка та Ахметова-

Колесникова. А ще є брати Ключеви, Шуфрич, Тихонов... Тому наразі реальним campaign manager є Борис Колесников, який потроху перебирає до своїх рук важелі керування виборчим штабом.

Що стосується команди політтехнологів, то вона наразі перебуває на етапі становлення. Але вже зрозуміло, що провідні посади в ній знову посядуть американці й росіяни.

З огляду на специфіку електорату Півдня і Сходу, інформаційно-рекламна кампанія Віктора Януковича буде максимально спрощеною і зводиться до постійного нагадування про те, що «при Вікторі Федоровичу такого безладу не було». А

також про особливі відносини з Росією, що їх, мовляв, гарантує лише президент Янукович. Головне ж надзавдання – знайти шлях до серця базового електорату, який із часу останніх виборів встиг розчаруватися в своєму кандидатові.

Утім, вихід до другого туру Януковичу практично гарантовано (хоча його результат і зможуть дещо зіпсувати кандидати Петро Симоненко, Володимир Литвин, Сергій Тігіпко й Інна Богословська), де його, якщо вірити соціологам, чекає головний двобій із Юлією Тимошенко. А от другої поразки ні електорат, ні партія Вікторові Януковичу вже не подарують. ■

МІЖНАРОДНА
ОЛЕКСАНДРІЙСЬКА
ГІМНАЗІЯ з 1990 року
КРАЩА КЛАСИЧНА ОСВІТА

З нами виграєш!

Олександрійська гімназія
нагороджена Орденом
Святого Князя
Володимира,
Стелею «Якість
третього тисячоліття»,
є переможцем Рейтингу
«Кращі
підприємства України
в галузі освіти»

Англійське та німецьке
відділення

приймом з 1 по 11 клас

Київ, вул. Аніщенка, 7
(ст. м. «Арсенальна»)
Тел. (044) 280-51-53
(044) 280-74-60

№ АН/0444/70/1 в Києві 28.02.04
№4, про внесення АНАС/004/04 в 28.02.04

**ДРУГОЇ ПОРАЗКИ
НІ ЕЛЕКТОРАТ, НІ ПАРТІЯ
ВІКТОРОВІ ЯНУКОВИЧУ
ВЖЕ НЕ ПОДАРУЮТЬ**

Непідсудні

Третього туру наступних президентських виборів не буде: Партія регіонів і БЮТ – автори нової редакції виборчого закону – унеможливили оскарження їхніх результатів

Політичні сили, схоже, змирилися з новими правилами для президентських виборів. Окрім хіба що Віктора Ющенка, який після подолання Верховною Радою його вето на зміни до виборчого законодавства заявив, що апелюватиме до Конституційного Суду. Щоправда, за словами члена Центрвиборчкому Ми-

коли Охендовського (квота Партії регіонів), звернення до КС дії нового закону не призупинить. Він переконаний, що навіть визнання неконституційними певних норм закону суттєво не вплине на виборчий процес.

Утім, на думку деяких політологів, Ющенко має бути зацікавлений у тому, аби на цих виборах було якнайбільше про-

Автор:
**Мар'яна
Олійник**

блемних моментів, щоб виникли підстави заявити про їхню нелегітимність. Мовляв, тоді нинішній президент матиме шанс залишитися главою держави, доки в Україні не відбудуться чесні президентські вибори. Член фракції НУ–НС Микола Катеринчук навіть припускає, що вибори, проведені за новими правилами, може визнати нелегітимними Євросоюз, оскільки закон містить норми, які засуджує Венеціанська комісія.

До речі, на відміну від президентського Секретаріату, де нову редакцію виборчого закону назвали «змовою між фракціями Партії регіонів та БЮТ», а також «продовженням переговорів двох найбільших політичних сил на тему узурпа-

ДЖЕРЕЛО
ВЛАДИ.
Бюлетень
довгий, вибір
обмежени

ФОТО: ОЛЕКСАНДР ЧЕРКЕНЬОВ

ЩО НОВОГО

ЗГІДНО ІЗ ЗАКОНОМ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ДЕЯКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ УКРАЇНИ ЩОДО ВИБОРІВ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ»

Термін президентської виборчої кампанії скорочується зі 120 до 90 днів.

Ліквідується інститут відкріпних посвідчень та підписів на підтримку кандидата.

Грошову заставу, що вноситься для реєстрації кандидата в президенти, збільшено до 2,5 млн грн. Застава повертається тільки тим двом кандидатам, які пройшли до другого туру виборів.

Рішення, дії або бездіяльність ЦВК щодо встановлення результатів виборів або Всеукраїнського референдуму оскаржуються у Вищому адміністративному суді України. Решта – у Київському апеляційному адміністративному суді. Суд вирішує ці справи у дводенний термін після надходження позовної заяви, однак у випадку, якщо суд їх проігнорує, вони вважаються нерозглянутими.

Голосування виборцем на дільниці більше ніж один раз карається штрафом від 100 до 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 1700 до 5100 грн), або вправними роботами терміном до двох років, або обмеженням волі терміном до трьох років. Те саме діяння, вчинене за змовою з членом виборчої комісії, карається штрафом від 300 до 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 5100 до 8500 грн), або обмеженням волі терміном до трьох років, або позбавленням волі на той самий термін

ції влади в Україні», більшість експертів схвалюють спробу регіоналів і бютівці встановити певні правила гри на виборах. «Цей закон писався в інтересах ПР і БЮТ, безумовно, вони мусли дійти згоди, інакше його не було б ухвалено, – сказав **Тижню** голова правління Центру політико-правових реформ Ігор Коліушко. – Власне, це правильна практика. Вони розуміють, що вибори треба провести, а оскільки в цивілізованій державі політичні опоненти не труять і не душать одне одного, а саме змагаються за прихильність виборців, то краще домовитися про правила цього змагання». Коліушко скептично ставиться до версії, за якою Віктор Янукович і Юлія Тимошенко вже домовилися про розподіл посад після виборів (він – президент, вона –

ВИРІШУВАТИ В СУДАХ ПРАВОВІ КОНФЛІКТИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИБОРАМИ, БУДЕ НЕМОЖЛИВО. ЗАЛИШАТЬСЯ ПОЛІТИЧНІ МЕТОДИ

прем'єр або навпаки). Їхню домовленість швидше можна тлумачити як спробу взаємного контролю через взаємну недовіру, яка нікуди не зникла, вважає експерт.

Критики нової редакції виборчого закону особливо нарікають на те, що результати виборів практично не можна оскаржити. З одного боку, ненормально, коли політичні рішення приймаються в судах і залежать (зокрема, й результат виборів) від того, хто має на

них вплив, зауважує Ігор Коліушко. З іншого – вирішувати в судах суто правові конфлікти, пов'язані з виборами, тепер буде неможливо, отже, залишаться виключно політичні методи. Тобто якщо виникне конфлікт (як на президентських виборах 2004 року), народ вдаватиметься до якихось блокувань, мирних чи не дуже мирних революцій, прогнозує експерт.

У чому однастайні всі аналітики, то це в тому, що для забезпечення справді чесних і демократичних виборів в Україні потрібно розробити виборче законодавство не під вибори і не під певних кандидатів. Однак у житті, напевне, буде інакше – напередодні наступного волевиявлення хтось знову заходить перекроювати закон на свій смак. ■

НОРМИ, ЯКІ, НА ДУМКУ ЕКСПЕРТІВ, СТВОРЮЮТЬ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ВИКРИВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИБОРІВ

Норми	Наслідки
Рішення про скасування реєстрації кандидата на посаду президента України прийматиме не Верховний Суд за поданням Центральної виборчої комісії, а безпосередньо ЦВК	Уможливується порушення пасивного виборчого права кандидатів, реєстрація яких буде скасована напередодні виборів, – суд не матиме можливості переглянути неправомірне рішення ЦВК
Виборчим комісіям дозволено вносити зміни до списків виборців на дільниці до закінчення голосування, зокрема й за рішеннями дільничних виборчих комісій, прийнятими за результатами розгляду скарг, які можуть бути подані не пізніше як за годину до закінчення голосування	Такий механізм може бути використаний для багаторазового голосування одним виборцем. Він також ускладнить роботу дільничних виборчих комісій. В останні години волевиявлення можна буде робити все, що заманеться, а фальсифікації відбуваються часто саме наприкінці. До того ж можливість внесення змін до списку виборців на виборчій дільниці у день виборів суперечить загальноновизнаним демократичним стандартам проведення виборів, зокрема закріпленим у Кодексі належної практики у виборчих справах (ухвалений у жовтні 2002 року Венеціанською комісією)
Скасовано інститут підписних листів на підтримку кандидата на посаду президента	Такий підхід уможливує висунення так званих технічних кандидатів, єдиним завданням яких буде створення кількісної переваги членів виборчої комісії, лояльних до окремих кандидатів
Знято обмеження щодо максимальної кількості членів окружних та дільничних виборчих комісій – усі кандидатури, подані претендентами на посаду президента України (по одній особі), будуть включені до складу виборчих комісій	Сприяє фальсифікації результатів виборів та різкому збільшенню кількості виборчих спорів. «Неблагонадійних» чільників та посадових осіб комісій можна буде без зайвого клопоту відсторонити від роботи. Можна уваяти, як зможуть скористатися цією нормою БЮТ і ПР, чий представники у певних регіонах, вочевидь, домінуватимуть

НОРМИ, ЯКІ, НА ДУМКУ ЕКСПЕРТІВ, ОБМЕЖУЮТЬ ПРАВА ВИБОРЦІВ

Норми	Наслідки
Передбачено, що право голосу на виборах президента на закордонних виборчих дільницях реалізують ті громадяни України, які проживають або перебувають у період підготовки і проведення виборів за межами України й стоять на консульському обліку	Таким чином виборці, які проживають або перебувають у період підготовки і проведення виборів за межами України, перетнули кордон на законних підставах, але не стоять на консульському обліку, позбавляються права голосу
Передбачено, що «скарги, які стосуються підготовки і проведення виборів президента України... у день голосування і наступні дні виборчого процесу до Центральної виборчої комісії не подаються. У разі надходження зазначені скарги залишаються Центральною виборчою комісією без розгляду. Подання таких скарг не перешкоджає встановленню результатів виборів президента України та їх оголошенню»	На думку критиків закону, в ньому закладений механізм, що блокує можливість оскарження результатів виборів
Запропоновано ліквідувати інститут відкріпних посвідчень	З одного боку, це унеможливує так звані «каруселі», коли люди автобусами возили з дільниці на дільницю, де вони не раз голосували за певного кандидата. З іншого – позбавляє можливості проголосувати громадян, які в день виборів перебувають не за місцем реєстрації. Зокрема, мільйони українців, які працюють за кордоном і не стоять там на консульському обліку

В десятку

Серпнева девальвація гривні не остання цього року. Наприкінці грудня американський долар може коштувати понад 10 грн

Автор: Валентина Кузик

Попри те що влітку гривня зазвичай ревальвує, адже у розпал сезону відпусток українці витрачають доларові заощадження, курсовий прогноз **Тижня** від 26 червня виправдався: на початок вересня на готівковому ринку нацвалюта девальвувала до 8,65 UAH/USD. Хоча ще на початку серпня перший заступник голови НБУ Анатолій Шаповалов запевняв, що «економічні причини для дестабілізації обмінного курсу гривні відсутні», наприкінці місяця регулятор був змушений встановити офіційний курс на рекордно низькому рівні – 7,99 UAH/USD. Економіст компанії Astrum Investment Management Олексій Блінов вважає, що Нацбанк відкоригував офіційний курс із запізненням. «На міжбанку та готівковому ринку гривня девальвує вже протягом двох місяців, натомість регулятор на це ніяк не реагував. Тільки у другій половині серпня в НБУ усвідомили, що ринковий курс гривні найближчим часом не підвищуватиметься, і вирішили змінити офіційний».

КОРИННЯ ДЕВАЛЬВАЦІЇ

На думку більшості опитаних експертів, головна причина девальвації національної валюти – ажіотажний попит на долари на готівковому ринку внаслідок очікування їх подорожчання у другому півріччі й традиційні спекуляції на міжбанківському ринку. За даними НБУ, в липні українці придбали \$2,5 млрд – на \$1,1 млрд більше, ніж продали. «Послаблення гривні, що почалося в липні, спричинило лавиноподібний попит на валюту в обмінниках протягом серпня», – стверджує начальник відділу фінансових ринків АБ «ІНГ Банк Україна» Олександр Печерицин. Щоб бодай частково задовольнити попит на долари, наприкінці серпня НБУ вдався до валютних інтервенцій, продаючи валюту за курсом 8 UAH/USD комерційним банкам, які протягом п'яти робочих днів мали її перепродати не дорожче ніж 8,16 UAH/USD.

На готівковому валютному ринку склалася досить незвичайна ситуація: деякі банки (Ощадбанк, ПриватБанк, Україн-

ФОТО ОЛЕКСАНДР ЧЕКМЕНЬОВ

ський професійний банк, АКБ «Форум» тощо) продавали долари населенню за пільговим курсом, в той час як деякі фінустанови купували валюту за середньою ціною 8,4 UAH/USD. Такі дії регулятора дали змогу заробити на перепродажу доларів тим, хто оперативним чином зорієнтувався в ситуації і встиг купити валюту задешево (з метою обмеження спекуляцій Нацбанк заборонив продавати за пільговим курсом більше ніж \$980 в одні руки). Проте серпневий інтервенції НБУ (\$145 млн) не погасили ажіотажного попиту на долари. Керівник інформаційно-аналітичного центру FOREX CLUB Микола Івченко звернувши увагу, що в травні співвідношення обсягів торгівлі валютою на готівковому ринку та на міжбанку становило 0,22, у червні – 0,26, липні – 0,32, а в серпні ще більше.

Не сприяє зміцненню гривні й бюджетна політика уряду: за даними Секретаріату президента, з початку року НБУ витратив 36 млрд грн на викуп облігацій внутрішньої державної позики, емітованих урядом. Залишається від'ємним сальдо поточного рахунка платіжного балансу – мінус \$355 млн у липні, що свідчить про зменшення обсягів надходження іноземної валюти в Україну і створює додатковий тиск на курс гривні. Олексій Білов стверджує, що навіть за сприятливої кон'юнктури восени-взимку експортна валютна виручка не перевищуватиме вартості імпорту, зокрема внаслідок збільшення обсягів споживання газу (за підсумками I півріччя 2009-го дефіцит торговельного балансу становив \$2,44 млрд, дані Держкомстату).

Ще один девальваційний чинник – необхідність погашення корпоративних боргів (під виплат, за оцінками експертів, припадає на жовтень–листопад) за недоступності зовнішніх ринків капіталу. За даними НБУ, наприкінці I кварталу 2009 року валовий зовнішній борг (держави та українських компаній) становив \$99,2 млрд, з яких \$11 млрд мають погасити в II півріччі 2009-го (найбільші боржники – Нафтогаз, Київстар та Укрексімбанк). Також скорочуються іноземні інвестиції у вітчизняну економіку, а отже, зменшуються і припливи валюти в країну. У I півріччі 2009-го

обсяги чистих прямих іноземних інвестицій скоротилися на 63% порівняно з аналогічним періодом 2008-го.

Економіст інвестиційної компанії «Тройка Діалог Україна» Ірина Піонтковська зауважує, що поступовому знеціненню гривні сприяє її надмірна ліквідність у банківській системі. По суті, гра на курсових коливаннях – чи не єдине джерело доходу українських фінустанов в умовах кризи. За оцінками регулятора, лише в липні комерційні банки заробили 40 млн грн, купуючи долари на міжбанку за ціною 7,75 UAH/USD і продаючи в обмінних пунктах за курсом 8,2 UAH/USD. Щоб утримати курс гривні у вересні, НБУ заборонить банкам продавати валюту в обмінниках з маржею понад 2%.

КУРС НА ЗАВТРА

Експерти виокремлюють два курсові сценарії. Перший – до кінця року гривня послабловатиметься на тлі погашення зовнішніх боргів. Другий можливий сценарій – курс гривні залишиться на нинішньому рівні завдяки підтримці валютними інтервенціями з боку Нацбанку. Досі вливання були недостатніми для стримування курсу, і якщо регулятор провадитиме таку політику й далі, то курс неухильно падатиме. «Достатніми» експерти називають \$0,5 млрд інтервенцій на місяць. З урахуванням того, що у вересні Україна може отримати додатково \$2,1 млрд від МВФ, збільшення обсягів інтервенцій цілком можливе.

«Головний чинник, який визначатиме вартість долара в країні до кінця року, – це динаміка платіжного балансу», – каже Микола Івченко, підкреслюючи, що немає серйозних підстав для

істотного знецінення нацвалюти, адже за підсумками року очікується додатне сальдо рахунка поточних операцій (експорт товарів та послуг мінус імпорт) на рівні \$1 – 1,2 млрд. Для порівняння – за підсумками 2008-го аналогічний показник становив мінус \$ 12,9 млрд. «Навряд чи курс гривні перевалить за позначку 9 UAH/USD», – конкретизував пан Івченко свій прогноз. Щоправда, низка економістів звертають увагу на інший важливий показник – сальдо операцій з капіталом (враховуються інвестиції, кредити тощо), згідно з яким вплив валюти з країни в січні – липні перевищив \$7 млрд (за підсумками 2009-го очікується мінус \$8,3 млрд). «До кінця року на гривню тиснутимуть необхідність сплати за зовнішніми боргами та закритість іноземних ринків капіталу для українських корпорацій», – вважає Борис Бордюг, начальник управління стратегічного планування ВАТ «БТА Банк». За його словами, наприкінці 2009-го курс гривні становитиме 9,5 – 11 UAH/USD.

На рівні 8,5 UAH/USD прогнозує курс Олена Білан, економіст інвестиційної компанії Dragon Capital, хоча припускає, що «безконтрольна монетизація дефіциту держбюджету призведе до того, що НБУ не зможе стримувати курс гривні». Керівник аналітичного департаменту інвестиційної групи «Арт-Капітал» Дмитро Монаков називає зростання грошової маси головним довгостроковим чинником знецінення гривні й прогнозує курс на рівні 9–10 UAH/USD до кінця року. А Сергій Суворцев, засновник ФК «Кліринговий дім», вважає, що емісійне навантаження на економіку підігріє курс до 12 UAH/USD. ■

КУРСОВА ГОЙДАЛКА. Динаміка курсу гривні в 1996 – 2009 роках

Мистецтво в арсеналі

Головний музей країни у будівлі Старого арсеналу вже відкрився, а зведення нових об'єктів культурно-мистецького комплексу ще й не починалося. За 5 років у це будівництво вже закопано мільйони не лише державних, а й спонсорських гривень

Автор:
Інна
Завгородня

Фото:
Олександр
Чекменьов

«Мистецький Арсенал» – музей, що має стати «українським Лувром», – частково відкрито для відвідин. Услід за політичними мужами та жонами, які доторкнулися до прекрасного на відкритті й навіть спробували власні сили у ліпленні з глини, музей можуть безплатно відвідати всі охочі. Щоправда, відкрили для споглядання лише одну анфіладу Старого арсеналу, в якій і розмістилася виставка

De profundis («З глибин...»). Під звуки української хорової музики і щебетання глиняних свистунців до «Мистецького Арсеналу» (далі – МА) потяглися кияни й гості міста. А на День знань його відвідали цілі класи першачків зі столичних шкіл.

Ще не до кінця відреставровані виставкові приміщення, бетонна підлога з відбитками слідів під ногами, стоги сіна у кутках і дерев'яні столи, за якими всі охочі можуть поправлятися у ліпленні, – трохи

дивно, як для «Лувру». «Сире, – ділиться першими враженнями відвідувачка музею пані Ольга. – А все ж добре, що це зроблено. Експозиції ж будуть різні. Ми з подругою киянки, і не в першому поколінні. Скільки років ця споруда мозолила очі й нікому не була потрібна! Тепер до толку довели». Іван Слободян привів на виставку сина і родичів із Калінінграда. «Для мене тут нічого нового немає, бо я був у Трипіллі й усі ці речі бачив. Але їх

треба людям показувати і дітям про них розповідати», – каже Іван. Його родичка, колишня киянка Наталя, приємно здивована: «Коли я жила тут 21 рік тому, нас такого не вчили. Не було навіть такого слова – «Трипілля».

У ПЛАНАХ АЕРОПЛАНИ

Загальна площа музею складає понад 57 тис. м², з них лише 3,5 тис. м² відведено під виставку «З глибин...», решта квадратних метрів чотириповерхового музею перебувають у стані реставрації.

Попри побоювання, що до МА експропріюють найбільші багатства регіональних музеїв, після 27 вересня всі експонати виставки «З глибин...» роз'їдуться до Львова, Херсона, Черкас, Вінниці, Переяслава-Хмельницького, тобто до музеїв, які їх надали. Тим часом МА шукає спонсорів для організації наступного заходу – виставки технічних винаходів Леонардо да

МАЙБУТНІЙ «ЛУВР». Так виглядає «Мистецький Арсенал» сьогодні

Вінчі, яку ініціює Італійський культурний центр.

Вже сама назва закладу дуже метафорична й багатообіцяюча – арсенал мистецтва, краса замість зброї. Щоправда, питання наповнення виставкових площ МА і досі непокоїть фахівців. Сформованої власної експозиції в МА ще немає, а без неї музеєві рівня Лувру не обійтись. До колекції МА можуть увійти археологічні знахідки, виявлені під час розкопок на території Старого арсеналу. До фондів МА вже потрапили дві нумізматичні колекції, які намагалися незаконно переправити через державний кордон, та й пересічні українці постійно звертаються з проханням прийняти від них дарунки в колекцію МА.

«Це має бути не просто один музей, а музейний комплекс, в якому розмістилася б низка музеїв міста Києва, які мають проблеми зі своїми експозиційно-виставковими площами, фондосховищами та інфраструк-

турою, – розповіла *Тижню* Таїсія Сидорчук, заступник генерального директора МА з музейної роботи. – Мова не йде про створення нового музею за рахунок колекцій інших музеїв. Якщо ми доходимо згоди, музей переселяється сюди повністю, не втрачаючи юридичної самостійності. МА не поглинатиме інших музеїв, він дасть їм змогу краще показати себе. Ми хочемо також подавати тут потужний інформаційний матеріал про різні музеї нашої держави – у тачскрінах, інформаційних блоках. Щоб завдяки цій інформації в людей складалося розуміння культурного ландшафту всієї України. Брак інформації про культурне багатство, яким ми володіємо, створює неправильний образ того, що щось цікаве є лише деінде за кордоном. Натомість багато цікавого є й в Україні».

До розробки музеологічної концепції та функціонально-просторової програми будівлі

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ТА МУЗЕЙНИЙ КОМПЛЕКС «МИСТЕЦЬКИЙ АРСЕНАЛ»

НОВІ ОБ'ЄКТИ КОМПЛЕКСУ, ЯКІ ЩЕ НЕ ПОВУДОВАНІ

1. ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ	6. ЦЕНТР ДОСТАВКИ МИСТЕЦЬКИХ ОБ'ЄКТІВ
2. МУЗЕЙ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА	7. АДМІНІСТРАТИВНИЙ КОРПУС
3. УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ЕКРАННИХ МИСТЕЦТВ	8. ГОТЕЛЬ
4. ЦЕНТР ТВОРЧИХ ІНДУСТРІЙ	9. МИСТЕЦЬКІ АПАРТАМЕНТИ
5. НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ РЕСТАВРАЦІЙНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНИ	10. ДИТЯЧЕ МІСТЕЧКО

ПРИМІЩЕННЯ СТАРОГО АРСЕНАЛУ,
В ЯКОМУ БУДЕ РОЗТАШОВАНО
МУЗЕЙНУ ЧАСТИНУ КОМПЛЕКСУ

Старого арсеналу було залучено знаного австрійського музеолога Дітера Богнера, співавтора майже 30 музейних концепцій по всьому світу, зокрема Лувру та Нового музею сучасного мистецтва в Нью-Йорку. Музеологічну концепцію МА схвалила Музейна рада, створена при Міністерстві культури і туризму України ще в 2005 році. Пані Таїсія перераховує музеї, з якими ведуться перемовини про переїзд до МА, що в сукупності мають представити культурний розвиток і культурну історію України: «Музей українського народного декоративного мистецтва, найімовірніше, розташується на другому поверсі Старого арсеналу. Сьогодні експозиційна площа цього музею становить близько 1200 м², у постійній експозиції та тимчасових виставках музеї може показати лише 6% своєї колекції. У МА йому пропонується понад 5000 м². Також ми звернулися до Інституту археології НАНУ, знаючи, що вони мають надзвичайно цінну і цікаву колекцію,

основна частина якої зараз зберігається у фондосховищах». Очікується переїзд до МА також Музею театрального, музичного і кіномистецтва та Дирекції художніх виставок України.

МУЗЕЙ ПОНАД МУЗЕЯМИ

Гучне відкриття МА мало радше політичне значення – президентіві потрібно було відзвітувати про реалізацію задуманого. Музей МА розташується в будівлі Старого арсеналу, саме її реставрацію й планували завершити поточного року, тобто на першому етапі будівництва. Відвідувачі торішнього фестивалю «ГогольFest» або інших заходів, які вже проводилися в МА, у щойно відкритій анфіладі Старого арсеналу вже бували. Цьогорічний «ГогольFest», що стартує 11 вересня, проходитиме на першому і другому поверхах правого сегмента будівлі. Ці території будуть відкриті вперше, раніше доступу до них не було. Зараз приміщення захаращені віконницями і будівельним сміттям, проте працівники МА

запевняють, що до початку фестивалю все буде готово. І додають між іншим, що за одну ніч тут уже не раз ставилися підготовчі рекорди.

Решта культурно-мистецьких установ, запроєктованих японським проектним бюро Арати Ісодзакі, – завдання другого і третього етапів, втілення яких іще не розпочиналося. Величезний і такий потрібний Києву Центр української музики із залом на півтори тисячі місць, що міг би нарешті стати гідною альтернативою потворним радянським палацам, 6-зальний Центр екранних мистецтв, Музей сучасного мистецтва, Центр творчих індустрій і готель з паркінгом – наразі це лише мрії.

ЗАКОПАНІ ГРОШІ

На будівельно-реставраційні роботи в МА у 2005–2008 роках з державного бюджету було витрачено майже 300 млн грн. Звісно, не обійшлося й без фінансових махінацій. У 2007-му прокуратура і СБУ наввище

редки оприлюднювали звіти, заявляючи про нецільове використання не лише державних, а й спонсорських мільйонів. Загалом за час перевірок було викрито розкрадання понад 30 млн грн. Окрім того, під час будівельних робіт зруйновано пам'ятку архітектури національного значення – близько 40 м валу Успенського бастиону, який був частиною фортифікаційних споруд історико-архітектурного заповідника «Київська фортеця». Столична прокуратура висунула обвинувачення службовим особам самого МА і ПП «ІНАПІК» (організації, що здійснювала інженерну підготовку території). У результаті Головне управління охорони культурної спадщини оштрафувало державне підприємство «Культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький Арсенал», що підпорядковувалося Мінкульту, на суму 170 тис. грн, а саме підприємство передало Державному управлінню справами.

Після скандалу 2007 року за реалізацію проекту взялася нова команда. «В «Арсеналі», який ми отримали у спадок від попередньої команди, було вчинено варварські дії, – розповідає працівник МА Олена Прохорчук. – Але нам вдалося ліквідувати їхні наслідки. Протягом останніх двох років мистецькі акції організовувалися зусиллями двох-трьох осіб. Причому доводилося виконувати всі види робіт, починаючи від вантажних і закінчуючи промоцією. В 2007-му набрався великий штат будівельників, а на культурні потреби під час реставрації людей не наймали». Зараз поповнення штату культурних менеджерів призупинила криза.

Попри гучне відкриття, координатори проекту стверджують, що з початку 2009-го МА не отримав з державного бюджету жодної копійки. Цього року на будівництво комплексу було заплановано виділити понад 200 млн грн. Цікаво, що протягом року 15 млн «арсенальних» гривень перепрофілювали на потреби лікарні «Феофанія», у якій лікуються тільки народні обранці. Тож коли саме «Мистецький Арсенал» постане перед відвідувачами у всій красі, наразі достеменно не відомо нікому. ■

ТОЧКА ЗОРУ

«Лувр» замість Лаври

З архітектурного погляду «Мистецький Арсенал» є проблемним проектом, втілення якого в життя може стати катастрофою для Києво-Печерської лаври

Місце розташування МА значиться як заповідник, обмежений валами Київської фортеці. За державними будівельними нормами тут дозволяється лише ремонт інженерних мереж, в окремому випадку – відтворення історичного вигляду. Ця територія є буферною зоною (зоною обмеження забудови по висоті) частини світової культурної спадщини ЮНЕСКО – Києво-Печерської лаври. У рекомендаціях зі збереження автентичних, унікальних пам'яток старовини, таких як Лавра, є настанови з регулювання потоків відвідувачів. За статистикою заповідника, кількість відвідувачів Верхньої лаври (музею) та Нижньої (монастиря) перевищує 1,5 млн осіб щороку. До відвідувачів Лаври додаються відвідувачі Меморіального комплексу Великої вітчизняної війни, Співочого поля, парку Слави та ново-відкритого меморіального комплексу Голодомору. Околиці перевантажені людьми й автомобілями, які паркують на тротуарах і газонах. Поява поруч музею рівня Лувру (8 млн відвідувачів щороку) є просто небезпечною для Лаври.

Для функціонування подібних за площею музеїв потрібно створювати не тільки експозиційні зали. Значну частину займають приміщення для утримання фондів музею, підготовки картин до експонування, науково-дослідного і реставраційного центрів. Для проведення виставок загальнознайомих шедеврів (поширена практика, коли світові музеї надають свої найкращі експонати для тимчасового експонування за кордоном) потрібно мати в музеї митні й страхові термінали, зали для відвантаження з транспортних засобів зі спеціальним мікрокліма-

Олег Гречух,
архітектор

том і захистом від механічного пошкодження безцінних мистецьких об'єктів. Без цієї інфраструктури створити музей гідного рівня на сьогодні неможливо.

Лувр та Ермітаж – старовинні палаци з окремими залами, багатьма стінами та верхнім освітленням через прозорі дахи. Це ідеальні умови для експонування картин. «Мистецький Арсенал» – це колишній царський завод із виробництва зброї та амуніції, а в радянські часи – ремонтний завод військової техніки. Влаштувати тут експозицію, як у Луврі, не вдасться через планувальну структуру. Отже, у плані організації музею живопису потрібні нові, нестандартні рішення. За час, що минув від початку створення МА, названі вище питання порушувалися, але їх вирішення було кулуарним, жодних архітектурних конкурсів на будівництво непересічної за складністю споруди не організовувалося. Можливо, тому за п'ять років будівельних робіт в «Арсеналі» 23 серпня 2009-го відкрилася лише тимчасова виставка, а створення життєздатного проекту музею, його реалізація знову відтермінувалися на невизначений час.

Торік було організовано і проведено міжнародний архітектурний конкурс на забудову майже 10 га землі докола МА. Цю територію в центрі столиці займав військовий завод, після його перенесення ділянка звільнилася. До програми конкурсу увійшла ціла низка споруд: концертний зал, міжнародний кіноцентр, Музей сучасного мистецтва, реставраційний центр, офісні споруди, чотиризірковий готель, апартаменти, дитяче містечко і паркінг. У конкурсі взяла участь 21 архітектурна компанія з 15 країн світу. Перемогу здобув проект під керівництвом японського архітектора зі світовим ім'ям Арати Ісодзакі. Але, попри декларації про негайний початок робіт, уже понад півроку спостерігається повне затишшя.

Ліквідація історії

Реставрація руйнує історичні пам'ятки Львівщини

Автор:
Денис Данько
(телеканал СТБ)
фото:

Костянтин Смолянінов

Врятуйте старі Львів, Київ, Ужгород. Перелік міст, які треба рятувати негайно, поповнюється ледь не щороку. Активісти численних громадських організацій влаштовують пікети під стінами місцевих адміністрацій, пишуть листи президентові та прем'єру, збирають гроші, які не спромоглися знайти держава. Та щойно вдається відновити одну пам'ятку архітектури, сигнал SOS лунає з іншого місця. Експерти це пояснюють тим, що реставрація архітектурної спадщини відкриває безліч можливостей для зловживань, і знаходиться чимало охочих забезпечити своє майбутнє за рахунок минулого.

ПАДІННЯ КОРОЛІВСЬКОГО ЗАМКУ

За 30 кілометрів від Львова майже чотири сторіччя тому з'явилося «ідеальне місто» – Жовква. В XVII столітті саме воно стало резиденцією короля Яна III Собеського. Королівський замок – у самісінькому середмісті. Зараз навколо нього вже немає розкішного саду з вольтерами для екзотичних тварин, фонтанами й альтанками. Не збереглися й королівські купальні із золоченими ваннами та камінами. Та й зі сходів давно прибрати статуй славетних власників маєтку. Воно й не дивно – під час Першої світової війни Жовкву спалили, а після поділу Польщі в 1939-му в будівлі розмістили в'язницю. Аж до середини 1990-х років тут була вій-

ськова частина. Але пам'ятка вистояла й навіть дочекалася реставрації – на неї з бюджету виділили 3 млн грн.

За реставраційні роботи взяли на початку цього року: розібрали дах, завезли кілька вантажівок цегли. На цьому гроші скінчилися. Відтак уже півроку перлина національної архітектурної спадщини стоїть без покрівлі, з тріснутими стінами та мокрою підлогою, буквально вкритою уламками унікальної ліпнини. Палюче сонце та дощі з дня у день повільно, але впевнено наближають споруду до загибелі.

За словами директора Державного історико-архітектурного заповідника «Жовква» Володимира Герича, половину виділених коштів (1,6 млн грн) уже витратили. Решту обіцяють надати до кінця року. А отже, дах з'явиться не раніше осені. Це в кращому разі.

Але невже демонтаж даху та кілька тисяч цеглин коштують півтора мільйона гривень? «Під час реконструкції завжди витрати вищі, ніж при будівництві, – за моїми оцінками, в чотири рази, – каже Вадим Дворник, провідний оцінювач архітектури Українського товариства оцінювачів. – А якщо разом із реконструкцією проводити реставрацію, то і в 5–10 разів. Найчастіше, саме внаслідок нецільового використання коштів».

Нещодавно на даху королівського замку з'явилася трійка будівельників – це сталося після того, як ходом робіт зацікавилися народні депутати та громадські організації. Заповідник разом із підрядниками і проєктувальниками створили спеціальну комісію, яка дійшла висновку, що замок треба накрити

РУІНА. Резиденція короля Яна III Собеського пережила кілька війн, тепер конає від реставрації

протягом п'яти днів. Минуло більше місяця, а з зали палацу й досі видно небо.

Заступник директора жовківського заповідника Михайло Кубай не приховує свого обурення. З сумом констатує, що пам'ятка, яка пережила стільки власників, режимів та воєн, може не вистояти перед нинішніми будівельниками. Окрім них, у псуванні споруди Кубай звинувачує директора заповідника та державу. Мовляв, замість того, щоб думати про якість робіт, обирали за принципом «де дешевше» – це було головною умовою тендеру на проведення реставрації. Директор цього й не приховує. «Відповідно до чинного законодавства, у тендері переможе той, хто дає меншу ціну, – пояснює він. – І коли підрядник пропонує нижчу ціну, відкидаючи при проєктуванні якісь обов'язкові технологічні елементи або дослідження, то страждає насамперед реставрація».

Тепер пожинають плоди. Згідно зі статтею 26 Закону «Про

охорону культурної спадщини», роботи зі збереження об'єктів пам'яток архітектури ведуться виключно за реставраційними нормами та правилами. Зокрема, не можна порушувати цілісність пам'ятника чи ансамблю, створювати загрозу їх пошкодження, руйнування чи знищення. Тобто ніякої реконструкції чи перебудови – тільки реставрація і тільки після отримання письмового дозволу, виданого центральним органом виконавчої влади з охорони культурної спадщини. До того ж виконувати ремонтні роботи можуть лише ті структури, в штаті яких є фахівці з реставрації. Чи є досвід реставраційних робіт у фірми, що перемогла в тендері на відновлення замку в Жовкві, невідомо. Її керівництво ситуацію не коментує. Немає й відповіді на питання, як будівельники відтворюватимуть зіпсовану ліпнину та підлогу королівського палацу.

ПОРЯТУНОК ДАХУ ПОЖЕЖНИКІВ

Не виключено, що відновлювати підлогу та ліпнину взагалі

не будуть, – зіб'ють те, що досі не впало, а стелю підіб'ють гіпсокартоном і зафарбують. Принаймні за схожим принципом «реставрували» Львівське пожежне управління – будинок 1900 року із кольорової цегли був укритий черепицею з орнаментом. Можливо, покрівля місцями вже й підтікала, врешті, споруди – понад сто років. Проте навіщо замість черепиці дах встелили металом? Антиквар Іван Турецький із сумом згадує про той ремонт: «Таку глазувану та ще й з орнаментом черепицю треба було кудись подіти? Не розумію цього. Швидше за все, я так думаю, коли робили капітальний ремонт, черепицю кудись завезли, а замість неї поставили звичайну оцинковану бляху, яка тепер виглядає, як фарбоване відро».

Куди стару черепицю поділи, автори розповіді самі львівські пожежники. Її навіть показали. Ось лише такою кількістю черепиці пожежне управління не накриєш, матеріалу ви-

стачить хіба що на собачу буду. Куди зникла решта? Не витримала насаги пожежників, які власноруч знімали, вантажили, перевозили та розвантажували покрівлю, – пояснює Павло Василенко, представник Головного управління пожежної охорони у Львівській області. «Всю дахівку, яка була на головному управлінні, вивезли в загін технічної служби, – каже він. – Там її перебирали, те, що вціліло, відкладали, решту використовували як бій під час ремонту під'їзних доріг».

Нагадуємо, згідно з Правилами утримання пам'яток архітектури, власник або користувач зобов'язані утримувати будівлю в належному стані, своєчасно ремонтувати, захищати від пошкоджень, руйнування або знищення. Та в пожежників своя правда: чекати грошей від міста на реставрацію – марна річ, відтак вони зіштовхнулися з вибором: зберегти або дах, або будівлю. «Відновлення самої дахівки – це значні кошти, – скаржиться Василенко. – Ми цих коштів не маємо, ми бюджетна організація. І треба було не лише впорядкувати, а й повністю перекласти дах, а це мають робити фахівці, які своєю роботу оцінюють у великі суми».

Реставрацію столітньої черепичної дахівки спеціалісти оцінюють у \$500–800 тис., яких у пожежників, звісно, немає. Цих грошей вистачило б на 16 металевих дахів.

ПІДЛОГА, ЩО ЗНИКЛА

Про те, що черепиця зі львівської «пожарки» може прикрашати чийсь приватний будинок, кореспондентові *Тижня* пошепки розповідали місцеві поціновувачі антикваріату. Прості львів'яни не такі сором'язливі: вуличок, вимоцених бруківкою, у Львові стає все менше. «Продають», – упевнено каже коло-

**«ПІД ЧАС РЕКОНСТРУКЦІЇ
ЗАВЖДИ ВИТРАТИ В ЧОТИРИ
РАЗИ ВИЩІ, НІЖ ПРИ
БУДІВНИЦТВІ. А ЯКЩО
РАЗОМ ІЗ РЕКОНСТРУКЦІЄЮ
ПРОВОДИТИ РЕСТАВРАЦІЮ,
ТО І В 5–10 РАЗІВ»**

ритний дядько, який торгує сувенірами на вернісажі перед театром імені Заньковецької. І справді, в елітних Брюховичах, на приватних подвір'ях, місцеві журналісти на власні очі бачили вимощені давньою бруківкою доріжки. А автор цих рядків без проблем відшукав в інтернеті на дошці безкоштовних оголошень пропозицію купити паркет із... палацу Потоцьких. Того самого, в якому раніше був РАГС, а тепер – Художня галерея.

45 років тому цінну підлогу з Дзеркальної зали палацу оголошили втраченою. За яких обставин це сталося, кореспондентові

Тижня розповів нинішній власник антикваріату пан Тарас. Щоправда, аби розмова була відвертою, довелося назватися помічником відомого політика та поціновувача антикваріату. Потенційного покупця пан Тарас запросив до своєї двокімнатної квартири. Сам паркет – в одній із кімнат, під китайським килимом та радянськими меблями. Позбутися старої й скрипучої підлоги господар вирішив ще в 2007-му. Ціна – \$140 за м², а таких метрів у пана Тараса – 35. Розповідає, що паркет притягнув додому тесть іще в середині 1960-х років, коли разом із

**МАЙЖЕ
ВІДНОВЛЕНИЙ.**
Артефакти
із палацу
Потоцьких
продають
в інтернеті

іншими солдатами робив ремонт у палаці Потоцьких (тоді там був Будинок офіцерів).

Дружина Тараса в автентичності та шляхетному походженні підлоги ледь не пам'яттю батька клянеться: «Я тоді в першому класі вчилася. В палаці проводили капітальний ремонт, і головкомандувач дозволив батькові забрати звідти паркет. На одній із плиток має бути табличка майстра». З інформацією про таку цінну знахідку автор вирушає до працівників палацу. «Є відсоток імовірності, що той паркет звідси, – каже Оксана Козинкевич, працівниця Львівської галереї мистецтв палацу графів Потоцьких. – Але я не можу стверджувати, що він звідси, в мене просто немає жодних свідчень».

Аби довести, що паркет насправді з палацу Потоцьких і є пам'яткою малої архітектурної форми, його треба зірвати з підлоги приватної квартири. Тобто викупити. Це зробити має Львівська галерея мистецтв, на балансі якої й перебуває споруда. Але в неї немає грошей, і це при тому, що в палаці з автентичних, рідних речей лишилися тільки кілька стільців та паркет в одній залі. До речі, на його реставрацію також немає коштів, тому його просто прикрили ковровим. ■

ТОЧКА ЗОРУ

Схеми зловживань

Вадим Дворник,
провідний оцінювач
архітектури Українського
товариства оцінювачів:

Багато зловживань породжує процес повертання пам'яток церкви. Церкви фактично безконтрольні у користуванні пам'ятками архітектури. Також досить неприємна схема з житловими будинками – коли людей під приводом реконструкції відселяють, а потім, зрозуміло, не пускають назад, при цьому використовуючи будівлю не за призначенням.

Досить поширене зловживання – порушення технології зведення та реконструкційних робіт, а також так званих прайс-приписів. Адаже пам'ятки передають у користування згідно з певним договором, до якого входить акт прийняття орендаром або власником пам'ятки, в якому він зобов'язується утримувати об'єкт і всі його частини, зазначені в прайсі, в належному стані. Мова йде про температурний режим, відповідні процедури реставраційних робіт, заходи з утримання структурних частин пам'ятки тощо. Зазвичай власник будівлі цього не дотримується.

українсько-швейцарський поетичний тур

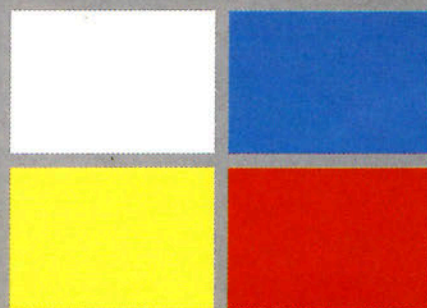
КУЛЬТПОХІД

Р
В
А
Й
Д
Е
Р

2X2

ЖАДАН

АНДРУХОВИЧ

5.09 о 18:00

Харків

Будинок актора
(вул. Красіна, 3)

8.09 о 18:00

Івано-Франківськ

Культурно-мистецький центр «Є»
(вул. Незалежності, 31)

7.09 о 18:00

Київ

Під Wall
(вул. Іллінська, 9)
Арт-відео-простір
від студії "Антресоля"

9.09 о 19:00

Львів

Театр ім. Леся Курбаса
(вул. Леся Курбаса, 3)
16-й Форум видавців у Львові,
Міжнародний літературний фестиваль

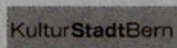
Вхід за запрошеннями, які можна отримати в Книгарні «Є»
вашого міста

Більше про тур - на www.artpole.org

підтримка

К Н И Г А Р Н Я

sprach'FORM

proshelvetia

ФОРУМ
ВИДАВЦІВ

міжнародний
літературний
фестиваль

АРТПОЛЕ
АГЕНЦІЯ ПОДІЙ

Генеральний
інформаційний
партнер

Тиждень

Система

Сьогоднішні проблеми освіти родом із минулого

Спостерігаючи за гарячими дискусіями щодо освітніх реформ, бачимо, як утверджується міф про радянську систему освіти, яка нібито була чи не ідеальною, аж поки раптом розвалилася протягом 1990-х років. Може, нам повернутися назад? Але до чого?

У мене невеликий досвід роботи в школі, більший – у Полтавському педінституті. Я був шкільним учителем у 1952–1953 роках, ще за Сталіна. Пригадую вчительський убогий голодний пайок та контроль партійних органів. У ті часи бідність учителя увійшла в приказку. Вчитель був наймитом, якого можна використовувати й на збиранні буряків, і на агітпунктах. Але вчительська праця дозволяла хоч якось жити, й у 1953-му було краще, ніж у 1933-му. Втім, навіть тоді педагог, який читав лише програму й підручник, не мав жодних шансів на повагу учнів. Таких висміювали навіть у тій тоталітарній країні. Аби учні прислухалися до вчителя гуманітарних дисциплін, він мусив займатися самонавчанням, мати бодай невелику бібліотеку, що траплялося рідко.

Винятки становили технічні спеціальності, де свобода була більшою й практичні вимоги – вищими. В університетах та інститутах усе трималося на голодному інтелектуальному пайку, на задано примітивному рівні. Зараз важко це уявити, але тоді люди хотіли читати, шукали вчителів, які мали знання. Проте задовольнити той інтелектуальний голод могли рідко які викладачі. Часто їх звільняли, бо ж «ідейні», лояльні погано виглядали на тлі розумних і розкутих. Боротьба велася не за якість викладання, а за місце, й бідність кадрів, особливо з української мови та літератури, тоді регулювали з «центру».

Ми успадкували систему життя й освіти з радянських часів. Олександр Довженко казав про соціалістичну освіту, що «з мільйонів неписьмених зробила мільйони малописьмених». Уже моє покоління відчувало слабкість цієї системи. Та все ж була формальна обов'язкова освіта. Існувала також певна шкала вимог до освіти. Вони не були легкими. Інша річ, що у сфері гуманітарній переважали вимоги нерозумні, кон'юктурні.

Ще один міф – доступність вищої освіти у Радянському Союзі. Якщо говорити про правила вступу, то вони були для всіх рівними. На жаль, формально декларували одне, а насправді була страшна корупція й труднощі для людини незабезпеченої та без знайомих. Зовнішнє тестування,

яке тепер запровадили, – об'єктивний та чесний спосіб добору найкращих, випробуваний у культурних країнах. Його треба було запровадити давно.

Міф про добру державу – найтяжчий спадок радянських часів. Ми часто вживаємо слово «популізм», але не пояснюємо, що ця хвороба успадкована від радянської системи. Держава прагнула подобатися масам, а не піднімати людину. Популізм прямо пов'язаний із патерналізмом, себто уявленнями про владу, яка дарує. А де привілеї, там з'являється корупція та зловживання. Про обмеження пільг Віктор Ющенко почав говорити вже на початку свого президентського терміну, і це тоді звучало як заперечення популістських методів. Нині державне керівництво занадто слабе, аби зупинити механізм пільг. Але задля нашого оздоровлення вкрай важливо ці привілеї обмежити.

Зараз упали старі догми. Є можливість переробити систему освіти. Студенти можуть вибирати різні навчальні заклади, і в цьому плюс. Проте хитра людина посткомуністичного світу,

яка звикла створювати інституції на кшталт контори «Роги й копита», понавідкривала академій під особу, під директора. Таким чином відбулася девальвація диплома про освіту, уневаження диплома. Як руйнує суспільство виробництво фальшивих грошей, так руйнує і виготовлення фальшивих дипломів. І тут своє слово має сказати держава, запроваджуючи суворі ви-

моги, як це робить кожна цивілізована країна. Ліберальний Захід виставляє щонайсурйозніші вимоги, коли йдеться про справжність освіти.

Кожне навчання є продовженням досвіду попередніх поколінь. Ми успадковуємо рівень попередніх десятиліть, де винищували найкращих і плюндрували живильний культурний ґрунт. Бетховен жив у країні, де біля сусідського вікна можна було почути музику, де студенти збиралися слухати Канта. Ми ж успадкували ідейний примітив і духовний занепад, лікнепівський рівень, брак вищих імперативів. А на мілинах глибоко не пірнеш і не розгойдаєш хвилю. Ми нікуди не подінемося ані від застійної заздрості, ані від конформістського радянського спадку. Протиставити цьому маємо плекання бунту, наполегливу працю, дотримання законів і принципів, без послаблень і привілеїв. ■

**ЯК РУЙНУЄ
СУСПІЛЬСТВО
ВИРОБНИЦТВО
ФАЛЬШИВИХ ГРОШЕЙ,
ТАК РУЙНУЄ
І ВИГОТОВЛЕННЯ
ФАЛЬШИВИХ
ДИПЛОМІВ**

Евген Сверстюк,
президент
Українського
ПЕН-центру

ТІЛЬКИ

РОК

103.6 FM

ВІЙНИ, МАК, БІДНІСТЬ.
Афганістан є абсолютним світовим
лідером з виробництва опіуму та героїну

Афганський фатум

Насильство, повстанський рух та наркоторгівля
невпинно ширяться Афганістаном, подроджуючи примару
другого В'єтнаму

ФОТО: AP

Автор:
Жанна Безп'ятчук

Шарль-Луї Монтеस्क'є мав рацію, наголошуючи на тісному взаємозв'язку географії та політики, природи і державного ладу країни. Афганістан та Ірак – яскраві приклади слухності його спостережень. Аме-

риканським військам було значно легше захопити за короткий проміжок часу Багдад та густонаселені райони навколо іракської столиці, ніж взяти під хоча би частковий контроль малозаселені території афганської провінції Гільменд. Гірський, пустельний, аграрний Афганістан, обплутаний складною і багаторівневою мережею племен, кланів, кримінальних угруповань, талібського підпілля, – це фатально неприступна територія, де побудова демократії західного зразка просто неможлива.

ВТРАЧЕНИЙ ШАНС

Ефект присутності військ НАТО і США в Афганістані діаметрально протилежний очікуваному. Починаючи з 2001 року, коли у цій країні розпочалася антитерористична кампанія, масштаби насильства тільки зростають. Криваві конфлікти й теракти поступово розповзаються далеко за межі східних і південних районів країни – місць проживання традиційно воєвничих пуштунських племен. Сьогодні ж навіть ті провінції, що раніше вважалися відносно мирними територіями, опинилися у вогні війни.

Провінцію Гільменд, яка є одним із провідних світових виробників опіуму, до 2006-го контролювали лише близько 300 американських військових. Нічні обшуки, грубе поводження, вторгнення в жіночі частини пуштунських осель, масові арешти, загибель жінок та дітей, незнання специфіки місцевої культури – усе це призвело до того, що за якихось два роки американці та інші іноземні вояки спромоглися радикально налаштувати проти себе місцеве сільське населення. Водночас зростала популярність Талібану, який вів поміж місцевого населення активну пропаганду.

Ситуацію ускладнює співпраця Талібану та афганського наркобізнесу. За оцінками експертів, щонайменше третину своїх доходів таліби отримують від наркоторгівлі. Ісламісти одержують щедру данину в обмін на теракти проти урядовців і правоохоронців, які борються з наркобізнесом. Сьогодні Афганістан постачає 90% світового героїну. НАТО й американці без-

силі стримати відродження Талібану та наркобізнесу, адже наркоторгівля є життєво важливою складовою афганської економіки (до третини ВВП країни формує експорт наркотиків).

ВИБОРИ БЕЗ ЗМІН

На цьому тлі президентські вибори, що відбулися в Афганістані 20 серпня, важко назвати поворотним пунктом. Їхній головний фаворит – чинний президент Хамід Карзай – від початку антитерористичної кампанії був обраний США як «лідер афганського народу». Пуштун за походженням і свого часу учасник антирадянського повстання був зручною фігурою для Заходу. В середині країни

КРИВАВІ КОНФЛІКТИ Й ТЕРАКТИ ПОСТУПОВО РОЗПОВЗАЮТЬСЯ ДАЛЕКО ЗА МЕЖІ СХІДНИХ І ПІВДЕННИХ РАЙОНІВ КРАЇНИ

його інакше, як «маріонетковим президентом», не називають. Утім, Карзай знайшов у собі сили висловити Заходу протест, коли від американських бомб дедалі частіше стали гинути мирні жителі країни (див. хронологію).

Основним конкурентом чинного президента є екс-міністр закордонних справ Абдулла Абдулла. Батько Абдулли – пуштун, мати – таджичка, що може забезпечити йому голоси цих основних двох етнічних груп країни. За результатами попередніх опитувань, проведених американським Міжнародним республіканським інститутом, Карзай підтримували близько 44% афганців, тоді як Абдуллу – 26%. Станом на 31 серпня за результатами

ФАТАЛЬНІ АВІАУДАРИ

Травень 2009 року – в західній провінції Фарах від бомб загинуло щонайменше 63 цивільних.

Листопад 2008 року – в селищі Шах Валі Кот у провінції Кандагар унаслідок авіаатаки ВПС США загинуло щонайменше 40 мирних жителів, 28 травмовано. Бомби влучили у весільну церемонію.

Серпень 2008 року – в містечку Азізабад у провінції Герат, за даними ООН та афганського уряду, від американських бомб загинуло 60 дітей і близько 30 дорослих, переважно жінок.

ЧЕРГА ДО ЛІКАРЯ.
Позбавлені елементарного, афганці
вимушені звертатися за медичною
допомогою до американців

ЯКЩО АМЕРИКАНЦІ ЗАРАЗ ПІДУТЬ З АФГАНІСТАНУ, ТО МІСЦЕВИЙ УРЯД І ПРЕЗИДЕНТ ПРОСТО ВТРАТЯТЬ БУДЬ-ЯКИЙ КОНТРОЛЬ НАД КРАЇНОЮ

підрахунку половини голосів Хамід Карзай отримує менш ніж половину голосів (45,8 %). А отже, за місцевим законодавством, Афганістан очікує другий тур виборів. Його дату буде оголошено в середині вересня, коли стануть відомі остаточні результати першого туру.

ЗАХІД ГОТОВИЙ ДО ДІАЛОГУ

Барак Обама, ставши президентом США, визнав, що ситуація в Афганістані більш ніж складна та небезпечна. Він характеризує її як «вимушену війну» з добрим намірами, яку нова американська адміністрація протиставляє «поганій, невиправданій війні» в Іраку. Американці визнали, що 70–80% афганських повстанців – це люди, які взяли за зброю з безвиході, прагнучи навести лад у власному селі, районі, провінції. Багатьох із них можна повернути до мир-

ної праці та діалогу. Не виключена й можливість діалогу з поміркованим крилом Талібану.

Своїм громадянам Вашингтон говорить про те, що їхнє перебування в Афганістані потрібне, щоб він не перетворився, як це вже було наприкінці 1990-х, на базу для Аль-Каїди. Але її лідери і командири вже давно переховуються в Пакистані. Отже, все значно складніше. Якщо американці зараз підуть з Афганістану, то місцевий уряд і президент просто втратять будь-який контроль над країною. А це призведе до дестабілізації сусідніх де-факто ядерного Пакистану та потенційно ядерного Ірану. Саме тому Барак Обама, прийшовши до влади під пацифістськими гаслами, був змушений відправити до Афганістану додатковий 21-тисячний контингент. Вимушена війна триває. ■

КОМЕНТАР

Талібан як прикриття для бандитів

Метью Дюпі, експерт Програми культурології та конфліктології, що здійснює дослідження на підтримку ініціатив США в Афганістані

У. Т.: Вочевидь, потрібно розрізняти талібів та регіональні повстанські групи, що оголошують війну проти «окупантів і невірних». Наскільки незалежно вони діють один від одного?

Це правда, що повстанський рух в Афганістані є фрагментованим, у ньому не все замикається на Талібани. Є кілька основних угруповань, кожне з яких має свої цілі. Крім того, є великі суто кримінальні формування, які також чинять теракти. Останнім часом спостерігається посилення взаємодії між цими розмаїтими групами. Прикладом є співпраця між Талібаном та угрупованням польового командира Джалалуддіна Хакані на Сході країни. Крім

того, Талібан нарощує свою взаємодію з афганськими наркокартелями. Лише за перші місяці 2009 року внаслідок атак терористів-смертників, спрямованих проти урядовців і правоохоронців, які боролися з наркобізнесом, загинуло 16 осіб, 55 було травмовано. Загалом з усіх повстанських груп, які сьогодні активно діють в Афганістані, виділяється угруповання Хакані. Його бойовики дислокуються в східних районах країни та в районах навколо Кабула.

У. Т.: Які причини того, що насильство розповзається зі Сходу й Півдня Афганістану, набираючи загальнонаціональних масштабів?

Значною мірою це відбувається через брак дієвих інституцій управління та занадто високий рівень корупції. Так склалося, що будь-яке насильство автоматично приписують Талібану. А той залюбки бере відповідальність за теракти, які не чинив, якщо останні посилюють його переможний імідж. І так само рішуче відмовляється від тих терактів, які шкодять цьому іміджу, як-от атаки на школи для дівчат чи останні вибухи в Кандагарі. Левова частка насильства – це продукт давньої міжплеменної ворожнечі та конфліктів між місцевими польовими командами.

У. Т.: Ви досліджували пропагандистські кампа-

нії Талібану. Що являє собою талібський агітпроп? Таліби вміють ефективно доносити свої меседжі до потенційної аудиторії. Найпопулярніші засоби їх поширення – проповіді в мечетях та нелегальні радіопрограми. Є також мандрівні мулли, які спеціалізуються на такій пропаганді. Популярним методом комунікації зі старійшинами племен та муллами, які не погоджуються співпрацювати з Талібаном, є так звані нічні листи. Це листи з погрозами, які вночі прикріплюють до вхідних дверей будинку, де мешкає людина, або до дверей мечеті. Крім того, таліби активно використовують і всі сучасні інформаційні технології – від інтернету до блютузу.

КИЇВ 106.0 FM

www.flyuia.com

Всі збори враховано

Київ — Франкфурт

від
58 \$

Безкоштовно:

- Багаж (до 40 кг)
- Харчування на борту
- Онлайн бронювання
- Участь у програмі Панорама Клуб
- Можливість вибору місць у салоні

☎ 8 044 581 50 50 ☎ 566 МТС, КИВСТАР, LIFE!, BEELINE

МТС - згідно з тарифним пакетом як дзвінок на мобільний телефон/ Київстар та Life! - 1 грн за хвилину/ Beeline - 0,95 грн за хвилину. Ліцензія МАУ ДАА № 368673 серія АВ від 20.02.2009 р.

MAY

Щоу п'яти гір

Кам'яні могили – заповідне місце на Донбасі, де кургани практично не змінилися з часів битви на Калці

Автор:
Тимур
Марченко

Ось де воля відчувається по-справжньому! Вийшовши в степ і подивившись у жовто-зелену далечинь, відчуваєш простір, порівняти який можна хіба з морським, – без териконів, автострад і побутового сміття. Важко повірити, що в Україні залишилися такі куточки. Шлях до них не короткий. Незвичний за своєю скромністю й красою заповідник «Кам'яні могили» спить між Запорізькою й Донецькою областями на 400 га майже неторканої людиною землі. Потрапляючи сюди, забуваєш, що десь є держави, міста й гамірне суспільство. Залишаєшся тільки ти – й оцей простір.

СЕРЕД МОРЯ КОВИЛИ

Важливо не сплутати ці місця з заповідником Кам'яна могила, що під Мелітополем. Там, на Приазов'ї, маємо курган з численними печерами, які обписані

давніми петрогліфами. Тут – п'ять вулканічних вершин здіймаються над сірим степом. «Ви подивіться навколо, – обвівши рукою виднокіл, звертається до мене керівник заповідника «Кам'яні могили» Віктор Сіренко. – Який контраст! Море вільних степів і поміж усього цього – гірська країна».

Улітку степ і справді перетворюється на море ковили, що колишеться ген до обрію. Трава настільки висока, що мандрівникові вона дістає майже до пояса. «Ковила – це ж візитка наших місць. Уявіть-но, серед сивих хвиль – відтінки багряного й темно-фіолетового – з весни й до 10 червня приблизно. Далі – період, коли зацвітає глід, терен. Потужні білі ріки йдуть через увесь степ. Квіти глуду дуже схожі на наречених. А потім, ближче до середини серпня, дозрівають плоди шипшини, й у степу з'являються наліті червоним кольором острови. Пояснювати це занадто складно – потрібно бачити».

Поки керівник заповідника говорив, поряд проשמгнули дві куріпки. Сіренко зі сміхом пояснив, що ніхто тут нікого не боїться: «Це вони нас від гнізда хочуть відвести. Вони за собою манять, а потім злітають – і

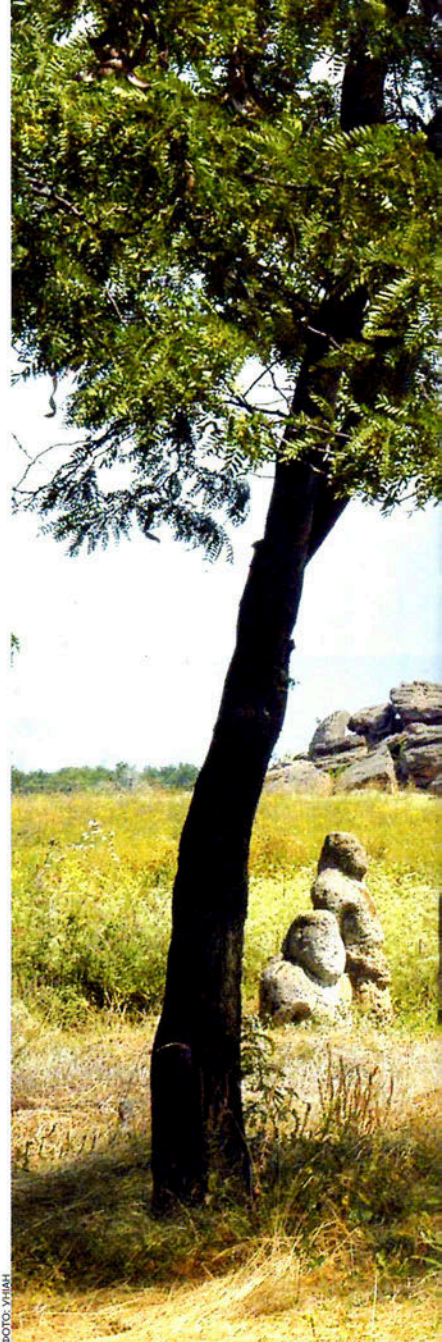

ФОТО: УІАН

нема, такі от хитруни. Чим своєрідний наш заповідник? Ось цим: тут тварини й птахи не лякані, тому екскурсанти, які себе не вміють поводити – небажані. Бувало й таке – хлопчик дівчинці кричить: «О, впіймай!» Змію впіймай, мовляв, що якраз лізе в якусь шпарину. Діти її за хвіст, а вона ш-ш!.. – і ловці в реанімації».

Тож, на думку пана Сіренка, Кам'яні могили – це те місце, де людина зобов'язана почувати себе не туристом, а радше гостем. Степ приймає людину як рівню, не роблячи знижок на її звичку до комфорту в збудованих десь там містах. Тут на правах господаря залишається степ.

ЯК ДІСТАТИСЯ

Через Маріуполь, звідки з автостанції трічі на день Запорізькою трасою курсує автобус до села Кальчинівка. Треба вийти в селі Назарівка, від якого до дирекції заповідника залишиться кілька кілометрів ґрунтівою. Інший шлях – із Запоріжжя електричкою, автобусом або машиною до районного центру Розівка, далі кілометрів сім-вісім знову ж таки ґрунтівою.

ЗАМІСТЬ ПІКНІКІВ

Віктор Сіренко приїхав працювати в Кам'яні могили в 1983 році з іншого заповідника – «Хомутовський степ». Головним своїм і своїх співробітників досягненням пан Віктор вважає пробудження в людях розуміння цінності цих місць.

«До нашого приїзду в місцевих жителів склалося винятково меркантильне сприйняття заповідника. На свята вони приїжджали сюди селами, обирали собі якусь гору й улаштовували на ній пікнік. Потім, напившись, брали ланцюги, кілки, дрюччя, ножі й з'ясовували між собою стосунки. Також випасали тут худобу... Коли ми приїхали й почали все обгороджувати й вичи-

ЗВМЕРЛА ІСТОРІЯ. Скіфські баби у своєму природному середовищі виглядають наче аж молодшими

РОМАН З КАМЕНЕМ. Величезне нагромадження каміння висотою 12 м та площею 3 га найбільше приваблює погляди туристів

ФОТО: УКРАЇНОФОРМ

шати – багато хто дивувався й сердився», – згадує директор заповідника.

Люди, що виростили тут (язик не повертається назвати їх аборигенами), не могли зрозуміти, чому степом і горами не можна ходити, де заманеться? Чому забороняють, як кажуть, «культурно відпочивати, віддаючи данину застільним традиціям»?

Питання виникали не лише в простих смертних. «Потім до нас заїздили перевіряльники, які час від часу просили провести їм екскурсію. Почали навідуватися глави районних адміністрацій, директори підприємств та інші високі персони. Вони бачили не схоже на інші чудове місце з ба-

ПОКЛОННИЙ ХРЕСТ. Пам'ятник русичам, що загинули в бою з монголо-татарами на річці Калка у 1223 році

гатою історією й унікальною природою. Особливо – нашим краєм, хоч як дивно, зацікавилися мільйонери. Просили, щоб ми їм показали щось рідкісне й незвичайне», – каже керівник заповідника.

А трохи пізніше цю місцевість облюбували й художники. За 20 із лишком років тут олією, аквареллю й тушшю намальовано близько 500 картин й етюдів, у яких втілюється шарм донецько-запорізького заповідника.

Одним із піонерів тутешнього пленеру, хто відобразив у своїх роботах красу кам'яних курганів, вважають донецького художника Геннадія Жукова. «Мені подобається степ, але Кам'яні могили – особливе місце. В нашій краї більше такого ніде немає; серед простору – п'ять гір. Мені пощастило якось прожити там три тижні, одному в степу. Ніч у цьому місці просто разюча. Вийдеш – цілковита тиша, ані звуку, ні вогника», – згадує митець.

Багатьох живописців вабить і невелике озеро біля відрогів гір, розташоване на східному кордоні заповідника. Воно трохи

ширше за кілометр, а завглибшки – близько шести метрів.

«За словами істориків, саме тут була ставка руських князів перед битвою на Калці. Так, тут відчувається якась містична концентрація сил. Одного разу вранці я вийшов у степ, а навколо висів туман. Але я пішов прогулятися до озера. Й раптом туман став таким щільним, що на землі годі було щось побачити. Звів очі, а там – верхівки гір, немов спокійні примари. І таке відчуття, наче небо зовсім поруч», – розповідає Жуков.

«Ми якось привозили сюди колег-поляків, – розповідає ще один донецький художник Володимир Теличко. – Не важливий сам камінь – важливий образ, який він викликає в художника. Це місце – немов машина часу або око в минуле».

Верхи п'ятиглавого пасма, що за старих часів називалося Могила Бешаш, овіяні шлейфом легенд. Наприклад, у центрі – двоголова гора Витязь, схил якої на тлі неба нагадує профіль богатиря в бойовому шоломі. В цьому місці народи-

ВАРТО ПОБАЧИТИ

Могила Гостра – найвища гора в заповіднику, на якій висічено стародавній тризубець і напис про те, що на цьому місці був вівтар бога Ареса.

«Ворота сонця» – міжгір'я вершин Витязь і Панорама, звідти найкраще видно схід сонця.

Поклонний хрест – пам'ятник воїнам, котрі загинули в бою з монголо-татарами на річці Калка у 1223 році.

ФОТО: PHIL

лася одна з історій, улюблених туристами, про місцевих Ромео й Джульєтту – молодого русича на ім'я Ковил і половецьку дівчину Типчак. Вони полубили одне одного, але батьки були проти їхнього союзу. Щоб ніколи не розлучатися, молоді, взявшись за руки, кинулися вниз із гори й розбилися. «З крапель їхньої крові виростила трава типчак і ковила, які нерозлучно ростуть тепер поруч і щовесни квітнуть одне для одного», – всміхаючись, переказує Сіренко популярне повір'я.

КАМ'ЯНЕ П'ЯТИКНИЖЖЯ

Кам'яне п'ятигір'я заповідника – як П'ятикнижжя. І кожен приїжджий прочитає в цих брилах щось своє. Але навряд чи можна уявити ці місця без знаменитих скіфських кам'яних баб. Чи скіфські вони? Дотепер це не з'ясовано. Щороку сюди навідується десятки археологів – або знайти підтвердження своїм гіпотезам, або спростувати їх.

Навколо кам'яного масиву йдуть два кола курганів: внутрішній діаметр яких близько 9 км і зовнішній – 18 км. Це

ВИХОВАННЯ ДУХУ. На горі серед голого степу людина починає розуміти про себе щось важливе

місце, кажуть, – своєрідний некрополь давньої протодержави, і в одному з поховань археологи знайшли людський кістяк зростом у 2,20 метра. А на вершині скелі, куди сьогодні веде один із двох туристичних маршрутів, наші предки влаштували два кола для жертвоприношень.

Про Кам'яні могили ходить безліч легенд. Люди вірять, що тут було прекрасне місто із чудовими палацами, яке колись зачарував злий чаклун. Спосіб розчаклувати його може знайти тільки чиста серцем людина. Та поки тут працюють археологи, й підтверджене існування міста вони не знайшли. Натомість ці місця відомі не лише завдяки хрестоматійній битві на Калці проти монгольських ханів, але й за більш пізньою битвою між ханами Мамаєм і Тохтамишем.

ДОВГА ДОРОГА В СТЕП

Сьогодні чимало туристичних агентств пропонують відвідати Кам'яні могили. Зазвичай екскурсії відбуваються з 10:00 до 13:00 у п'ятницю – неділю. Заповідник не розрахований на те, щоб люди в ньому перебували занадто довго: тут ви не знайдете готелів і ресторанів. Є лише два маршрути, якими туристів проводять фахівці, не дозволяючи заглиблюватися далеко в заповідні зони.

«То аж ніяк не «туристична Мекка», – розповідає старший науковий співробітник відділу природи Донецького обласного краєзнавчого музею Людмила Шабловська. – Там немає умов проживання, що стали звичними для багатьох городян. Хоча керівництво якимось виходить із становища, і якщо ви приїхали здалеку – вам можуть запропонувати місце для відпочинку й ночівлі. В заповіднику є й охорона, і кожен, хто незаконно спробує потрапити на територію – щоб, скажімо, розбити намет, буде затриманий. У них із цим дуже суворо».

Неозорий степ – як море або ліс – залишається тим місцем, де людина починає розуміти про себе щось незнане й важливе. «Кожний по-різному відчуває степ. Жителі міста піддаються впливу хвороб, стресів, алергій. А я сюди приїжджаю за будь-якої погоди й відчуваю легкість і здоров'я», – впевнений живописець Теличко. ■

Перше українське пиво

з 1715 року

Дайош фестиваль!

Махновський сейшн у Гуляйполі засвідчив: Україна потребує ще не одного десятка локальних фестивалів

Попри єдину заборону – продавати футболки з легендарним уже висловом Юрка Покальчука «Вчіть, б..., нашу мову!» – сприяння міської влади Гуляйполя в проведенні й організації IV «Дня незалежності з Махном» важко було не зауважити: під перформанс «махновського весілля» віддали свята святих – відділ РАГСу. В районному будинку культури зорганізовано показ – Oh, My God! – українськомовної версії забороненого фільму «Бруно». Навіть всюдишуща міліція не викликала традиційного для таких заходів неприємного враження. Можливо, завдяки присутності на святі профільного міністра, який узяв на себе почесну місію відкрити пам'ятник найвідомішому анархістові й сепаратистові. На самому монументі, до слова, виднілися дві таблички: одна «Нестор Махно», а поруч, такої самої величини (!) «Пам'ятник встановлено завдяки Ю.В. Луценко та МО «OSTANNЯ БАРИКАДА». Напевно, Юрію Володимировичу більше ніяк було потрапити до історії, хоч сам пам'ятник авторства Владлена Дубініна справді вдалий.

Усе могло бути й інакше: у зв'язку з початковим несприйняттям місцевою владою ідеї фесту, методів його організації, далеких від закостенілих «смотрів самодеятельності» чи «днів села/міста», махновська тачанка «Останньої барикади» мала всі шанси покотитися далі – благо, Нестор Іванович «наслідив» по всьому південноукраїнському степу. Містечку односторонньо поталанило з історичною кармою «махновської столиці», хоч навіть цього разу звучали песимістичні нотки про вже «останнє Гуляйполе». А однак місцева населення за чотири роки проведення «найбезбашеннішого фесту країни» навіть полюбило всіх цих панків, «готів», голомозих скінів у вишиванках і було готове на них – ТАК, ЗАРОБЛЯТИ!

Не залишала думка: а як же Токмак, Пологи, Орхів, Молочанськ, інші запорізькі містечка – чи їм не поталанило з назвами, чи з владою, щоби бути приреченими на вічні обжинки, дні міста, «звіти художколективів району»? До них не приїде столичне мистецьке об'єднання, аби зробити їм фестиваль. Олесь Доній, ініціатор гуляйпільського фесту, переконаний: українці звикли хвалитися,

що є працюючою ініціативною нацією, але насправді вони ліниві й апатичні. Відомо, що це радше наслідок десятиріч комуністичного «раю», але факту це не змінює: кожна ініціатива в Україні мусить пройти всі муки бюрократичного пекла, аби знайти свою реалізацію. Тож українець сім разів подумає перед початком власної справи, тим більше такої дорогої й невдячної, як фестиваль.

«Україну поглине хвиля фестивалів», – такими повідомленнями рясніли українські ЗМІ цього літа. Проте на 46-мільйонну країну з найбільшою в Європі територією наявна кількість фестивалів – мізерія. Можливо, не на всі такі заходи районного значення варто вибиратися з компанією знайомих, а проте КОЖНЕ містечко заслуговує на свято, яке можна було б чекати цілий рік. Інша річ, знайти власну нішу й не бути однояйцево схожими один на одного запрошенням третьорядних «стАлІчних зв'язд» із розряду могилевських/юнакових/івобобулів – теж не просто. Історичних постатей рівня Нестора Махна не так і багато – Кармелюк із Довбушем, Петлюра з Бандурою, гетьмани Мазепа, Виговський, Хмельницький – половина з цих осіб укупі з Тарасом Бульбою вже «підключені» до фест-руху. А далі? Цікавим є приклад фестивалів-супутників «Таврійських ігор» – у Скадовську, як відомо, відбуваються дитячі «Чорноморські ігри», в Цюрупинську проходять спортивні «Олешківські забави», а в Голій Пристані – фольклорні «Купальські зорі» (останній, що відбувався спочатку також за ініціативою Миколи Баграєва, нині вже фактично переведено на місцевий баланс).

Махновський фест у Гуляйполі – один із кроків на шляху творення міської андеграундової української культури. Його фестивальна ніша лежить між театральними перформансами та дискусіями про культуру й жлобство, виступами малознаних рок-н-рольних команд і казками Лірника Сашка. Поетичні сліми й чоловічий боді-арт, «Томатний лідер нації» й конкурс махновського костюма, «Картини з ніжками», а на тлі цього – споглядання розміреного провінційного життя, присмачення поїданням місцевих кавунів і винограду. І все це Нестор Махно!? Креативно, так би й усім! ■

ГУЛЯЙПОЛЮ ОДНОЗНАЧНО ПОТАЛАНИЛО З ІСТОРИЧНОЮ КАРМОЮ «МАХНОВСЬКОЇ СТОЛИЦІ»

АВТОР:
Роман
Кабачій,
Тиждень

16

ЧАС ЧИТАТИ!

ФОРУМ ВИДАВЦІВ

У ЛЬВОВІ

10-13 вересня

www.bookforum.com.ua

КНИЖКОВИЙ ЯРМАРОК ЛІТЕРАТУРНИЙ ФЕСТИВАЛЬ БІЗНЕС-ФОРУМ БЛАГОДІЙНА АКЦІЯ

Організатори:

ГО «Форум видавців»
Львівська міська рада
Державний комітет телебачення
та радіомовлення України

За сприяння:

Львівської обласної ради
Львівської обласної
державної адміністрації

Генеральний партнер

Суботня
Пошта

Генеральний радіопartner

Медіа-партнер

Ексклюзивний медіа-партнер

ZAXID.NET

Інформаційні партнери

Перший
інформаційний
партнер

Улюблений
інформаційний
партнер

Офіційний
радіопartner

Книжковий
партнер

Офіційні
партнери

ПРОФИЛЬ

Велькопольський ЗАКОРДОН

У Познані **Тиждень** перевіряв готовність до Євро-2012, згадував римську богиню Ювенту та слухав українські пісні

Автор:
Олена Чекан

Стартіві можливості України та Польщі на 1991 рік були приблизно однакові, бо млявість нашої самоідентифікації врівноважувалася вагомою українською часткою валового продукту в промисловості СРСР. І у Європі, беручи до уваги всі розклади геополітики, нас чекали не менше ніж західну сусідку. Зараз Польща є таким закордоном, що стає страшно – за нас.

ЗАКВІТЧАНИЙ АВТОБАН

Умита дощем Варшава зустрічає вежами нових хмарочосів, відсутністю заторів при чималій кількості машин та пріоритетами польського мислення на білбордах. Реклама тоне в гаслах: «Єжи Попелюшко – то вольність!» (священник-антикомуніст, замордований польською службою безпеки у 1984 році. – Ред.) та «Маю вільний вибір – не голоую!» Перше – данина пам'яті, друге – євровибір, настояний на національних традиціях.

Несемося автівкою від варшавського летовища «Окенце» в напрямку Познані – першої столиці Польщі. Обабіч траси – в розпалі жнива: темні оксамити конюшини, золотаві жита. Ідеально гладенька дорога зі свіжою розміткою – частина автобану Берлін – Варшава – Мінськ – Москва, який будують до Євро-2012. «Прив'язку до ве-

ликого футболу журналісти перебільшують, – уточнює водій Гжегош. – Насправді, ми вже можемо дозволити собі таку супертрасу. Кошти? Державні з залученням інвестицій ЄС».

Автозаправка: нам – кава, автівці – бензин. Із гарячепачуною філіжанкою поспішаю до скупчення машин дорожніх будівельників: там теж маленька перерва. «Техніка здебільшого німецька, фахівці – виключно поляки. Криза в Польщі є, але не на будівництві шляхів! Минулого тижня знову прислали людей», – охоче розповідає бригадир пан Кароль і веде показати, як живуть робітники. Кондиціонерами й душевими кабінками у вагончиках мене не здивуєш – сама жила в такому в Іспанії. А от прилегла територія... Акуратні купи піску й стоси будматеріалів – нічого не розкидано, ніяких звалищ та смітників. Очі шукають бодай якийсь недопалок чи зібганий папірець. Нічого. І так буде впродовж усієї польської подорожі. Враження: хтось цілком конкретний відповідає за ось цей шматок лісу, вулиці, дороги, за ось цей фасад будинку.

ЄВРО-2012 ПО-ПОЛЬСЬКИ

«Польща не зазіхає на український сегмент у проведенні європейських футбольних змагань, – гарячкує Міхал Примас, представник мера Познані в Комітеті Євро-2012. – Мало того, що наші ЗМІ спричинили великий розбрат між польськими містами. А зараз вони почали стверджувати, що українці не впроаються, й усі матчі перенесуть до Польщі. Познань ніколи не брала участі в тих балачках-інтригах. Ми вважаємо, що

Євро-2012 – наша спільна справа, яка має проторувати Україні шлях до ЄС».

Стоїмо на вершечку ново-збудованої трибуни познанського стадіону. Над нами – майже закінчене склепіння, що захищатиме глядачів від негоди. 250 робітників працюють у три зміни, здаватимуть об'єкт у червні 2010-го. Після реконструкції стадіон вміщатиме 46 тис. уболівальників за польськими стандартами або 42 тис. за стандартами УЄФА.

«Надалі плануємо отримувати прибуток €350-450 тис. на рік за рахунок продажу рекламної площі та експлуатації фітнес-клубів, готелів, барів, ресторанів і крамниць», – долучається до розмови Павел Свідерський, начальник відділу комерції стадіону. «Крім матчів тут можна буде проводити концерти й фестивалі».

Майбутньому футбольному дійству присвячує левову частку нашої зустрічі й заступник мера Познані Єжи Степень: «€600 млн виділив міський бюджет на підготовку до чемпіонату. Це реконструкція стадіону, новий термінал та злітна смуга на летовищі, модернізація залізничних колій і автотранспортних розв'язок, будівництво п'ятизіркових готелів».

Зараз повним ходом іде навчання поліцейських та медичних працівників іноземних мов, а ще залучать достатньо волонтерів із числа студентів-лінгвістів.

Пан Степень показує проект спеціальних футбольних центрів, які розташують поблизу стадіону. Якщо на стадіоні всім охочим місць забракне, – вболівальники зможуть дивитися

ВАРТО ВІДВІДАТИ

Музей музичних інструментів – третє в Європі зібрання.

Щонеділі – камерні концерти.

Міжнародний конкурс скрипалів імені Генріха Венявського, один із найстаріших у світі. Проходить раз на 5 років.

Заповідник «Метеорит Мораско» – одне з найбільших у Європі скупчень метеоритних кратерів.

MALTA – Міжнародний театральний фестиваль. Щороку в червні авангардові вистави з усіх континентів.

матчі на величезних плазмових екранах. У таких тимчасових центрах можна буде й переночувати, й перекусити, й отримати медичну допомогу.

Наостанок віце-мер скоромовкою доповідає, що з майже 600 тис. мешканців Познані четверта частина – студенти. Аби випускники вишів мали роботу, налагоджено співпрацю науковців Познані з високотехнологічними центрами виробництва США, Великої Британії, Швейцарії та Німеччини. «Може, щось вийде і з науковцями Харкова, який з 1998 року є містом-побратимом Познані», – чомусь зітхає Єжи Степень...

КОЗЕНЯТА НАД ГАНЕБНИМ СТОВПОМ

В міфологічній та науковій історії Польщі ця земля посідає місце сакральне й містичне. Саме тут, як вважає більшість учених, батьківщина польської нації. Поляни – самоназва слов'янських племен, які жили вздовж річки Варти в X сторіччі. Тут початок польського християнства й державності: у 966 році неподалік Познані прийняв хрещення Мешко I, фундатор першої польської королівської династії П'ястів, а місто стало столицею новоствореної держави.

Про ті часи нагадує величний кафедральний собор Петра і Павла (X – XV ст.). Ранньоготична перлина оточена зграйкою романських, барокових та в стилі класицизму капличок. В одній із них, «Золотій», знайшли свій останній прихисток Мешко I та його син Болеслав Хоробрий. Поруч – бронзовий пам'ятник обом королям. Віддаючи шану святині, Папа Римський Іван Павло II надав їй статус «Малої базиліки», тим самим підкресливши спадкоємність із великими базиліками Рима.

Серед інших познанських принад, мабуть, найцікавіші готичний костел Діви Марії (XV ст.), бо дійшов до нас у первісному вигляді, та перше видання «De revolutionibus orbium coelestium» («Про обертання небесних сфер») великого Миколая Коперника, що зберігається в палаці графів Рачинських.

Центр Познані – Ринкова площа. Чотирикутний вузельких п'ятиповерхових будиноків XIII – XVII сторіч.

РАТУША.
Щодня у полудень біля неї збираються туристи, щоб подивитися на символ Познані – двійко козенят, котрі з'являються під бій курантів

Домінанта площі – ренесансна ратуша (XIII – XVI ст.) з державним орлом на маківці. Щодня в полудень на Ринковій площі немає де яблуку власти: задерши голову, туристи чекають, як під дзвін курантів на ратуші з'явиться символ Познані – двійко козенят, котрі почнуть буцатися рогами. Місцева легенда стверджує, що козенята врятували місто від пожежі, вчасно розбудивши його жителів. Скрізь мають бути свої «гуси, які врятували Рим». Так само, як і ганебний стовп. Є він і на Ринковій площі. З залізними ланцюгами й місцем для страти злочинців...

Із часом столичні повноваження перебрав на себе Краків, за ним – Варшава, а Познань задовольнялася статусом адміністративного центру Речі Посполитої, Королівства Пруссії, Німеччини, аби нарешті стати столицею воеводства Велькопольського Республіки Польща.

Та познанська першість силою давниною не обмежується. Тут сталися дві чи не найважливіші події національно-визвольного спротиву минулого сторіччя: Познанське повстання 1918–1919 років, після якого німці мусили повернути ці землі Польщі, та Познанський червень 1956 року – перший виступ поляків проти комуністичного режиму. Тоді загинуло 76 людей, 600 було поранено. Щонеділі біля пам'ятного знака можна побачити почесну варту дітлахів.

Поміж сучасних споруд найбільше привертає увагу Центр торгівлі, бізнесу та мистецтва «Старий бровар». Колись це були цехи німецької броварні (збудовані в XIX ст.). За часів Народної Польщі пиво тут уже не варили, натомість розмістили справжню «воронячу слобідку», де в комуналках та «гуртягах» мешкало більше сотні будівників соціалізму. Сім років тому подружжя польських багатіїв, Анна та Петро Кульчики, придбали занедбану споруду, а її мешканців власним коштом переселили в нові житла. «Старий бровар» вдало поєднує мистецтво й торгівлю і вже четвертий рік поспіль посідає перше місце в номінації Medium-Sized Shopping Center (Торговельні заклади середнього розміру) конкурсу Міжнародної спілки торгових центрів (ICSC).

СОБОР ПЕТРА І ПАВЛА. Найдавніша культова споруда Польщі

А от подружжя Кульчиків розпалося. Чи то не витримавши всесвітньої слави, чи то з жалю за витраченими коштами.

УЧНІ МІЦКЕВИЧА

Уже сутеніє, а ми все гуляємо містом із Дмитром та Анджеєм, третьокурсниками-славістами, для яких спілкування з нами – мовна практика. Ось так – фактів із міжнародного права з трьома-чотирма іноземними мовами потребують зараз польські бізнесові структури.

«Не шкодуйте, що не встигли на Ювеналії. Тут так багато студентів, що святкування триває впродовж усього року, – жартома заспокоює Дмитро. – Бачите, й досі ще не зняли страшилки-прожектори, що ми їх почепили замість очей на пам'ятник Адамові Міцкевичу». Й справді, площа перед університетом, що носить ім'я великого поета, час від часу спалахує моторошним світлом. Є в Польщі ще середньовічна традиція. Раз

на рік усі міста й містечка, де є виші, на три дні віддають на поталу студентам. Тоді поліціанти ковтають заспокійливе, а балом життя керує римська богиня юності Ювента. Цьогорічні познанські Ювеналії збіглися в часі з фестивалем «Українська весна», який надав студентським витівкам український присмак. Хлопці розповідають, як вони з друзями, відкинувши традиції, замість давньопольських костюмів перевдяглися в українські строї й розіграли на Ринковій площі не якусь там містерію, а власну карколомну версію «Сорочинського ярмарку».

Аж раптом із відчиненого вікна навчального корпусу – дівочі голоси а капела: «Ой ти, зірньоно та вечірняя...» З'ясувалося – репетиція університетського хору «Матеек». Слухали до ранку...

Тиждень висловлює щире подяку Польському осередку туристичної інформації в Києві за цю подорож. ■

МАНДРІВНИКОВІ НА ЗАМІТКУ

Компанія «TravelSiM Україна» пропонує туристам здешевлення роумінгу. ТревелСіМка працює в 167 країнах світу та в 62 з них передбачає безкоштовні вхідні дзвінки. У 106 країнах світу вихідні дзвінки в межах \$0,39–\$1,00. Вартість вихідних дзвінків з Польщі – \$0,59/хв., вхідні дзвінки безкоштовні. Ціни на стартові пакети TravelSiM: мінімальний стартпакет «Проба» з \$5 на баланс коштує \$14; «Еліт» зі \$100 на рахунок – \$109 («Еліт» безкоштовно доставлять в будь-яку точку України, а також запропонують обрати гарний номер). Послуга TravelSiM має багато переваг: безкоштовні вхідні в багатьох країнах, відсутність абонплати і плати за з'єднання, єдиний цілодобовий тариф для будь-якої країни, можливість збереження українського номера, GPRS-інтернет. Абоненти також можуть заробляти бонусні милі за кожну хвилину розмов, для чого необхідно зареєструватися й стати учасником програм лояльності авіакомпаній – «Панорама клуб» від MAU або «Меридіан» від «Аеросвіту».

**ПОЧНИ СВІЙ ДЕНЬ
З ГАРНОГО ТА ВЕСЕЛОГО НАСТРОЮ**

Оля Суботіна

Анатолій Анатоліч

Маша Максимова

Нарру РЯНОК!

ранкове шоу

ХІТФМ

Ріаліті-шоу

«Тиждень актуального мистецтва» поєднав досвід старшого покоління художників із зухвалістю молодих

ГРУПА «ТОТЕМ». Герої проекту «Занурення» – святі коханці

Автор:
Вікторія
Поліненко
Фото:
Костя
Смолянінов

Цьогоріч «ТАМ» вийшов за ним же декларовані межі – замість семи днів творіння зайняв десять днів. Доволі часу, аби переглянути деякі проекти, інші – проанонсувати й укотре переконатися: будь-який вітчизняний арт-форум провокує на питання, але не квапиться з відповідями. Деякі узагальнення за результатами побаченого й почутого на мистецькому «Тижні» *Тиждень* журнальний пропонує у вигляді вокабулярія – короткої абетки, не обов'язкової за характером, та, сподіваємося, адекватної цій події за змістом.

А – Актуальне мистецтво. Синонім до термінів contemporary art або сучасне мистецтво (дехто вбачає різницю). Відмінності в нюансах: якщо Рембрандт – сучасний художник для жителів Голландії XVII століття, то для нас – ні. Якщо автор полотна «Битва русь-

ких із кабардинцями» Іван Нестеренко – наш сучасник, то актуальністю від його творчості й не тхне. Працюючи тут і тепер, актуальний митець не прагне епатажу, не сушить голову над засобами самопросування (це, швидше, сфера contemporary), він обстоює живий експеримент – формально, змістовно, технологічно. Через це, на думку організаторів «ТАМ», в одній фестивалійній площині вільно монтуються класики художнього андеграунду, «середньовічні» митці, що вже виборсалися з учнівських пелюшок і продукують потужні ідеї, та зовсім зелена юнь. Актуальне – це найцікавіше на даний момент.

Б – «Б. Н.». Слоган «ТАМ-2009», загадковіший за торішній загальник «Потенція порожнечі». «Б. Н.» – без назви, без штампів, без упереджень. Дивіться та думайте – і вам воздасться.

В – Влодкауфман. Ініціатор «Тижня актуального мистецтва» й координатор блоку «Авторські проекти». Справжня динамо-машина мистецького поступу, графік, живописець, сценограф, пропагандист перформансу та гепенінгу. В кращому розумінні слова наставник для багатьох, навіть коли вони в цьому не зізнаються, а він сам цього не визнає. «Для мене давно не існує якоїсь стабільної технології, – стверджує художник, – визначальною є ідеологія. Якщо я вважаю, що певну ідею краще втілити в театрі, я співпрацюватиму з театром. Якщо ліпше перформанс – буде перформанс. Коли почерк автора впізнається, це означає, що він зупинився й виготовляє кавер-версії раніше ним віднайденого».

Г – Глядач. «Я би дуже здивувався, якщо б на «Тиждень актуального мистецтва» люди ходили, як на

футбол» (див. *Влодкаубман*). Обсерватори актуальних художніх дійств кількісно нечисленні, якісно – різношерсті. Перехожі, котрі спромоглися у вуличних несподіванках розгледіти фестивальні артефакти, за віком, фахом, конфесійною приналежністю та політичними віруваннями гетерогенні. Більш цілісна молодіжна тусовка, що вечорами відвідує головний майданчик «ТАМ» (див. *Фабрика*), – відкрита до мистецького пошуку й налаштована на інноваційність. Хоча й тут не без сюрпризів: Ольгу Олександрівну (64 роки) на фестиваль затягли онуки Олексій (9 років) і Назар (7 років), випадково почувши якісь незвичні звуки, що долинали з будівлі по вул. Б. Хмельницького, 124. Малим сподобалися блискучі скульптури-ужастики Руслана Тремби. Більше дитиська оглянути не встигли: перестрашена бабуся чимдуж тягла їх назовні, до нормального життя, коментуючи по ходу, що «тако-о-о-го» вона ще ніколи не бачила.

Г – Гешефт. Для ініціаторів фестивалю бажаний, але поки примарний. Для учасників комунікативний, та поки не матеріальний. Публіка у виগ্রаші за принципом «А що, римляни, буханець хліба вам ще не видовище?»

Д – Дзіндра

Олесь. Художник, засновник «Музею ідей», куратор фестивалю «Кіно-Лев», творець однієї з найбільш контроверсійних робіт, представлених на «Тижні», – інсталяція «Тріо». Хитро-сплетіння підсвічених скляних трубок, музика Йоганна Себастьяна Баха та присутність автора утворили декларований терцет. А сусідство з інсталяціями Рапа Ростислава Котерліна та «Електро-свині» Олексі Фурдіяка, в яких мистецький сенс народжувався завдяки іронічній декомпресії на-

РУСЛАН ТРЕМБА.
«Не боюся»,
скульптура,
комп'ютерна
графіка

ціональних символів – жаби та свині – забезпечили інтелігентному «Тріо» необхідний контраст. Оцінити несподівану тріаду можна до 7 вересня включно за адресою: «Музей ідей», вул. Валова, 18а.

Е – Еврика. Архімедовий вигук із нагоди відкриття гідростатичного закону цілком доречний у випадку, коли глядачеві вдалося розшифрувати той чи інший мистецький концепт (див. *Дзіндра*). Або здалося, що вдалося.

Є – Європа. На щастя, під час заходів «ТАМ» згадується дозвано й украй бережно. Цілком доречна у відеоінсталяції Сергія Петлюка «Сни про Європу»: купа подушок, на які проек-

тують зображення людей, і голоси, що назвами міст Старого Світу чи то грають у пінг-понг, чи, швидше, марять. Попри предметну м'якість, прозорий відеонатяк на жорсткі українські соціореалії.

Ж – Жертва (див. *Глядач або Художник*). Абсолютно необхідна, коли йдеться про мистецтво.

З – Звуковий супровід. Цілком доречний, коли йдеться про актуальне мистецтво. Постає як складова окремих проєктів; як базова

складова окремих проєктів; як окремі проєкти, де візуальне на авансцену не пнеється. Серед останніх – відеозвукові вправи формалізації RESTart, виступи гуртів Zsuf і «Зелені Сестри», тексти, відео та музика від Юрка Іздріка, медіатеатр Юрія Синенького та Наталії Льчук. Як кажуть у народі, синтез мистецтв насущний даждь нам днесь.

И, І, Й, У, Ц, Ч, Ь, Ю – Літери української абетки. Тут свідомо пропускаємо.

І – Інсталяція. Часто вживаний під час арт-форумів термін, який зі зростанням градусу сприйняття набуває ширших значень та емоційних відтінків – у діапазоні від фахового визначення форми сучасного мистецтва, що являє собою просторову конструкцію, створену завдяки оригінальному поєднанню звичайних речей і/або введенню їх до екстраординарного контексту, до образливого, але при цьому пристойного слова (наприклад, «От така інсталяція, малюта»).

К – Контекст. Гуманітарна категорія, що за кількістю інтерпретацій наближається до рекордних 400 визначень поняття «культура». Коротко: система координат, без урахування особливостей якої неможливе розуміння об'єкта (див. *Об'єкт*). Розширена формула прозвучала в діалозі учасника й гостя фестивалю. «І навіщо те мистецтво, коли ми й так у приємному місці могли зібратися та потусувати?» – «А як же контекст?»

Л – Лаконізм. Якщо лаконічність – сестра таланту, то Ервін Редл – геній. Австрійський шуткар запропонував дві лінійки зі світлодіодів, що візуалізують прості звукові сигнали, часом збігаючись зі звуком, інколи – збиваючись з такту (див. *Табурет*). Його Speed Shift («Зсув швидкості») стала найбільш тривалою з погляду експонування інсталяцією «ТАМ» – помилуватися двома білими змійками можна щонаочі до 30 вересня (подвір'я монастиря Бернардинів).

М – Мистецтвознавець. Наче Дід Мороз: дорослі вже не вірять у його існування, проте ще пам'ятають приємне відчуття, коли вірили. І досі страшенно ображаються, що він більше не приходить, але роблять вигляд, ніби тепер він їм не потрібен. Це – наявна схема стосунків українських художників і українських мистецтвознавців. У ролі Діда Мороза – мистецтвознавець.

Н – Навчання. Те, чого на думку координатора «МедіаДепо» Богдана Шумиловича, бракує молодим художникам, які бажають не лише пензлями вимахувати, але й на повну використовувати найновіші технології. Вітчизняна освіта й надалі обмежується академічним малюнком, пластич-

СЕРГІЙ ПЕТЛЮК.
«Сни про Європу»,
відеоінсталяція

ною анатомією та загальним уявленням про золотий переріз. Тому «МедіАдепо» допоки виконує дидактичну функцію, представляючи зразки «нових медіа» від найпрестижніших європейських фестивалів. У фіналі «Тижня», 4 – 6 вересня, ще можна буде переглянути кілька програм, зокрема, твори переможців ARS Electronica'2008 («Фабрика Повидла», вул. Б. Хмельницького, 124).

О – Об'єкт. Термін, яким окреслюються наявні в дійсності предмет, процес або явище (див. *Реальність*), на яке спрямована діяльність суб'єкта. Якщо об'єктом стає сам суб'єкт, то реальність або множитья, або утворюється подружжя.

П – Повидло. Харчовий продукт. Залежно від смаку споживача кваліфікується або як смачний, або як гидотний (див. *Фабрика*).

Р – Реальність. Поняття дискусійне. Часткова відповідь – у львівському середмісті, на подвір'ї монастиря Бернардинів. Робота Ілони Сільваши та Ярослава Присяжнюка «Подвоєння реальності» – це кілька розташованих просто неба полотен, на яких у кислотних кольорах повторено архітектурні елементи, що перебувають позаду інсталяції. «Потроєння» реальності відбувається в мить, коли деякі особи шикуються в чергу по фотопортрет на тлі «подвоєння». Тандем пропонує замислитися над неможливістю існування незмінних констант – «усе тече, все помножується».

С – Стіна. Для актуального мистецтва – незамінна деталь, опора й муза водночас (див. *Яйце*). Найбільш активно використовувалася дуетами Олексій Хорошко – Сергій Петлюк (медіа-проект «Стіна» – проекція на оборонні мо-

настирські мури найпростіших піктограм, здебільшого дорожніх знаків, у неочікуваних комбінаціях) та Олексій Хорошко – Сергій Савченко (медіа-об'єкт, живопис «Інший» – зображення «крикливих голів» у картинній галереї відбивалися та переломлювалися в дзеркалах та на екранах, як і відображення відвідувачів). За вибіркоким опитуванням, ці проекти зібрали найбільше схвальних відгуків. У тому числі, з вуст колег – а це дорого коштує.

ІЛОНА СІЛЬВАШИ, ЯРОСЛАВ ПРИСЯЖНЮК. «Подвоєння реальності», інсталяція

Т – Табурет. Завдяки однійменній інсталяції та перформансу харків'янина Гамлета Зінковського предмет умебловання набув філософської глибини, водночас продовжуючи виконувати утилітарну функцію. Розвісивши та розставивши найпростіші зображення табурета, митець піднявся на ослинчик, щоб зійти з нього рівно за добу. День і ніч художник думав про вбивство часу, яким сповнене життя будь-якої людини – в чергах, на пішохідних переходах, у порожніх балачках. Або в непевних конструкціях, як ось Редлові інсталяції (див. *Лаконізм*).

«Я на бруківці намалював чоловічка, котрий вказує пальцем на цей твір і питає: «Що це за стрічки?» А потім намалював контур чоловічка з відкритим ротом і написом: «Здивування Гамлета». Це була моя реакція, бо я таку фігню не розумію». Судячи з реакції аудиторії, перформанс самого Гамлета якщо був і не втямки, то принаймні викликав повагу й співчуття.

АНДРІЙ САГАЙДАКОВСЬКИЙ. «Щасливе життя», живопис

Ф – Фабрика. Промислове підприємство. Завдяки креативу організаторів і в поєднанні з «повидлом», споруда колишньої консервної фабрики постала як виставковий майданчик. До завершення імпрези «Фабрика По-

видла» – це кілька макабричних залів, у настінній плісній яких скоро може народитись інша форма життя. За масовими свідченнями учасників фестивалю, ідеальна для їхніх робіт декорація та контекст.

Х – Художник. Особа вразлива, нервова, але говірка. Буває двох типів. Ті, хто подумки сподіваються на власну обраність, а вголос – на диплом. І ті, хто вважають, що божественна іскра розгориться й без академічного підтвердження, була б холодною головою, а серце – гарячим. Другий категорії – пряма дорога до Школи перформансу (див. *наступну позицію*).

Ш – Школа перформансу. 4-денна програма, яку провели польський перформер-педагог Януш Балдига та професор мистецтва й куратор зі Швейцарії Сибіл Омлін. Результати занять як професійних художників, так і аматорів, продемонструють 4 вересня (з 15.00, «Фабрика Повидла»). Витвори мистецтва real time, яке балансує на межі візуального й театрального, метри жанру показуватимуть із 4 до 6 вересня включно.

Щ – «Щасливе життя». Проект Андрія Сагайдаковського – художника, якого називають то «видатним аутсайдером українського мистецтва», то «ключовою фігурою вітчизняного contemporary art». І це попри те, що його роботи регулярно експонують, мінімум, київські галереї. «Щасливе життя» – наочна демонстрація, як влучна ідея та вірність собі трансформуються у вільно конвертований продукт. Живопис на килимках (зворушливі китиці визирають з-під олійного шару), супровідні написи й довірливі теми – щастя і в тарілці зупи, і в дитячій посмішці, і в розкішному бюсті Віолети з Коломиї. Щастя є, його не може не бути.

Я – Яйце. Дієва зброя і українських студентів, і французьких митців. Зокрема, Патрік Бейлі-Коуел запропонував очим жбурияти продукт курячого виробництва в намальоване чорне вікно й виводити вугіллям слово, що риметься з «райце», будь-якою мовою. Готова інсталяція – загіджена написами та яйцями естетської підсвічена стіна й порожня тара. ■

На передовій

Британський журналіст про російських чекістів та українські небезпеки

Автор:
Ілько
Майда-
чевський

На перший погляд, у черговій книжці чергового західного кремленолога немає нічого принципово нового. Утім, на Заході вона стала правдивою сенсацією й за рік після появи була перекладена 17 мовами. Едвард Лукас – випускник Лондонської школи економіки і багаторічний кореспондент журналу Economist у Східній Європі, тобто його твір – типовий non fiction, присвячений сучасній путінській Росії, цілком у межах жанру й більш-менш передбачуваний. То чому ж після його прочитання хочеться піти й повіситися?

Як ГКБ у його нинішній інкарнації прийшов до влади? У чому полягає феномен докризового злету російської економіки? Як працює машина перетворення дешевих природних ресурсів на шалені гроші на закордонних рахунках, що належать вузькому колу наближених до тіла? Як російська держава перетворилася на інструмент захисту суто матеріальних інтересів цього вузького кола? У чому сенс зовнішньої політики РФ? Яким чином ідеологічно оформлено цей захист інтересів? Кому і як у безпосередній близькості до російських кордонів чи на протилежному кінці планети загрожує чекістська імперія?.. Усвідомлювати всі ці реалії, що мають безпосередній стосунок до України, – завдання справді не надто комфортне, краще б уже про Джеймса Бонда чи Джейсона Борна, коли «добрі» перемагають, а «погані» посоромлені. Нічого не вдієш, ліки від безтурботності негіркими не бувають.

Повторюю, не можна сказати, що Лукас повідомляє якісь геть невідомі факти (хоча не без того – чого варта хоча б історія, як Білорусь продала половину своєї газотранспортної системи

за сміховинну суму \$2,5 млрд), але він якоюсь мірою систематизує суму розпорошених вражень і формує чітку, внутрішньо несуперечливу картину. Брак такої картини у свідомості сучасного українця ускладнений ще й безпрецедентним інформаційним тиском, який чиниться в інтересах сусідньої держави як з її території, так і з місцевих кремлеорієнтованих ЗМІ, а напередодні виборів годі очікувати, що цей тиск послабиться.

Пафос книжки не в «новині», що Москва розпочала нову холодну війну, – для цього достатньо обмежитися заголовком і не варто читати всі 500 сторінок, – а в тому, що світ цього не помітив чи не захотів помітити. Лукас – типовий євроскептик, який бачить усі вади сучасного західного устрою. Сварки та незгодженість усередині Європи, каже він, відкривають дорогу кремлівському впливові. Разом з тим автор не параноїк, він не стверджує, що мета нинішньої імперії – підкорити весь світ, як це було за Сталіна. Нині вона задовольняється тим, що скуповує за кордоном активи й винаймає високопоставлених лобістів гуртом і вроздріб. Що ж до колишніх совіцьких колоній, то тут Москва претендує на особливі привілеї бути наглядцем і бенефіціаром. Відтак, скажімо, справжні винуватці грузинської війни – самі країни НАТО, що

«здали» своїх природних союзників. Дорікати сучасній Росії її хижацьким характером та убогістю уяви – все одно що дорікати вовкові його раціоном: така його природа. Натомість Захід має вирішити, чи влаштує його – ні, не окупація Східної Європи, а, сказати б, її фінляндизація. Те саме питання стоїть і перед нами з невблаганністю законів Дарвіна, які, до речі, дехто досі піддає сумніву. ■

Едвард Лукас.
Нова холодна війна. Як Кремль загрожує і Росії, і Заходу.
К.: Темпора, 2009

Ума палата

Екранізація «Палати №6» – гра в документ

Готуючи матеріал для документального фільму про сьогодення російських психіатричних лікарень, журналіст натрапляє на цікавий казус: колишній головний лікар однієї з провінційних клінік добровільно змінив білий халат ескулапа на піжаму пацієнта. Зробити цей кульбіт йому допомогли друзі та колеги – тепер на камеру вони діляться спогадами про бідолашу, який не витримав тягара рутини й периферійної зашореності. Знайшовши поміж недужих близьку йому за поглядами людину, він без вагань переходить Рубікон, залишаючи відкритим питання про визначення нормальності й схибленості. Екранізація «Палати №6» будь-якому режисерові дає широке поле для експериментів, але, здається, Карен Шахназаров надто захопився кіношними фокусами, кожен із яких не новинка. Перенесення дії в наш час? Було. Імітація документальної оповіді та аматорської зйомки в художньому фільмі? Теж. Навіть появу в епізодах справжніх хворих уже не раз використували і в кінематографі, і на театральній сцені. Звісно, правильно розрахувавши дозу, режисер міг отримати позитивний результат. Але ні – що занадто, не на користь.

У Чехова Рагін починає з роздратування оточуючими, щоб наприкінці зануритися в справжнісінький кошмар, дорогою не помічаючи, як власні ідеалістичні розумування, наче кислота,

роз'їдають його особистість. Натомість Шахназаров із клінічною прямоотою нюансами нехтує: його Рагін (Владімір Льїн) однаково сірий, підтоптаний, самотній як на початку, так і у фіналі (лише на святкуванні Нового року зблисне надія – в образі жінки, яка запросить його на танець). Артистові особливо й напружуватися не доводиться – можливість розкривати характери героїв режисер унеможливив ще одним кунштюком: актори цитують, наче з аркуша, шматки

У кінотеатрах України з 3 вересня

Анонси

4 – 6 вересня

Фестиваль «Тустань!»

с. Урич, Сколівський р-н, Львівська обл.

Наскельна фортеця Тустань – пам'ятка історії, археології, архітектури та природи, яка не має аналогів у Європі. У цій декорації вчетверте відбудуватиметься фестиваль української середньовічної культури. У програмі – реконструкція поєдинків, побуту та забав воїв-русичів, народні ігрища, майстерні бою та ремесел. Мілітарні розваги доповнить нічний штурм фортеці. Мирне дійство підтримають гурти «Хоря козацька», «Рутенія», «Дивні», «Коралі», «Стрибожі внуці».

4 – 10 вересня

Free Forest

Галерея «Худграф»

(Київ, вул. Тарасівська, 3)

Виставка робіт Александра Забари Free Forest розташується на двох поверхах галереї: один займуть тексти і фотографії, на другому демонструватиметься відео. Об'єднає в одну експозицію творіння московського художника нехитра ідея: колір безпосередньо впливає на гармонійне самопочуття, і саме мешканцям великих міст, оточених здебільшого сіро-бурими тонами, веселкова ін'єкція не буде зайвою. До того ж створений на перетині фото, відео, слова та звуку світ кольором швидше оповиває, ніж збиває з ніг.

7 вересня, 18.00

«Кульпохід 2 x 2»

Галерея «ПідWall»

(Київ, вул. Іллінська, 9)

8 вересня, 18.00
Книгарня «Є» (Івано-Франківськ, вул. Незалежності, 31)

Юрій Андрухович і Сергій Жадан разом зі швейцарськими колегами Рафаелем Урвайдером і Педро Ленцем рушають у бліц-похід українськими містами. Оскільки наша публіка з творами письменників країни банкірів і сироварів дотепер знайома не була, вітчизняні літератори підготували переклади текстів. Як автори Андрухович і Жадан теж остеронь не залишаться: у їхньому виконанні прозвучать власні цілком нові поезії.

ВИСТАВКА

Там, за горизонтом

Тиберій Сільваші з тих художників, яким дай волю – все життя писали б одне полотно. Змінюється творець, разом із ним трансформується й зображення. Картина і майстер живуть одним життям. Єдине «але»: цей сюжет із розряду утопій. Проте Сільваші оберігає цю особисту утопію – коли немає змоги безупинно коригувати одну роботу, він придумує масштабну концепцію й до нових творінь долучає раніше написане (адже кожне наступне полотно певною мірою продовжує попереднє). Значним і тривалим у часі обіцяє бути проект «Горизонт». Поняття обрїю автор тлумачить як універсалію, що для сучасної людини визначає лінію бачення. Видноколо пішохода, який простує алеєю, відрізняється від круговиду пасажира літака. В одному з есеїв митець зазначив: «Горизонт створює магійний простір, простір вислизання, де єдиною опорою залишається переживання кольору». Перша частина проекту «Горизонт. Вступ» лише засобами малярства долучить глядача до цього фантастичного почуття. Експозицію складуть нові картини та частина робіт, створених 1997 року під час симпозіуму із живопису в старовинному замку поблизу австрійського Граца.

До 21 вересня
«Я Галерея»
(Київ,
вул. Волоська,
55/57)

Катерина Іващенко

Ілля Єщук

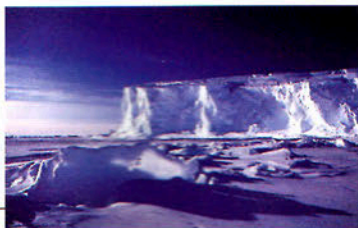
класичного тексту, іноді настільки не потрапляючи в тональність, що починає відгонити якщо не Беккетом, то Йонеско напевне. Ще раз мав рацію Антон Павлович: «Бессознательные процессы, происходящие в природе, ниже даже человеческой глупости, так как в глупости есть все-таки сознание и воля, в процессах же ровно ничего».

7, 14 вересня, 21.00

«Кіно під відкритим небом»

(Київ, вул. Гончара, 84)

І восени Французький культурний центр продовжує цикл показів кіно просто неба. 7 вересня на глядачів чекає зустріч із фільмом Ноте Яна Артюса-Бартрана: цього разу про красу і крихітність Землі всесвітньо відомий фотограф оповідає мовою документального кіно. За тиждень своє трактування теми кохання представить Еманюель Муре. Створена ним стрічка «Зміна адреси» сповнена гумору й блиску та, як і зазвичай у цього режисера, присвячена дослідженню найтонших відтінків людських почуттів.

10 – 13 вересня

Форум видавців у Львові

Палац мистецтв (Львів, вул. Коперніка, 17)

Найбільший ярмарок української книжки підготував і найширшу палітру культурних заходів – щодня відбуватиметься до 30 мистецьких акцій. Зокрема, у Міжнародному літературному фестивалі візьмуть участь понад 260 письменників. Під час форуму вже традиційно проводитимуться майстер-класи, дискусії, перформанси та читання-тандеми українських і закордонних авторів. 12 і 13 вересня львівську тишу порушуватимуть учасники «Ночі поезії та музики нон-стоп» (КМО «Дзига», вул. Вірменська, 35).

11 – 13 вересня, з 17.00

«Свято грибів у Ворохті»

Ворохта, Івано-Франківська обл.

Попри назву, збирання грибів – не основна частина імпрези, організованої з нагоди святкування 850-річчя містечка. Гончарі й флористи проведуть майстер-класи. Театральну програму наповнять виступи AfroCubanodance Studio, суфійського театру «Субандала» і студії Києво-Могиллянської академії. Але найпотужнішим стане музичний десант – наживо гратимуть Acoustic Swing Band, гурти «Бурдон», «Очеретяний кіт», «Віранда», «Руни», «Пропала Грамота», «Топор Оркестра». А з «космічної» сцени лунатиме фінський транс.

Чим хата багата

У «Мистецькому Арсеналі» діє виставка De Profundis («З глибин...») – віхи української пластики. Експозицію відкрито до Дня Незалежності і, хто б сумнівався, з ініціативи президента

«Я і мой супруг осмотрили виставку. Вы не представляете, но понравилось. А еще хорошо отремонтировано здание.

С уваженням Марина и Коля».
/З «Книги відгуків»/

Уособлений Мариною та Колею vox populi наразі артикулював дві засадничі для нашого народу тенденції. Перша – про «віхи української пластики», себто про рідні мистецькі традиції, маси не мають зеленого уявлення (тому й «ви не повірите, но понравилось...»). Друга ж впливає з першої: зауважити, що «хорошо отремонтировано здание», може лише людина, геть відірвана від виховного впливу художніх джерел і смаку як такого.

«Мистецький Арсенал» відремонтовано за принципом «чистенько й по-багатому», тобто акуратною побілкою та піскоструєнням вбито величність, ауру таємничості та масштабність старої будівлі. Але що вдієш, добре, що хоч узагалі не знесли «під елітне житло». Втім, зрозуміло, звідки беруться схвальні відгуки неофітів: коли держава займається чим завгодно, тільки не рекламуванням себе як території з багатощабовими естетськими традиціями й такі виставки з'являються хіба як акції, що піарять певних осіб (особливо перед виборами), то не лише регіональні музеї, а й київські мистецькі майданчики не мають змоги хизуватися навалом відвідувачів. Кому цікаве те стародавнє «череп'я»? А понад те, в «Арсеналі» подивитися є на що. І подивуватися, і спробувати осягнути, яку історію маємо, і збагнути, що не тільки пісні в нас гарні, й почати пи-

Автор:
Іда Ворс

шатися, врешті-решт, такою країною.

Виставка в «Арсеналі» пропонує подорож шляхами майстрів, що прикрашали й сакралізували свій простір від трипільської доби й дотепер. Прадавня скульптура, витвори

концерт класичної української музики.

Експозиція за ступенем щільності й насиченості далека від ідеалу, проте як лікнеп – майже бездоганно. Принаймні просвітницьку функцію для марин і коль, які навряд чи гасатимуть у пошуках прекрасного вінницькими, дніпропетровськими або львівськими музеями, вона виконує. Пропонуючи подивуватися експериментам Іоанна Пінзеля, скульптора XVIII століття, De Profundis заново відкриває призабутий пласт дерев'яної фарбованої скульптури Олександра Рідного, митця XXI століття. Паралель красива і прозора – на жаль, для цієї виставки поодинокі.

Можемо ще втішитися народною сакральною скульптурою віком у кілька століть, яка не тільки не втратила своєї наївно-сердечної емоційності, але має цілком модерний, ба навіть авангардний вигляд. Що підкреслює сусідство з авангардистом Архипенком (знову привід утішитися – тим, що художник устиг емігрувати до США; а то згноїли б митця за більшовицькою традицією і мали б ми на одного генія менше). А за бажання буквально доторкнутися до Часу (доки ніхто не бачить, бо ж музейна річ!), попестивши пучками скіфську бабу. Відчуття, скажу я вам, не слабке: камінь просто випромінює енергію й здається теплим.

«Мистецький Арсенал» не єдине місце, де можна насолодитися видатними творами. У нас по країні тих недоведених до пуття луврів чимало. Будемо до них приходити, то й вони оживатимуть не лише перед виборами. ■

До 27 вересня
«Мистецький Арсенал»
(Київ, вул. І. Мазепа, 30)

СКУЛЬПТУРА ОЛЕКСАНДРА АРХИПЕНКА. Роботи родоначальника пластичного кубізму на глядачів діють магнетично

невідомих українських художників, барокова пластика, вже не раз бачені шедеври Олександра Архипенка, без яких останні кілька років не обходиться жоден значний столичний форум, і вправи сучасних скульпторів – левова частка експонатів із фондів найвідоміших вітчизняних музеїв, дещо менше – з приватних колекцій. Плюс відеоінсталяція та віртуальний

Звук та відео

для всіх видів комерційних приміщень

- | Фонове озвучування приміщень
- | Обладнання для відображення відео
- | Програмне забезпечення
- | Встановлення, налагодження, сервіс

на фото: співробітники ТОВ "ПрессКом" (С. Шабалко, В. Володар, А. Широк, Д. Старожилов, А. Осадчик, С. Шиня)

ПрессКом® TECHNOLOGY

тел./факс: (044) 585-97-27
www.avinstall.com.ua

НОВА
КУЛЬТУРА СТРАХУВАННЯ

ПОСЛУГИ З ОРЕНДИ. 8 (044) 517-05-81

НОВА ХОЛОДНА ВІЙНА

ЯК КРЕМЛЬ ЗАГРОЖУЄ І РОСІЇ І ЗАХОДУ

СВІТОВИЙ БЕСТСЕЛЕР ВИДАНИЙ 17 МОВАМИ

Якщо Захід не почне вигравати нову "холодну війну", поки може, в майбутньому йому доведеться набагато сутужніше...

Згодом ціна буде вищою - можливо, такою високою, що Захід уже не зможе сплатити її...

Едвард Лукас

ВЖЕ В КНИГАРНЯХ "Є"!

м. Київ, вул. Лисенка,3, тел.: + 38 (044) 235 88 54
м. Харків, вул. Сумська,3, тел.: + 38 (057) 731 59 49
м. Львів, просп. Свободи,7, тел.: + 38 (032) 272 85 74

м. Івано-Франківськ, вул. Незалежності,31, тел.: + 38 (0342) 72 25 02
м. Володимир-Волинський, вул. Ковельська,6, тел.: + 38 (03342) 2 19 57
Гуртовий продаж: +38 (044) 351 13 04

Тарифи

- безкоштовні вхідні у 62 країнах
- у 106 країнах вихідні дзвінки у межах \$0,39-\$1,00
- GPRS-інтернет від \$0,57 за 100 Kb
- абонплата відсутня
- плата за з'єднання відсутня

Зручність

- ТревелСіМка працює у 167 країнах
- незмінний балтійський номер, що стає відомим до поїздки
- номер зберігається безстроково
- можливість приймати вхідні дзвінки на Ваш український номер
- зручні цілодобові тарифи

Додатково

- безкоштовна деталізація дзвінків Online
- ТревелФакс: окремий балтійський номер для прийому fax2email
- послуга "Мобільний Перекладач"
- бонуси в програмах лояльності "Панорама" (МАУ) і "Меридіан" (Аеросвіт)
- безкоштовна доставка по Україні при замовленні продукції на суму від \$100

Продукція

- стартовий пакет містить: ТревелСіМку (за ціною \$9) та зручний для абонента баланс (від \$5)
- вибір гарних номерів
- поповнення будь-яким зручним способом

**Взяв з собою за кордон
свій мобільний телефон?
І дзвонити будеш всім?
Тоді для тебе ТревелСіМ !!**

**Без зміни
українського
номера!**

Країна перебування	Вихід \$	Вхід	Країна перебування	Вихід \$	Вхід
Австралія	0,50	0,00	Португалія	0,59	0,00
Австрія	0,55	0,00	Росія	0,45	0,00
Болгарія	0,75	0,20	Словаччина	0,55	0,00
Велика Британія	0,59	0,00	Таїланд	0,85	0,25
Греція	0,65	0,00	Туніс	0,75	0,25
Грузія	0,55	0,00	Туреччина	0,55	0,00
Єгипет	0,55	0,00	Угорщина	0,65	0,00
Ізраїль	0,45	0,00	Фінляндія	0,55	0,00
Іспанія	0,59	0,00	Франція	0,59	0,00
Італія	0,59	0,00	Хорватія	0,55	0,00
Кіпр	0,39	0,00	Чехія	0,55	0,00
Латвія, Литва	0,55	0,00	Швейцарія	0,69	0,00
Німеччина	0,59	0,00	Швеція	0,59	0,00
Польща	0,59	0,00	Японія	0,55	0,00

Тарифи станом на 01/09/2009р.

довідка та інформація про точки продажу:

(050) 800-1001 (044) 223-8008 (098) 800-1001

w.TravelSiM.ua

кращий
дилер
2007

платиновий
партнер
2008

Додаток до ліцензії №Т.05-1896-мд-2/01/2001 та №Т.03-1508-мд-4/2/2003 видав ЄКЦ

U.T.T. & C.S.C.
since 1996

укртелеком

**Унікальна
пропозиція!**

Новий тарифний план для домашнього телефону
«ДОВГІ РОЗМОВИ» – КРАЦІ РОЗМОВИ!
Унікальна можливість заощаджувати на вартості дзвінків!

- **Необмежені** місцеві розмови
- **300 хв.** на міжміські дзвінки та номери Utel
- **0,25 коп./хв.** понад пакетні хвилини на номери Utel та на всі стаціонарні
- **0,85 коп./хв.** на номери інших мобільних операторів України
- **До 75%** економії на міжнародних дзвінках
- **60 грн./міс.** фіксована плата

Тільки підключившись до пакета послуг «Довгі розмови»,
Ви менше витрачаєте і на мобільний зв'язок:

**оберіть тарифний план
«Мобільні розмови» від Utel**

з нетарифікованими хвилинами розмов і SMS
та автоматично отримайте

послугу «Сім'я Укртелеком» –

об'єднайте до трьох мобільних номерів Utel
та Ваш домашній телефон у єдину групу
для розмов без обмежень!

Ліцензії НКРЗ Серія АБ №22651 від 31.10.2005 р. ВАТ «Укртелеком», м. Київ, Бульв. Шеремета, 18.
Ліцензії ДКЗУ Серія АА №720077 від 10.02.2004 р. ВАТ «Укртелеком», м. Київ, Бульв. Шеремета, 18.
Ліцензії НКРЗ Серія АБ №22603 від 14.12.2005 р. ВАТ «Укртелеком», м. Київ, Бульв. Шеремета, 18.

8 800 506 8 800

(безкоштовно з телефонів мережі ВАТ «Укртелеком»)

www.ukrtelecom.ua